V

Bladel
Hapert
Reusel
Netersel
Middelbeers
Hoogeloon
Casteren

GESCHIEDENIS VAN HET ONDERGRONDSE WERK DOOR DE VERZETSBEWEGING P.A.N. IN DE KEMPEN.

INLEIDING.

HET IS MOEILIJK OM DE GESCHIEDENIS VAN HET VERZETSWERK TE BESCHRIJVEN VAN VERSCHILLENDE DORPEN EN ER DAN TOCH EEN AFGEROND VERHAAL VAN TE MAKEN.
DIT KOMT OMDAT DE VERSCHILLENDE AFDELINGEN TAMELIJK ZELFSTANDIG WERKTEN.
WANNEER WE NU DE GESCHIEDENIS VAN HET VERZET IN ELK DORP AFZONDERLIJK ZOUDEN GEVEN, ZOU ER ZEER DIKWIJLS IN HERHALING WORDEN GETREDEN, WANT VERSCHILLENDE ACTIES WERDEN IN ELKE AFDELING ONDER BIJNA DE ZELFDE OMSTANDIGHEDEN UITGEVOERD. BIJVOORBEELD HET STROOIEN VAN DE ZOGENAAMDE "AUTOVALLEN", DIT ZIJN SCHERPE HAKEN, DIE OVER DE WEGEN WERDEN GESTROOID OM DE BANDEN DER DUITSE WAGENS TE VERNIELEN, VERDER HET ONTWAPENEN VAN DUITSE DESERTEURS EN DERGELIJKE MEER.
OM NU NIET IN HERHALING TE TREDEN WORDT DE GESCHIEDENIS VAN HET VERZET IN DE KEMPEN VOORNAMELIJK BESCHREVEN VANUIT HOOGELOON, OMDAT BIJNA ELKE ACTIE, DIE OP DE ANDERE DORPEN WERD UITGEVOERD OOK DAAR IS VOORGEVALLEN EN OOK OMDAT DE GEGEVENS UIT HOOGELOON HET MEEST UITGEBREID EN HET BEST BEWAARD ZIJN GEBLEVEN.
DAT NIET ALLE GROEPEN HET ZELFDE PRESTEERDEN IS NIET ALTIJD AAN DE CAPACITEITEN OF GOEDE WIL VAN DE VERSCHILLENDE GROEPEN TE WIJTEN, MAAR HING DIKWIJLS VAN OMSTANDIGHEDEN AF. ZO WERD IN NETERSEL DE COMMANDANT DOOR DE DUITSERS VERMOORD, VANWEGE ZIJN ONDERGRONDS WERK. VAN TE VOREN HAD DEZE GROEP STEEDS PRACHTIG WERK VERRICHT, MAAR HET IS TE BEGRIJPEN DAT DE ACTIVITEIT HIERDOOR EEN ERNSTIGE KNAK HAD GEKREGEN.
IN REUSEL WERD HET HUIS VAN DE COMMANDANT DOOR EEN GRANAAT GETROFFEN: TWEE KINDEREN VERLOREN HET LEVEN EN ZIJN VROUW WERD ZWAAR GEWOND. OOK HIER KON MOEILIJK MEER GEWERKT WORDEN, OOKAL OMDAT DE VERBINDING MET DE CENTRALE LEIDING WAS VERBROKEN JUIST TOEN DEZE HET HARDSTE NODIG WAS.
LAGE-MIERDE WERKTE UITSTEKEND EN VERSCHILLENDE ACTIES VAN DEZE GROEP WORDEN DAN OOK

Geschiedenis van het ondergrondse werk door de verzetsbeweging P.A.N. in de Kempen.

De tekst op de vorige pagina heeft 75 jaar in een archief gelegen. Het is een bijzonder boeiend verslag van de commandant van het verzet in Hoogeloon, Gerrit Beex.

Door een toeval hebben wij het verslag ontdekt. Het bevond zich in het archief van Katinka Hermans, dochter van een van de leiders van de P.A.N, de Partizanen Actie Nederland.

Het verslag beschrijft de gebeurtenissen in de oorlog, in en rond Hoogeloon, en in de vorm van een dagboek van 17 september tot 2 oktober 1944.

Het gaat over dit deel van de Kempen:

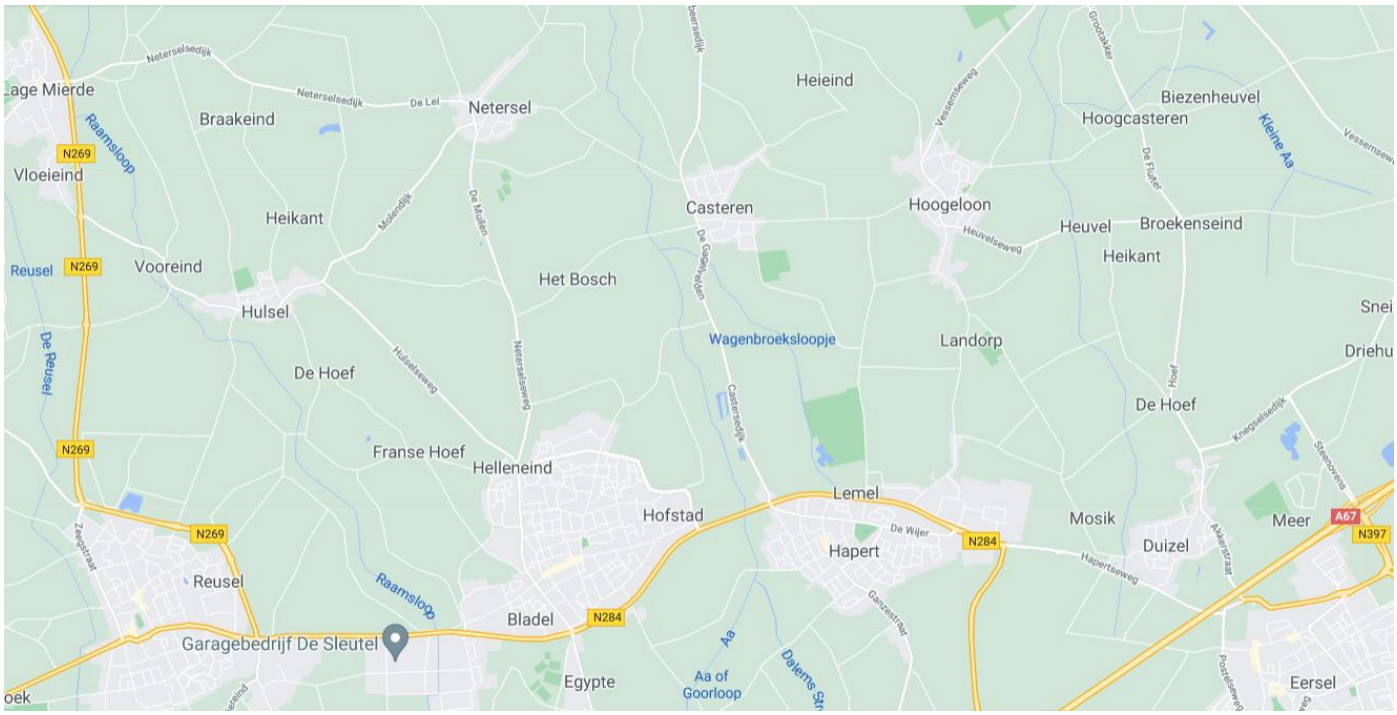

Lage Mierde, Netersel, Casteren, Hoogeloon (Heieind, Heikant, de Heuvel, Landorp, Hoogcasteren) en Reusel, Bladel, Hapert. Boven Casteren liggen de Beerzen.
De afstand Hoogeloon-Casteren is ca. 2 km.

Het oorspronkelijke verslag bestaat uit 107 getypte vellen papier.

Het verslag is omgezet naar dit Word-document.

H.B.J. (Han) Nieman, september 2021

Inhoud

Geschiedenis van het ondergrondse werk door de verzetsbeweging P.A.N. in de Kempen**.**

4 Verzetsstrijders.
9 Inleiding.
11 Het vervoer van bonkaarten en illegale blaadjes.
12 Poging tot het stelen van handgranaten.
15 Engelse wapenleveranties.
20 Weg en telefoonsabotage.
23 Inbraak in distributiekantoor.
28 Groep overvallen door de Duitse SS bij het stelen van wapens, Baarle-Nassau.
30 Gevorderde radio's uit de opslagplaats gestolen.
34 Het opblazen van spoorlijnen.
38 Krijgsgevangene en dood commandant Netersel.
40 Duitse voorraden in brand steken.
42 Het naderen van het front

Het verzetswerk tot aan de bevrijding, het werk in de frontlijn en kort na de bevrijding.

44	Zondag	17/9	Amerikanen uit neergeschoten vliegtuigen verbergen.
53	Maandag	18/9	Kamp op het Heieind.
56	Dinsdag	19/9	Begraven Amerikanen, bezoek van P.A.N. Eindhoven.
58	Woensdag	20/9	18 Amerikanen naar Son; Duitsers vorderen fietsen.
61	Donderdag	21/9	Bevrijding van Hoogeloon.
78	Vrijdag	22/9	Honderden vluchtelingen uit Casteren naar Hoogeloon.
81	Zaterdag	23/9	Koeien worden geslacht.
82	Zondag	24/9	Bert pakt een Nederlandse SS-er op.
84	Maandag	25/9	200 vluchtelingen uit Netersel naar Hoogeloon.
85	Dinsdag	26/9	Naar Netersel om mensen op te halen.
87	Woensdag	27/9	Naar Netersel om gesneuvelden op te halen.
88	Donderdag	28/9	Naar Hapert en Bladel. Controleurs C.C.D. op bezoek.
90	Vrijdag	29/9	Gesprek met Winkelmolen en Willekes.
90	Zaterdag	30/9	Vluchtelingen uit Westelbeers opvangen.
90	Zondag	1/10	P.A.N. wordt opgeheven. Corps Blauwe Jagers.
92	Maandag	2/10	

93 Kort overzicht van het werk van de verschillende groepen afzonderlijk.

Bijlage

96 Links

Verzetsstrijders

De drie boers Gerrit, Janus en Jan Beex vormen een verzetsgroep samen met Adriaan Goossens, Frans van den Wildenberg, Jan Gooskens, Piet Waterschoot en Bert Louwers.

1943

Gerrit G.A.C. Beex, 1912-1993

Gerrit G.C.A. Beex is commandant van de Partizanen Actie Nederland in Hoogeloon en omstreken. Zoals ook andere rayoncommandanten, maakt hij na de oorlog een verslag van de gebeurtenissen in het verzet. Het wordt een boekje van 107 pagina's. Gerrit Beex vat de acties, waar hij leiding aan gaf, als volgt samen:

"20 Amerikaanse piloten twee dagen verborgen gehouden en daarna door de Duitse linies naar de Engelsen gebracht; 18 andere Amerikanen verborgen gehouden tot de Engelsen in Hoogeloon waren.
Zeven Amerikanen en vier Duitsers begraven. Geheel de bevolking van Casteren en Netersel en een groot gedeelte van Westelbeers, Middelbeers en Bladel, gedurende een tot twee weken van voedsel en onderdak voorzien. Zieken en ouden van dagen uit Neterselhelpen evacueren. Gesneuvelde burgers begraven. 30 verdachte personen aangehouden, waarvan 10 na verhoor werden losgelaten en 11 naar Eindhoven werden doorgestuurd. Door de groep werden 19 krijgsgevangenen gemaakt, van wie 3 voor de bevrijding, 6 tijdens de intocht van de Engelsen en 10 met of zonder hulp van Engelse patrouilles gedurende de eerste dagen na de bevrijding. Een noodbrug geslagen om het militair verkeer door te laten".

Janus A.C.J. Beex, 1917-1976

Was actief in Hoogeloon en nam ook deel aan acties van de knokploeg Sander uit Strijp, Eindhoven, die geleid werd door Theo Dirks. Janus ging naar de stoottroepen, 1e compagnie commando Brabant. Hij was bestuurslid van de Fanfare, lid van het Gilde St. Sebastiaan en medeoprichter van de Pannelekkurs.

"Nog diezelfde dag reden Theo en Janus opnieuw naar Vessem, want het doel van hun onderbroken tocht was het kappen van een telefoonkabel die de verbinding vormde tussen het vliegveld Gilzerijen en het vliegveld Eindhoven. Deze lijn was zeer belangrijk voor de moffen en dus was het voor ons onuitstaanbaar dat die kabel maar steeds ongedeerd zijn dienst bleef doen".

Jan J.C.A. Beex
1921-2004

Jan "de seminarist". In 1948 tot priester gewijd. Hij droeg op 6 juni 1948 zijn eerste H. Mis op in Hoogeloon, in de parochiekerk St. Pancratius.

"Met behulp van Eugene Blumberg (co-piloot, ondergebracht bij Beex, Hoofdstraat 65, Hoogeloon) werden de gegevens in 't Engels opgesteld en op een kaart aangebracht, die door Jan de seminarist was getekend. Daar hij in zijn vakantie voldoende vrije tijd had, kon hij zich op deze wijze nuttig maken voor de verzetsbeweging en hij deed dit dan ook op een buitengewoon verdienstelijke wijze.
Veel zorg besteedde hij ook aan Eugene die al aardig thuis raakte in de ondergrondse beweging en ons met goede raad bijstond. Eugene en Jan werden dan ook als leden van onze groep beschouwd en werkten naar vermogen mee".

Bert H.C. Louwers
1903-1972

Bert Louwers uit de Schoolstraat 8 te Casteren. Onderwijzer van de R.K. Lagere School te Casteren. Ook zijn vader, Simon Louwers, 1870-1944, hielp mee in het verzet. Theo Dirks uit Eindhoven dook onder bij Bert.

"Het toestel schuurde over een laag dennenbos en rukte boompjes uit. Het brandde op verschillende plaatsen. De wielen stieten op de grond; een vleugelpunt ploegde door het pas gezaaide groen; wolken van stof en rook sloegen omhoog. Er was reeds iemand bij het toestel, anderen kwamen toe gelopen.
Gerrit en Bert liepen al was ze lopen konden. Hoewel het levensgevaarlijk was zagen

ze dat een piloot door iemand uit het brandend toestel werd gesleept en een eindje verder neergelegd. De man die dit klaarspeelde liep direct terug en voordat Gerrit en Bert erbij waren had hij reeds een tweede en laatste piloot uit de cabine gesleept. Met vereende krachten werden nu beide piloten naar de rand van het bos gedragen. Gerrit stuurde direct iemand naar de dokter in Vessem en ging zelf met Bert op zoek naar de neergesprongen parachutisten".

Theo T.C. Dirks
1918 - ?

Theo Dirks ("Sander") is lid van de P.A.N, leider van de KP Sander uit Strijp en districtscommandant van de P.A.N. in de Kempen. De grond werd hem te heet onder de voeten in Eindhoven. Hij dook onder in Casteren, bij Bert Louwers.
Theodorus Cornelis had 4 jongere broers, Wilhelmus Cornelis, Cornelis, Henricus Cornelis en Martinus Cornelis.

"'s Middags ging hij naar Casteren om te informeren of er nog gummi handschoenen en parachutes waren, omdat die nodig waren bij het begraven van de gesneuvelde Amerikanen. Hij was juist aangekomen bij Bert, toen plotseling een overvalwagen stopte vlak voor de deur.
Aan alle kanten staken de geweerlopen naar buiten. Er lag zelfs iemand met het geweer in de aanslag voor op het spatbord.
Bert, Theo en Gerrit schrokken eerst wel wat maar al gauw zagen ze bekende gezichten. Het waren onze makkers uit Eindhoven, die vertelden dat ze de Amerikanen kwamen halen, die hier nog verborgen waren".

Piet P.F. Waterschoot
1919-1993
Bakker in Hoogeloon.

"Deze Piet was op zijn manier een genie: hoewel hij niets als lagere school had meegemaakt, kon hij alle vreemdelingen verstaan, zowel Russen als Duitsers en Engelsen. Al twee maanden had hij twee gedeserteerde Russen in huis verborgen, die hij in hun Kaukasisch brabbeltaaltje even goed verstond als hun gebroken Duits en het wonderlijke was dat Piet ook aan hen in gewoon Nederlands alles duidelijk kon maken. Ook kon hij met iedereen direct vriendschap sluiten. Hij was dus de aangewezen man om de Duitse post op een glaasje uit te nodigen. Hij had een flair over zich om dat zo in te kleden dat het geen argwaan wekte".

Frans F. J. van de Wildenberg
1920 - ?

"De gewonde Tom Wegman werd opgepikt door de toen 24-jarige Frans van de Wildenberg, woonachtig aan Hoofdstraat 70 in Hoogeloon. Van den Wildenberg was werkzaam op het notariaat in Vessem en actief in het verzet. Achterop de fiets vervoerde hij de gewonde vlieger naar zijn woning. Een gevaarlijke tocht van enkele kilometers waarbij hij patrouillerende Duitse soldaten moest zien te ontwijken".

Verder nemen deel aan het verzet: Jan Gooskens uit Hoogeloon en de nieuwe leden Dick uit Casteren en Thijs, de ordonnans.

"Gerrit kwam met Bert, die bij hem was ondergedoken, ook thuis en moest eerst zijn grote sigaar toch nog proberen, die hij van een Amerikaan had gekregen Het was al laat geworden maar Jan, Piet en Frans kwamen toch nog even aan om de toestand te bespreken en te overleggen wat er de volgende dag gedaan moest worden.
Jan zou 's anderendaags naar Vessem en Wintelre gaan om te onderzoeken of daar veel Duitsers waren en om contact op te nemen met de verzetsgroepen en te vragen of ze voortdurend berichten wilden sturen: op het juiste moment zouden de Amerikanen dan gebracht kunnen worden".

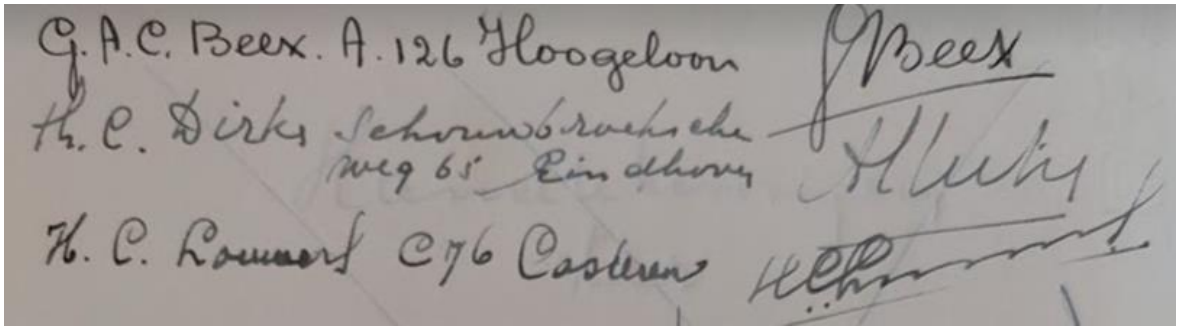
G. A. C. Beex. A. 126 Hoogeloon
Th. C. Dirks Schoonwoerschen weg 65 Eindhoven
H. C. Louwers C 76 Casteren

Gerrit Beex, Theo Dirks en Bert Louwers leverden bijdragen aan het (nooit in druk verschenen) Gedenkboek van de P.A.N, de Partizanen Actie Nederland.

Adriaan Goossens
1915-1990

Adriaan Goossens was onderwijzer aan de Aloysiusschool in Hoogeloon van 1938 tot 1942. Daarna had hij een baantje als douanebeambte.
Hoewel we de naam Goossens niet vaak tegenkomen in het P.A.N. archief, heeft Adriaan waarschijnlijk deelgenomen aan acties van de KP Sander, evenals Janus Beex uit Hoogeloon. We vonden het volgende briefje in het P.A.N. archief:

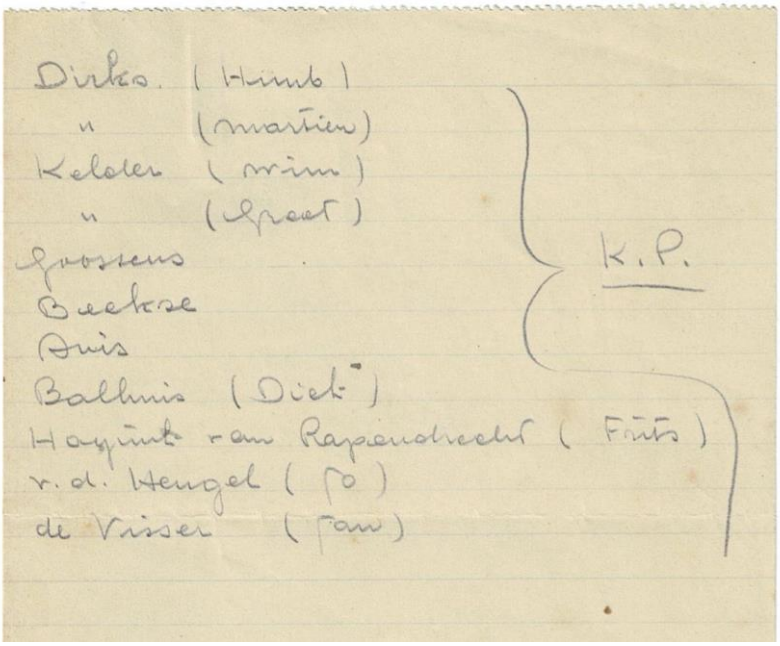

Goossens en "Beekse"; Adriaan Goossens en Janus Beex

Gerrit Beex heeft het in zijn verslag over "Janus". Dat kan zijn broer Janus Beex zijn, maar ook Adriaan Goossens. Janus Beex was vanaf begin september 1944 in Eindhoven bij de P.A.N. actief. Dus de Janus die contact onderhield met de Amerikanen op Heieind te Hoogeloon, is Adriaan Goossens :

18 september 1944

"De Amerikanen waren bij Janus in goede handen.
Een boer in de buurt zorgde ’s morgens voor de boterhammen en ’s middags en ’s avonds voor warm eten. De gebrachte noodrantsoenen deden de rest.
De kerels zouden het best uithouden en ze lieten dit ook volop horen. Ze waren buitengewoon vriendelijk en dankbaar aan de leden van de ondergrondse.
Gerrit deelde aan de commandant mede dat ze waarschijnlijk de volgende dag zouden kunnen vertrekken en legde de situatie op de kaart uit".

Geschiedenis van het ondergrondse werk door de verzetsbeweging P.A.N. in de Kempen.

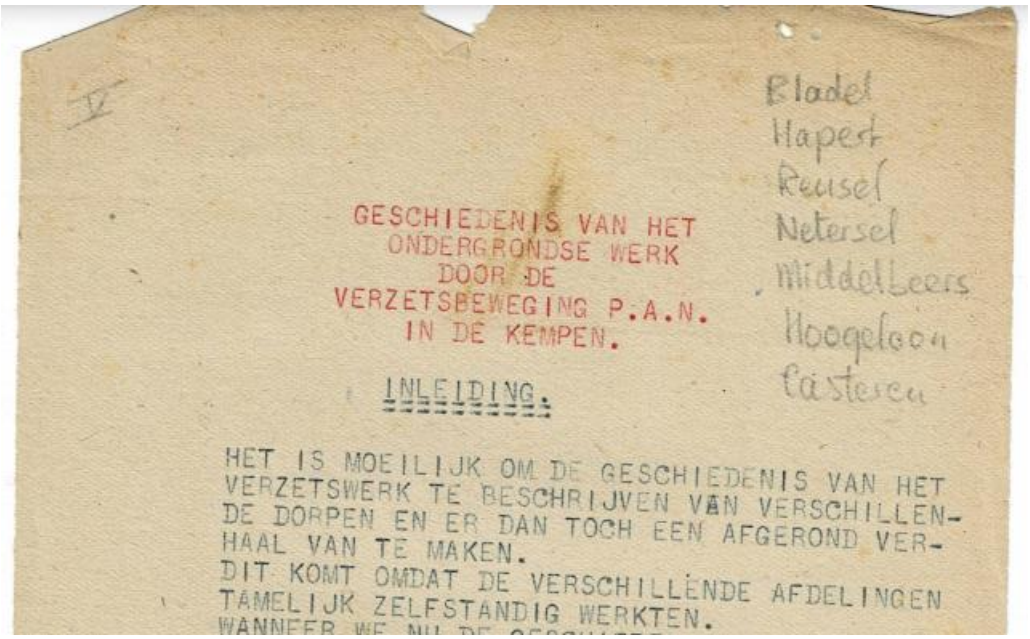

V

Bladel
Hapert
Reusel
Netersel
Middelbeers
Hoogeloon
Casteren

GESCHIEDENIS VAN HET
ONDERGRONDSE WERK
DOOR DE
VERZETSBEWEGING P.A.N.
IN DE KEMPEN.

INLEIDING.

HET IS MOEILIJK OM DE GESCHIEDENIS VAN HET VERZETSWERK TE BESCHRIJVEN VAN VERSCHILLENDE DORPEN EN ER DAN TOCH EEN AFGEROND VERHAAL VAN TE MAKEN.
DIT KOMT OMDAT DE VERSCHILLENDE AFDELINGEN TAMELIJK ZELFSTANDIG WERKTEN.
WANNEER WE NU DE GESCHIED

Grappig trouwens om mijn eigen handgeschreven notitie ('Bladel, Hapert, Reusel', etc) op het verslag van Beex te zien. Die heb ik destijds gemaakt toen ik het PAN-archief bij Katinka Hermans ordende.
Met groet, Karel Margry

Inleiding

Het is moeilijk om de geschiedenis van het verzetswerk te beschrijven van verschillende dorpen en er dan toch een afgerond verhaal van te maken. Dit komt omdat de verschillende afdelingen tamelijk zelfstandig werkten. Wanneer we nu de geschiedenis van het verzet in elk dorp afzonderlijk zouden geven, zou er zeer dikwijls in herhaling worden getreden, want verschillende acties werden in elke afdeling onder bijna dezelfde omstandigheden, uitgevoerd. Bijvoorbeeld het strooien van de zogenaamde "autovallen", dit zijn scherpe haken die over de wegen werden gestrooid om de banden van de Duitse wagens te vernielen, verder het ontwapenen van Duitse deserteurs en dergelijke meer.
Om nu niet in herhaling te vervallen wordt de geschiedenis van het verzet in de Kempen voornamelijk beschreven vanuit Hoogeloon, omdat bijna elke actie, die op de andere dorpen werd uitgevoerd, ook daar is voorgevallenen ook omdat de gegevens uit Hoogeloon het meest uitgebreid zijn en het best bewaard zijn gebleven.

Dat niet alle groepen hetzelfde presteerden is niet altijd aan de capaciteiten of goede wil van de verschillende groepen te wijten, maar hing dikwijls van de omstandigheden af. Zo werd in Netersel de commandant door de Duitsers vermoord, vanwege zijn ondergronds werk. Van tevoren had deze groep steeds prachtig werk verricht, maar het is te begrijpen dat de activiteit hierdoor een ernstige knak had gekregen.
In Reusel werd het huis van de commandant door een granaat getroffen: twee kinderen verloren het leven en zijn vrouw werd zwaar gewond. Ook hier kom moeilijk meer gewerkt worden, ook al omdat de verbinding met de centrale leiding was verbroken, juist toen deze het hardst nodig was. Lage Mierde werkte uitstekend en

verschillende acties van deze groep worden dan ook in dit overzicht verwerkt.
Maar juist enkele dagen voor de bevrijding, toen de inlichtingen van zo groot belang waren, moest de gehele groep onderduiken en zich zoveel mogelijk verspreiden, omdat twee Duitse krijgsgevangenen door omstandigheden moesten worden vrijgelaten, waardoor de gehele groep in ernstig gevaar verkeerde.

In tegenstelling met deze drie groepen, verkeerde de groep in Hoogeloon-Casteren in uitzonderlijk gunstige omstandigheden, ook veel gunstiger dan de andere nog niet genoemde afdelingen. Want eerstens zat in de groep de centrale leiding. De berichten uit Londen en van de topleiding kwamen hier het eerste aan en het lag voor de hand dat bij verschillende acties, de leden van die groep het eerst in aanmerking kwamen, om zo min mogelijk tijd te verloren te laten gaan, want het bevel tot een of andere actie kwam dikwijls pas het allerlaatste ogenblik. Bovendien had deze groep verschillende leden, die voordat zij als lid van de P.A.N. (Partizanen Actie Nederland) optraden, reeds lid van de K.P. (Knokploeg) waren geweest, zodat zij reeds veel ondervinding bij het ondergrondse werk hadden.

Dit alles dient hier vermeld te worden omdat men anders de indruk zou krijgen dat er in slechts weinig groepen behoorlijk werk werd verricht. Aan het eind wordt daarom nog eens een schematisch overzicht gegeven van de werkzaamheden die elke groep afzonderlijk heeft verricht.

Behalve succesvolle acties worden nu en dan voorvallen ingelast die minder goed zijn uitgevallen, maar die juist de omstandigheden tekenen waaronder gewerkt moest worden, want juist de omstandigheden maakten dezelfde acties nu eens gemakkelijk uitvoerbaar en een volgende keer levensgevaarlijk.

Het verzorgen van onderduikers door het uitreiken van bonkaarten, de waarschuwingsdienst tegen te verwachten razzia’s en het verspreiden van illegale blaadjes, worden hier niet uitvoeriger beschreven, omdat dit in elke stad en elk dorp is geschied en daarom ook voldoende bekend is.

Voor het gemak volgt hier een schematisch overzicht.

1 Het vervoer van bonkaarten en illegale blaadjes.
2 Moeilijkheden bij het buit maken van Duitse wapens.
3 Engelse wapenleveranties.
4 Vertraging van Duitse orders; spijkers strooien; Duits materiaal veroveren en telefoonsabotage.
5 Inbraak distributiekantoor.
6 De groep wordt overvallen door de Duitse SS bij het stelen van wapens.
7 Gevorderde radio’s worden uit de opslagplaats gestolen.
8 Het opblazen van spoorlijnen.
9 Het maken van krijgsgevangenen.
10 Duitse voorraden in brand gestoken.
11 Hoe Amerikanen uit neergeschoten vliegtuigen worden verborgen en door de linies worden gebracht.
12 Het verzetswerk tot aan de bevrijding, het werk in de frontlijn en kort na de bevrijding.
13 Kort overzicht van het werk van de verschillende groepen afzonderlijk.

Vervoer van bonkaarten

Jan die op de M.T.S in Eindhoven studeerde en daar dagelijks naartoe moest, bracht ook bijna iedere dag een pak illegale blaadjes of bonkaarten voor onderduikers mee. Soms ging ook Bert (Louwers) uit Casteren op stap, als er een flinke voorraad te halen was.

De kortste weg van Hoogeloon en Casteren naar Eindhoven liep door de hei tussen Hoogeloon en Knegsel.
Hier werden echter bijna dagelijks bommen afgeworpen die de Duitse piloten bij een vlucht boven Engeland of boven de zee, niet kwijt hadden kunnen worden en die hun landing op het vliegveld bij Eindhoven konden bemoeilijken. Wanneer deze vliegtuigen verwacht werden, werd de weg die door deze hei liep afgesloten, want de menslievende Duitsers waren zeer bezorgd voor het leven en welzijn van de Nederlandse onderdanen. Daar deze werkzaamheden niet veel tijd in beslag namen, konden de moffen de rest van hun dag rustig besteden aan het opkopen van eieren en andere artikelen, die hun zakgeld op aanzienlijke wijze konden uitbreiden. Eén bleef echter altijd in zijn blokhut aanwezig om de daar verzamelde schatten te bewaken. De fietsers die door de hei moesten, mochten in de regel echter vrij passeren.

Zeer verwonderd en geschrokken was Bert dan ook toen hij op een avond tussen licht en donker, met een flink vaartje van Eindhoven af kwam en met een scherp "Halt" werd aangehouden. In normale omstandigheden was de zaak niet zo penibel, maar enkele honderden illegale blaadjes en een flinke stapel achterop de fiets, maakte het geval heel wat ingewikkelder.
Bert stopte, maar bleef voor alle voorzichtigheid, met een been aan de grond, op de fiets zitten. Een klein pistooltje zat in zijn broekzak, maar hij had beide handen nog aan het stuur.
"Wohin gehen Sie" vroeg de Duitser.
"Naar huis" zei Bert. Dit antwoord scheen de mof nog niet erg te bevredigen.
"Woher kommen Sie". "Van Eindhoven" was het antwoord.
Bert stak zijn ene hand in de zak om zijn zakdoek tevoorschijn te halen; het was warm en hij had flink gefietst. Onder vraag en antwoord veegde hij de druppels van het voorhoofd en stak toen de zakdoek weer vlug in zijn zak.
Met een hand aan het stuur en de andere in de zak bleef Bert de ontwikkeling van de toestand afwachten.
De mof scheen niet erg tevreden met de antwoorden en vroeg nog eens waar hij naar toe moest en leunde onder dit bedrijf met zijn hand op het pakje achterop de fiets waar de bonkaarten en de krachtjes in verborgen waren.
Nog een ogenblik en de mof zou vragen wat er in zat en het pakje misschien open willen maken en ….. daarna zou er een mof minder zijn.
Het kwam niet zo ver want eindelijk klonk het strenge bevel "Abfahren"…
Gelukkig goed afgelopen, goed voor de mof maar ook goed voor de gemeente waarin het lijk van de mof gevonden zou zijn. Zeker waren er dan represailles gevolgd.
Het was nog in de tijd van "Deutschland über alles" en nog niet zover dat de moffen met kinderwagens en anti-klap, in de richting van de Heimat trokken.

Lange tijd nadien, waarschijnlijk in augustus 1944 bracht Bert het er nog beter vanaf. Met zijn racekarretje was hij op weg naar de drukker met een heel stel armbanden , waarop de letters K.P. en P.A.N. moesten worden gedrukt. Gevaar vanwege de armbanden was er niet, want niemand, zelfs geen mof, kon aan deze stukjes linnen zien waarvoor ze ooit dienst zouden doen. Veel meer gevaar bestond er voor het "Fahrrad", want het was juist in de tijd dat de Duitsers er een speciale sport van maakten om deze dingen in te pikken.
Bert was binnendoor gereden om de hoofdwegen te vermijden, maar moest tenslotte toch weer op de harde weg komen om de plaats van bestemming te kunnen bereiken. Hij was juist de eerste huizen van het dorp gepasseerd toen hij plotseling in een s-bocht drie Duitsers bij een omgekeerde fiets zag staan, bezig een lek bandje te repareren. Terugkeren ging niet meer want hij had teveel vaart.

Toen hij precies tegenover de moffen was kregen deze hem in de gaten en riepen hem na: "Halt, absteigen"..."Ik heb geen tijd; ik kom dadelijk wel terug" riep Bert tegen de moffen die hem met open mond stonden na te kijken, terwijl Bert met de grootste versnelling de tweede bocht nam. Voordat de moffen verdere maatregelen konden nemen was hij uit het zicht verdwenen en kwam hij hijgend bij de drukker aan.
Deze was aanstonds bereid om het gevraagde werk uit te voeren. Bert voerde zijn belofte aan de moffen om terug te komen, natuurlijk niet uit, maar hij deed zoals twintig eeuwen geleden de drie koningen: hij keerde langs een andere weg naar huis terug.

Poging tot het stelen van handgranaten.

Er waren "Deutscher Panzergrenadiere" in de Acht Zaligheden gelegerd. Pantser grenadiers, met kozakkenpaardjes en steppenwagens met smalle wielen, van latjes gevlochten en met touwtjes aan elkaar geknoopt… armzalig overschot van ’n eens beroemde pantserdivisie.
Smerige maar geen beroerde lui, die bij een klopjacht van de dubbelloops gewapende landwacht, spontaan de zijde van de onderduikers kozen. Toch waren we voorzichtig: een mof blijft toch altijd een mof, al is de landwacht soms ook erger. De leerling overtreft de meester….

De pantsergrenadiers met de biezenkarren werden afgelost door verse troepen, die waarachtig nog echte vrachtauto’s hadden. Ze waren in het blauw gekleed al had er dan ook een enkele bij gebrek aan reserves een groene jas of broek moeten aantrekken. Iedereen kreeg toch de indruk: dit zijn verse troepen, die slechts op de aankomst van hun nieuwe pantserwagens wachten, omdat zij hun eigen tanks in Frankrijk voor de aflossing hebben achtergelaten.

Geen zware wapens hadden ze meegebracht maar wel massa’s en massa’s wijn: vaten, tonnen en flessen wijn, bij duizenden, recht van Bordeaux. Geheel het Duitse gedeelte van de Acht Zaligheden was dag en nacht zalig. Iedere avond grote zang serenade voor de school, zingen bij het kuilen graven, zingen bij het marcheren: Ein, zwei, drei singen ! Dan brulde het los … een week na die drukke dagen waren er weer anderen gekomen en werd door ons een tocht ondernomen naar een opslagplaats van handgranaten, die de in Hoogeloon ingekwartierde Duitsers in een schuur hadden ondergebracht. Hoewel deze tocht geen resultaten opleverde was het toch een goede oefening voor twee leden van onze groep die nog maar zelden mee waren geweest.

’s Nachts om twaalf uur zouden we proberen om een kistje handgranaten buit te maken, omdat een enkel kistje bij de Duitsers waarschijnlijk niet op zou vallen en omdat we represailles wilden vermijden.
Er stond steeds een wacht bij de ingang, maar de Duitser die rond die tijd op post stond zou door Piet (Waterschoot), een van onze jongens, reeds tevoren worden binnen gehaald om een flesje wijn mee leeg te maken dat de vorige moffen hadden achtergelaten.

Deze Piet was op zijn manier een genie: hoewel hij niets als lagere school had meegemaakt, kon hij alle vreemdelingen verstaan, zowel Russen als Duitsers en Engelsen. Al twee maanden had hij twee gedeserteerde Russen in huis verborgen, die hij in hun Kaukasisch brabbeltaaltje even goed verstond als hun gebroken Duits en het wonderlijke was dat Piet ook aan hen in gewoon Nederlands alles duidelijk kon maken. Ook kon hij met iedereen direct vriendschap sluiten. Hij was dus de aangewezen man om de Duitse post op een glaasje uit te nodigen. Hij had een flair over zich om dat zo in te kleden dat het geen argwaan wekte.

Om half twaalf gingen we dan met vijf man op stap om dit karwijtje op te knappen. Voor we het huis uit gingen, even op der weg gekeken of er geen moffen te zien waren, ’t was immers spertijd, dan vlug dwars de straat over en het veld in.
Dan vijf minuten lopen tot we bij de oude toren waren, waar nog enkele boerderijen rond lagen.

Hier moesten we voorzichtig zijn want er waren Duitsers ingekwartierd en een van de boeren had een waakhond, die zich gauw liet horen. Over de graskant, langs de weg konden we geruisloos passeren, door voorzichtig op de tenen voort te sluipen. Nu rechtsaf draaienlangs een heg en dan door een tuin met appelbomen. Tegen de heg bleven Bert en Piet achter. Zij moesten het vrachtje straks overnemen en langs deze kant uitkijken of er geen onraad naderde. Frans (van de Wildenberg), Janus en Gerrit (Beex) liepen voorzichtig verder tot op een tachtig meter van de opslagplaats, waar Frans en Janus bleven liggen. Op handen en voeten kroop Gerrit geruisloos verder tot aan de gevel van het schuurtje. Er moest zeer voorzichtig gewerkt worden want overal stonden huizen rondom, waar Duitsers ingekwartierd waren.

Met de grootste voorzichtigheid keek hij daarom even om de hoek aan de voorkant en zag tegelijk dat een Duitser bij de ingang op post stond. Hoewel er geen maan was en de figuur van de Duitser bij het sterrenlicht slechts vaag te zien was, trok Gerrit toch vlug zijn hoofd terug en sloop zo mogelijk nog geruislozer een dertig meter terug en naar links waar een heg was. Door een opening kwam hij aan de andere kant en kon zo ongezien tot aan de weg naar voren kruipen, waar hij een duidelijk uitzicht had op de voorkant van de schuur. De mof stond onbeweeglijk en mompelde of neuriede zacht. Een kwartier wachtte Gerrit maar de mof ging niet weg en werd ook niet weggeroepen. Dat had trouwens reeds lang gebeurd moeten zijn. Na nog een kwartier bleek wel dat er iets tussen was gekomen en Gerrit sloop weer behoedzaam terug naar de plaats waar Janus en Frans waren achtergebleven. Beiden lagen heel rustig te slapen en wisten eerst niet waar ze waren toen Gerrit hen wakker schudde.
Nadat Gerrit hen duidelijk had gemaakt dat er een Duitser op wacht stond, wilden ze deze eerst van kant maken, maar Gerrit achtte dit te gevaarlijk, niet alleen omdat er veel Duitsers in de buurt waren maar vooral omdat ter wille van een kistje handgranaten het dorp niet aan represailles mocht worden blootgesteld.

Inwendig mopperend werd de terugtocht aanvaard. Ze kwamen bij Piet en Bert, die nog klaarwakker, ongeduldig tussen de bladeren van de heg door keken, speurend naar onraad. Zij waren nog niet zo dikwijls op nachtelijke tochten mee geweest als de anderen en wilden daarom eens hun uiterste best doen. Ook zij vonden het jammer dat de zaak mislukt was, maar waren toch blij dat alles zonder ongelukken achter de rug was. Ook Frans en Janus waren zowat uit gemopperd en de humor kreeg weer de overhand. Dat bleek toen wij weer bij de boerderij aan de oude toren waren.
Bang dat de waakhond de moffen wakker zou maken, slopen we behoedzaam verder en juist wilden we bij deze toren weer linksaf slaan, toen Frans er keihard eentje liet vliegen. Gerrit begon hem met gedempte stem uit te kafferen, maar Frans antwoordde heel nuchter dat men op een draai toch signaal moet geven.
De waakhond gromde even, maar daar bleef het bij.

Engelse wapenleveranties.

Piet en Bert, die nog nieuwelingen waren mochten nu voortaan ook meedoen aan grotere acties; voorlopig van tamelijk ongevaarlijke aard, namelijk, mee op uitkijk staan bij de geallieerde wapenleveranties.
Reeds in mei was door Theo (Dirks) en Van Zoelen (J.C. van Zoelen ?) aan de hand van stafkaarten een terrein uitgekozen, tussen Netersel en Lage Mierde in de hei bij "Dun", dat geschikt was om wapens uit te werpen.

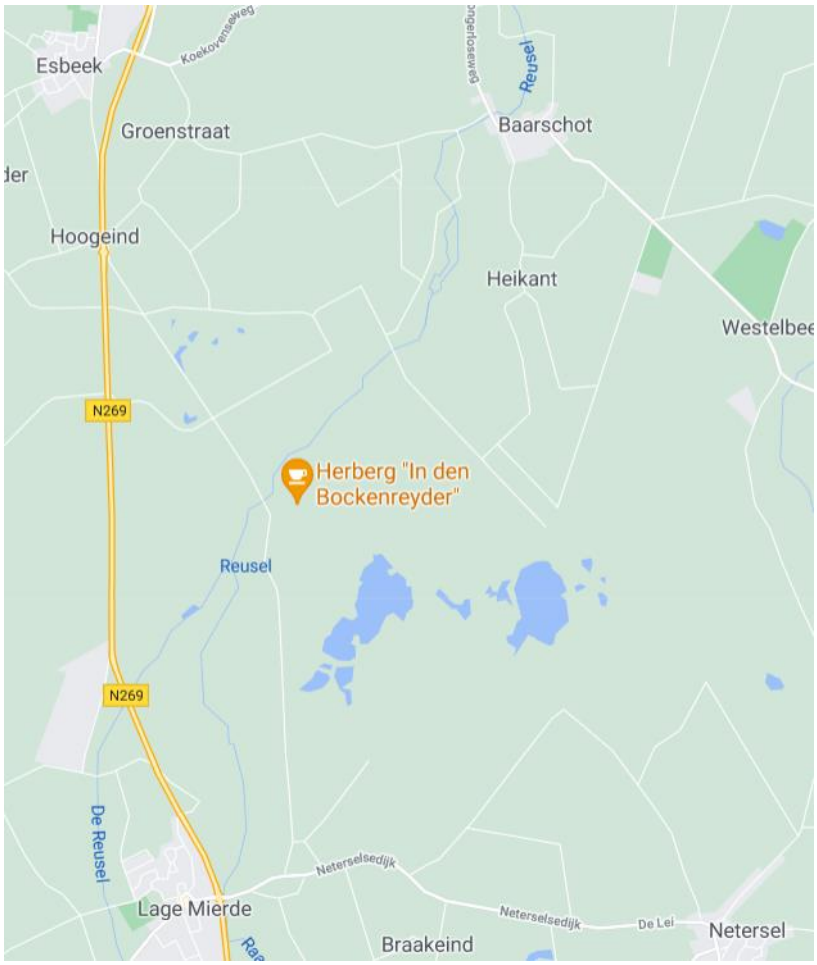

Dun is een buurtschap in de buurt van Herberg "In den Bockenreyder"
Op dezelfde hoogte, maar aan de andere kant van de N269, ligt Landgoed De Utrecht.

Het voordeel van dit terrein was dat het tamelijk vlak en niet bebost was en vooral dat er ver in de omtrek geen vaste Duitse posten waren.
Via de centrale in Eindhoven werd de ligging van het terrein doorgegeven naar Engeland, waar het aangegeven doel werd goedgekeurd. Tegelijk met de goedkeuring was de slagzin opgegeven, die het afgesproken teken was dat we ’s nachts op het terrein met onze seinlampen aanwezig moesten zijn.

Te Hoogeloon werd nu in de kortste keren een ondergrondse opslagplaats voor wapens gebouwd. De hulp van een goed vertrouwd metselaar werd hier voor ingeroepen. De grond werd uitgediept door leden van onze groep en stenen waren reeds van tevoren aangebracht. Belangstellenden werden zoveel mogelijk geweerd. Slechts een enkele was eens bij verrassing doorgedrongen, maar vroeg zelf of wij een gierkelder voor een varkenskot aan ’t bouwen waren. We konden zelf geen betere uitvlucht gevonden hebben en zeiden natuurlijk direct dat hij dat goed gezien had.

De schuilkelder werd boven dicht gemaakt op een klein luikje na, 20 cm beneden de oppervlakte. Als hier wat zand over werd gestrooid was aan niets meer te zien dat hier een geheime kelder was. Ondertussen hielden de groepen uit Bladel, Netersel, Lage Mierde en Hoogeloon, voortdurend enkele personen gereed om direct te kunnen vertrekken als de slagzin doorkwam. Alles leek heel eenvoudig, maar ging toch dikwijls met verschillende moeilijkheden gepaard. Zo waren op ons "Hoofdkwartier" te Hoogeloon (Hoofdstraat 65), ook vier Duitsers ingekwartierd. Elke avond te kwart over zeven klommen een paar man van de groep langs de trap naar boven, waar in een geheim kamertje, de radio stond opgesteld.

Hoofdstraat 65, Hoogeloon, 2019

21 september 1944

De trap lag precies langs de kamer waar de Duitsers hun tijd doorbrachten en na een dag of vijf waren wij van mening dat het voor de Duitsers wel wat verdacht moest voorkomen, wanneer we steeds op dezelfde tijd naar boven klommen en na een half uur weer naar beneden gingen. Daarom zouden we een volgende keer over het plat dak achter het huis naar boven klimmen.
We waren juist met een laddertje naar boven geklommen en wilden met z'n drieën naar binnen klauteren, toen ons twee moffen in het oog vielen, die heel gemoedereerd door het raam van onze buurman onze acrobatische toeren stonden af te kijken. We konden toen niet beter doen dan met tweeën de dakgoot gaan schoonmaken, terwijl er een naar binnen ging om de berichten af te luisteren. Het was weer niets die avond en de volgende dag gingen weer langs de trap bij de Duitsers naar boven, maar dan niet allen tegelijk. De eerste ging soms al een uur van tevoren en nam dan wat werk mee, zodat hij boven toch iets te doen had.

Eindelijk na veel dagen vergeefs luisteren kwam dan toch op een avond het bericht door: "Hier in deze uitzending zijn tien extra berichten opgenomen".
Eerst kwam het nieuws van de fronten, dat we tamelijk onverschillig volgden, tot de omroeper met droge, maar duidelijke stem afroept:
Hier volgt extra bericht no. 1
"Frits is morgen jarig, groeten aan Sjaantje"
Extra bericht no. 2 :
"Beter een heel ei dan een halve dop".
Extra bericht no. 3....."
Zo gaat het verder, in een orakel taal die we met intense spanning volgen, totdat eindelijk komt, extra bericht no. 8:
"Zeggen is goed, maar doen is beter, het feest begint pas twee uur later".
Extra bericht no. 9 …
Het is voorbij voor het goed tot ons doordringt, de stoorzender hinderde zo, maar toch zijn we het er allen over eens dat het de goede slagzin was.

Vliegensvlug gaat het naar beneden. We denken wel even aan de moffen in de kamer maar een enkele keer met lawaai naar beneden zal misschien nog niet zo opvallen, als het zacht naar beneden gaan op de andere avonden. De fietsen worden voor de dag gehaald. Een regenjas er achterop en vlug nog een paar appels in de tas. Het gaat alles even vlug al hebben we ook de tijd, want:
"Het feest begint pas twee uur later", kwam achter de slagzin, dat wil zeggen, dat we pas om elf uur aanwezig moeten zijn. Normaal zou het zijn van 9 tot 3 uur, maar nu is het van 11 tot 5 uur. Toch heeft die haast goede reden, want om acht uur is het spertijd en nu kunnen we nog net over de weg naar Janus rijden die de accu-lampen heeft. Ook Frans moet nog gehaald worden, maar we komen hem reeds tegen, hij heeft de slagzin ook gehoord.
Op het nippertje komen we nog in Casteren voor het acht uur slaat. Met vijf man komen we daar aan, in een groep van twee en drie want een groep van vijf is misschien wat verdacht. Geen Duitsers tegengekomen die vroegen wat we vervoerden: de accu's zouden ze waarschijnlijk wel wat verdacht hebben gevonden.

In Casteren, bij Bert, waar ook Theo thuis is als onderduiker, worden alle voorschriften nog eens duidelijk uiteen gezet en de functies verdeeld, wat eigenlijk niet meer nodig is want we hebben alles reeds van tevoren gerepeteerd. Vlug rijden we dan weg. Voorop een voorrijder met enkel een brandend achterlichtje, de anderen zonder licht. Komt de voorrijder Duitsers tegen en stapt hij af, dan gaat vanzelf het achterlicht uit. Houden de Duitsers hem aan dan kan hij gemakkelijk een smoesje vinden, omdat het nog maar amper half negen is. De moffen zullen dat niet al te verdacht vinden.
De anderen zijn natuurlijk niet meer op de weg te zien. Alles gaat echter gesmeerd.

We zijn reeds de laatste huizen van Netersel voorbij en dan is het gevaar van een ontmoeting met de moffen ook grotendeels verdwenen. Even moeten we toch afstappen omdat de seinlampen op de bagagedrager dreigen los te schieten.
Ze worden opnieuw bevestigd en nu gaat het door de hei tot voorbij de grote vennen, waar het aangegeven terrein ligt. Een paar mannen uit Netersel en Lage Mierde zijn reeds present en omdat het nog geen elf uur is, worden de fietsen tussen enkele vliegdennen verborgen.

Dan gaan allen zich klaar maken. Te Netersel wordt een kar met paard gereed gehouden, waarop de wapens zullen worden vervoerd, achter Netersel om, door de heide, zo naar de geheime schuilplaats in Hoogeloon.
Dat is werk voor straks en ieder weet al wat voor werk hij dan heeft. Nu worden allen de hei op gestuurd. Twee aan twee worden de posten uitgezet in de vorm van een "L". Iedere post heeft een accu-lamp. Omdat er een stevige en zeer koude wind staat kruipt ieder zo dicht mogelijk tegen de grond. Weggedoken in de lange hei en liefst nog in een klein kuiltje, is het wel om uit te houden, de scherpe wind gaat er overheen.
De man met de lamp gaat bij het naderen van een vliegtuig op de rug liggen, met de lamp op zijn borst naar boven gericht. Een eind verderop staat een seinlamp die het teken geeft wanneer de lampen aan moeten. In de verte klinkt herhaaldelijk gebrom van vliegtuigen, maar ze blijven veel te veraf. Waarschijnlijk Duitsers die op het vliegveld bij Eindhoven opstijgen of komen landen. Eindelijk, rond half een komt het toestel recht in onze richting; sterker en sterker wordt het geluid en ongeduldig kijken we reeds naar de seinlamp, die dan ook na korte tijd aanflitst. We weten nu dat alle lampen van de uitgezette "L" aan zijn, wat we echter zelf niet kunnen zien daar de lichtstraal alleen vanuit de lucht zichtbaar is en niet zijdelings uitstraalt. Het vliegtuig blijkt niet recht over ons heen te zullen vliegen. Maar een paar honderd meter in de richting van de Dunse bossen. We draaien onze lampen iets in de richting zodat de lichtstraal toch zeker goed te zien is, maar het vliegtuig vliegt rustig verder. Wel iets ongerust dat het een Duitser was draaien we vlug de lichten uit, terwijl het gebrom van het toestel langzaam in de verte wegsterft.

Om twee uur komt er een nieuw toestel, nu veel hoger. Sommigen menen duidelijk aan het geluid te horen dat het een Engels vliegtuig is, maar allen zijn het daar niet over eens. In elk geval worden de lichten weer op tijd aan gemaakt en in de richting van het toestel gehouden. Het vliegt hoog over ons heen, maar toch menen we aan het geluid te horen dat het iets van richting verandert en werkelijk even later komt het met een boog terug, want het geluid wordt aanmerkelijk sterker.
Als het nu maar geen mof is, die een paar granaten op die verdachte beweging laat vallen. Iets ongerust zijn we wel. Maar als het ’t door ons verwachtte vliegtuig is, dan moeten de lampen toch weer aan.
De stralen schieten dat ook weer de lucht in, in de richting van het aanzwellend geluid. Lager dan eerst vliegt het toestel over ons heen en verdwijnt weer in zuidelijke richting. Vol spanning hadden we allen uitgekeken of er een parachute omlaag kwam, maar niemand had iets gezien. Vlak in de buurt was zeker niets gevallen, want bij het zwakke sterrenlicht most dat binnen honderd meter van de uitgezette "L" toch nog altijd te zien zijn. Van alle uitgezette dubbelposten ging nu een man in ’t rond aan ’t zoeken of niet verderop een pakket wapens was neergekomen. Het werd echter vijf uur en nog steeds was er niets gevonden en ook waren er geen nieuwe vliegtuigen meer verschenen.

De seinlampen werden weer op de bagage drager gebonden. In de regenjassen en nog huiverend van de kou, begon de terugtocht, wel enigszins moedeloos, maar het gebeurde zo dikwijls dat goed opgezette plannen mislukten of niet door konden gaan ,

dat we ook wel over deze tegenvaller heen zouden komen. ’s Morgens hebben Theo en Janus nog gezocht bij daglicht, maar zij konden ook niets gevonden krijgen.
’s Avonds kwart over zeven werd alweer naar de slagzin geluisterd. Een week later kwam reeds de tweede door. Het feest begon nu niet twee uur later zoals de eerste keer maar op de afgesproken tijd, dus van 9 tot drie uur ’s nachts.

Alles gebeurde zoals de vorige keer. Eerst verzamelen in Casteren, dan een voorrijder aanwijzen en in de richting van het afwerpterrein. Voorbij Netersel, midden in de hei kwam nog een vermakelijk incidentje. Gerrit was voorrijder, de groep volgde op een honderd vijftig meter. De voorrijder moest natuurlijk voortdurend goed opletten, maar het was zeer donker zonder maan en enigszins bewolkt. Bij een lichte bocht in de weg duikt uit het donker een van de andere richting komend fietser op, waarschijnlijk een smokkelaar. "Halt absteigen" brult Gerrit met een Duitse commandostem.
Op hetzelfde ogenblik ligt de fiets van de smokkelaar in de sloot langs het fietspad. De smokkelaar zelf is verdwenen. De achterop komende troep komt rustig voorbij gereden zonder iets te merken, want Gerrit was doorgereden.

Bij aankomst worden direct alle posten uitgezet want het is hoogtijd, al kwart over negen, maar we hebben nog geen vliegtuig gehoord. Afgesproken wordt nog dat bij onraad een schot wordt gelost, waarbij allen in verschillende richtingen moeten wegvluchten.
De groep uit Bladel komt ongeveer tien minuten later en ze worden gelukkig nog tijdig herkend, anders was de hele troep al uit elkaar gevlogen. Ook zij worden op hun post gebracht.
Deze keer hebben bijna allen meer jassen of zelfs een deken meegebracht, want de snerpend koude wind is zonder dikke kleding niet uit te houden. Bovendien vallen er met tussenpozen ook enkele regendruppels, waardoor ook de grond vochtig is. Toch gaan allen zo plat mogelijk liggen om tenminste geen last van de wind te hebben.
De verbindingsman die de posten van Bladel naar hun plaats brengt, schrikt nog een keer hevig van een grote fazanthaan die vlak voor zijn voeten, met veel lawaai opvliegt.

Dan herhaalt zich bijna de hele geschiedenis van de vorige keer, alleen zijn we niet helemaal zo gerust , omdat de vorige keer waarschijnlijk Duitse vliegtuigen de seinen hebben gezien. Daarom werden ook meer voorzorgsmaatregelen genomen. Om drie uur rijden allen weer zonder resultaat naar huis, steeds zonder licht. We waren wel aan het donker gewoon, maar over een smal hei paadje fietsen zonder licht (’t was immers spertijd) viel niet mee vooral als het zwaarbewolkt, regenachtig weer is. Dit laatste was waarschijnlijk ook de reden waarom er geen vliegtuigen waren gekomen.

Enkele dagen later kwam het bericht uit Engeland, dat de slagzin was veranderd. Deze zou nu luiden: "Wie wat wil hebben, moet toetasten". Nog eenmaal voor de bevrijding is deze slagzin doorgekomen. Begin september werden ook plannen gemaakt om een nieuw afwerpterrein aan te wijzen en wel tussen Hoogeloon en Westelbeers.
Dit terrein werd echter niet meer gebruikt omdat voor de bepaalde datum het frontgebied reeds te dicht was genaderd.

Andere manieren om aan materiaal te komen: weg- en telefoonsabotage.

Ondertussen werd de opslagplaats te Hoogeloon reeds op andere manieren flink gevuld. Niet speciaal met Engelse of Amerikaanse wapens, maar vooral met buitgemaakt Duits materiaal.
De manier waarop dit gebeurde was het maken van krijgsgevangenen, ofwel van deserteurs die hun wapens afgaven.
Soms kon een voorraad worden achterover gedrukt van voorbij trekkende of ingekwartierde Duitsers. Het buit maken van de wapens was dikwijls nog niet zo moeilijk als het vervoer. Zo hadden zich in Lage Mierde, ongeveer in de tijd van dolle dinsdag (5 september 1944) vijf Duitsers overgegeven aan de groep aldaar en hun wapens afgegeven, waarbij ook een mitrailleur met een flinke voorraad munitie.

Vanuit Hoogeloon werden Dick en Jacques uit Bladel en twee man uit Netersel, waaronder de zoon (Jan) van de commandant (Fons van der Heijden) aldaar, erop uit gestuurd. De twee mannen uit Netersel waren in hun omgeving en te Lage Mierde het best bekend, terwijl Dick in Casteren en Hoogeloon de leiding zou nemen.

Vroeg in de avond werd de mitrailleur te Lage Mierde op de fiets geladen en zo trokken ze in de richting van Netersel. Deze twee dorpen zijn niet door een harde weg met elkaar verbonden en ze werden dan ook bijna volkomen verrast toen in het donker plotseling twee auto’s te horen waren. Door de sterke wind was het geluid niet tot hen doorgedrongen voor ze tot op een paar honderd meter genaderd waren. Vliegensvlug werden de fietsen langs de weg achter een stromijt gezet en de mitrailleur een paar meter verder tussen de struiken gegooid. Alle vier liepen ze weg zo snel ze konden. Dick en Jacques kwamen hijgend en wel een beetje van hun stuk gebracht in Hoogeloon hun wedervaren vertellen. De mannen uit Netersel waren echter beter met het terrein bekend en waren niet zo ver doorgelopen. Ze konden zien dat de moffen met zaklantaarns uit hun auto kwamen en gingen zoeken. Na een oponthoud van ongeveer vijf minuten trokken ze weer verder. Direct gingen de jongens uit Netersel natuurlijk kijken of er iets van de mitrailleur en de fietsen was overgebleven en werkelijk, de fietsen stonden er nog. De moffen hadden die waarschijnlijk niet in hun luxe wagentje mee kunnen nemen. Ook de mitrailleur werd teruggevonden. De Duitsers hadden waarschijnlijk gemeend met smokkelaars te doen te hebben en hadden toen maar niet verder gezocht.

Rond 6 september werd te Lage-Mierde ook nog een belangrijke Duitse order vertraagd. De groep Lage Mierde was er ’s nachts op uit getrokken Duitse autobanden te prikken, door speciaal geconstrueerde haken op het wegdek uit te strooien.

Een Duits wagentje was hier niet tegen bestand en met flapperende banden kwam het even buiten het dorp tot staan. Op zoek naar een huis kwamen ze toevallig terecht bij de burgemeester die zich echter niet als zodanig bekend maakte. Ze vroegen hier om een andere auto, want over een kwartier moesten ze absoluut in Arendonk zijn met zeer belangrijke orders. In die spannende dagen kon van een kwartier oponthoud voor

de Duitsers veel afhangen, vooral als een majoor met twee officieren met belangrijke orders op stap zijn. Ze waren dan ook woest toen de gevraagde auto niet aanwezig bleek te zijn. Dat zelfs in geheel Lage Mierde geen enkele auto te vinden was.
Ze zouden het zelf wel even gaan onderzoeken. Bij verschillende inwoners werd gevraagd waar ergens in het dorp een auto te vinden was.
Hopeloos geworden gingen ze tenslotte op zoek naar een rijtuig maar omdat die in Lage Mierde ook niet zo dicht gezaaid zijn, moesten ze tenslotte genoegen nemen met een boerenkar, bespannen met een zware knol en zo sukkelden ze op de grens aan, met hun belangrijke orders die binnen het kwartier in Arendonk moesten zijn….

Ondertussen was het autootje door onze spijkerstrooiers van plaats veranderd en stond nu een heel eind in de bossen, waar het in de kortste keren van alle bagage en buikbare onderdelen was ontdaan.
Auto-onderdelen waren in ons district trouwens reeds eerder buitgemaakt.
In Hoogeloon hadden we na een nachtelijke inbraak zelfs een luxe wagentje ter beschikking. Op een zeer vermakelijke manier zijn we nog eens aan een reserveband gekomen.

Theo en Janus reden van Hoogeloon naar Vessem. Ze waren door de bosweg gereden om onderweg hun fietsen niet kwijt te raken, want de moffen zaten in die dagen als jachthonden achter een Fahrrad aan.
Midden tussen Hoogeloon en Vessem moesten ze echter op de harde weg komen en ze waren hier nog geen vijftig meter vandaan toen ze een auto aan hoorden komen. Natuurlijk een Duitser, anders reden er hier geen. Ze bleven achter een paar struiken staan wachten om de auto te laten passeren. Nu is de weg op die plaats erbarmelijk slecht, zodat de Belgische kinderkopjes er maar amper mee te vergelijken zijn en daaraan zal het waarschijnlijk wel gelegen hebben dat juist tegenover hen een achterband van de auto afliep en over de berm van de weg in de sloot rolde.
De auto had een behoorlijke vaart, slingerde nog een heel eind verder en ging nog juist de bocht om waar hij de kant in reed en tussen de struiken terecht kwam.
Theo en Janus hadden alles zien gebeuren en het autobandje was juist in hun richting gerold.
Vliegensvlug hadden ze het ding opgepakt, terug naar de fietsen en een paar honderd meter weggereden. Daar stopten ze op een plaats waar het fietspad achter een heg doorliep. Ze konden van hier uit de moffenwagen zien staan. Het was net een film. De Duitsers waren uitgestapt en waren hun wagen aan het bekijken op de plaats waar het achterwieltje had gezeten. Ze gingen nog een keer rond de wagen en liepen toen naar de plaats waar ze het onderdeel verloren hadden.
Met drieën kwamen ze recht op de plaats aan waar de band moest liggen alsof ze hem zo maar op hoefden te pakken. Het was voor Theo en Janus grappig om te zien hoe ze hoofdschuddend en elkaar aankijkend weer uit de sloot naar boven kwamen gekropen. Toen begonnen ze verderop te zoeken, maar hoelang dat nog geduurd heeft weten Theo en Janus niet meer te vertellen, want ze waren met een vaartje naar ons hoofdkwartier teruggereden, waar ze heel triomfantelijk met hun buit aankwamen en waar het dadelijk op een goede plaats werd verstopt.

Hiermede zou het vermakelijke gedeelte geëindigd zijn als niet onze buurman een half uur later zijn wedervaren was komen vertellen. Hij begon zijn verhaal met de optimistische woorden dat de oorlog nu wel niet langer zou duren. Toen wij vroegen waarom hij daar zo zeker van overtuigd was, vertelde hij dat de Duitsers absoluut geen materiaal meer in voorraad hadden en hun laatste restantjes aan ’t verbruiken waren.

"Een uur geleden kwam ik van Vessem af en daar kwam ik een wagen tegen op drie wielen; ze reden gewoon op een achterwiel en dan moet ge niet vragen of ze nog materiaal hebben".
We vertelden hem natuurlijk niet dat het ontbrekende materiaal nog geen twintig meter van hem vandaan lag.

Nog diezelfde dag reden Theo en Janus opnieuw naar Vessem, want het doel van hun onderbroken tocht was het kappen van een telefoonkabel die de verbinding vormde tussen het vliegveld Gilzerijen en het vliegveld Eindhoven. Deze lijn was zeer belangrijk voor de moffen en dus was het voor ons onuitstaanbaar dat die kabel maar steeds ongedeerd zijn dienst bleef doen.
Het vernielen van telefoonkabels is een apart hoofdstuk in ons verzetswerk, maar het vernielen van kabels en het strooien van spijkers en het ontwapenen van alleen vluchtende Duitsers kabels gebeurde bij sommige groepen in de Kempen meerdere malen en dit te beschrijven zou een verhaal maar eentonig maken.

Daarom vermelden we in het kort deze ene tocht die door Theo en Janus werd gemaakt. Tussen Vessem en Beers liep deze zo belangrijke kabel door de bossen en het was een koud kunstje om dit dingetje even door te hakken. De plaats van de ligging was precies bekend en in de bossen was gewoonlijk geen sterveling te zien. De eerste keer werd dit werkje opgeknapt door vier man, waarvan er twee of drie op de uitkijk gingen staan. Dit was overdreven voorzichtigheid. Later gebeurde het steeds door twee man omdat de uitkijkposten misschien nog meer aandacht zouden trekken als ze onverwacht werden gezien.

Met een pioniersschepje en een kleine bijl was het zaakje direct opgeknapt. In een afgelegen stuk in de bossen werd eerst goed uitgekeken of er geen onraad was, dan werden heel secuur enkele zoden op de juiste plaats afgestoken, die re na voltooiing weer netjes werden ingepast, om het zoeken naar de fout voor de Duitsers wat moeilijker te maken.
Met de schep was gauw een gat gemaakt tot de kabel bloot lag, het doorhakken ging tamelijk vlot. Weer zand erover en dan de zoden erop gepast. Het duurde gewoonlijk een hele tijd eer de schade door de moffen weer hersteld was.

Eens werd een Vessemse jongen die een heel eind uit de buurt aan het hout hakken was voor deze sabotage daad opgepakt. Drie dagen hebben de moffen hem in verhoor gehouden, maar de jongen kon natuurlijk niets bekennen of verraden, want hij was helemaal onschuldig aan de zaak. Ze hebben hem daarom ook wegens gebrek aan bewijs weer vrij moeten laten.

Inbraak in distributiekantoor.

Het voormalige distributiekantoor in Bladel aan de Burg. Goossensstraat. Foto omstreeks 1960.

"We komen morgen vroeg wel eens thuis". Deze mededeling had moeder het laatste half jaar al enkele keren moeten horen. Ze was bijna vijf en zestig jaar en moest dan alleen thuisblijven, behalve dan de drie of vier moffen, die voor in de kamer logeerden. Maar ze nam dat meer op als een bewakingsploeg, tenminste nooit heeft ze sporen van ongerustheid getoond: moeder was niet zenuwachtig. "Wat gaat er gebeuren" zei ze nog; ’t was meer belangstelling dan een vraag, want ze wist dat het voor de goede zaak was. "Morgen weet iedereen het" was het antwoord en daarmee was ze tevreden.

Reeds in december 1943 was van hogerhand om meer distributiebonnen gevraagd en hadden we alle inlichtingen verzameld over distributiebureau Bladel; over de indeling van het gebouw, tijden wanneer de grootste voorraad aanwezig was enz.
Met mogelijke verrassingen was al rekening gehouden. We wisten wie de sleutel bewaarde en wie de bewakers waren. Het meest gunstige moment moest uitgezocht worden, maar de gunstige momenten waren zeldzaam. Op de vastgestelde dag voor de overval kwamen twee Eindhovense leden niet op; hen vervangen ging niet meer op diezelfde avond, want er was nogal enige voorbereiding nodig. De zaak werd uitgesteld tot een volgend gunstig ogenblik.

Dit kwam in het voorjaar van 1944. Alles was nu voor elkaar en … juist voor het vertrek kwam de kassier van het distributiekantoor melden dat een groot aantal onderduikers in het gebouw zou overnachten, daar de landwacht die nacht zou komen zoeken…weer een fiasco.

De nieuwe datum werd vastgesteld op vrijdag 16 juni 1944 te half twaalf ’s nachts. De kassier had ’s avonds zogenaamd overwerk. De sleutel van de kluis moest iedere avond ingeleverd worden bij de politie; van tevoren was een sleutel opgescharreld die hiermee veel overeenkomst had.

Het lukte prachtig. Om tien uur was het clubje in Casteren verzameld, met het nodige materiaal: de aanval op het D.K. Bladel zou beginnen…. De inbraak koste niet veel moeite: een raam werd opengeschoven door de kassier. Nu kwamen echter de bewakers aan de beurt. Deze waren te verbouwereerd om tegenstand te bieden, toen

zij een vijftal gemaskerde personen binnen zagen komen.
Een doekje met chloroform schakelde hen geheel uit. De kluis werd met de achtergehouden sleutel geopend en een overvloed van allerlei bonnen kwam aan ’t licht. Massa’s onderduikers zouden hiermee weer geholpen kunnen worden: duizenden bonkaarten, rantsoenbonnen, schoenbonnen, speciale vergunningen, bonnen voor rijwielbanden …. Alles werd in zes grote baalzakken geladen, die zo vol zaten dat ze bijna niet meer dicht gebonden konden worden. Toen alle bonnen uit de kluis waren gehaald werden de geboeide bewakers erin gesleept en opgesloten. Eerst werd er nog voor gezorgd dat er voldoende luchttoevoer was, anders haalden ze de morgen niet en ze waren misschien toch niet zo verkeerd.

De zakken werden op de fietsen geladen en aanstonds werd er een vals spoor gemaakt, want er zou wel gezocht worden. Het spoor naar huis werd zoveel mogelijk uitgewist. Langs de Casterse molen ging het naar Casteren. In een tuin werd de zaak opnieuw opgeladen en dan binnendoor naar Landdorp in Hoogeloon, daar dwars over de weg naar een wildernis, waar de spullen tot de volgende dag zouden blijven liggen. Onderweg werd voortdurend het spoor reukloos gemaakt om aan eventuele speurhonden het werk onmogelijk te maken, dan terug naar Casteren waar een half flesje op het welslagen van de tocht werd geledigd. De Duitser, die voor in de kamer lag te slapen werd hierbij niet uitgenodigd ….

De kassier (Jan van Hapert), die we moesten verbergen, zou tot vijf uur in Casteren blijven; hij sliep op een kamertje boven de snurkende mof. Hij was zeer bedaard want om vijf uur was hij pas na veel schudden wakker te krijgen. Piet (afkorting van Petronella) die al meer koerierswerk had verricht, zou hem naar zijn schuilplaats vergezellen.
Met een vals persoonsbewijs reden ze samen naar Diessen, zoveel mogelijk de drukkere wegen vermijdend. Midden tussen de bossen werd hij bij vriendelijke mensen ondergebracht.
Deze waren van tevoren ingelicht dat ze een onderduiker zouden krijgen, maar tot aan de bevrijding hebben ze nooit zijn ware naam gekend. ‘s Morgens om acht uur kwam in Hoogeloon onze buurman de veldwachter met gejaagde stappen aangelopen en klopte driftig op de deur: "Nou heb ik groot nieuws; heel de politie staat op stelten; alles moet aangehouden worden; ge raad nooit wat er gebeurd is". We keken hem zo nieuwsgierig mogelijk aan en vroegen met de grootst mogelijke verwondering wat er dan toch wel aan de hand was. "Ik zal het maar zeggen, want over een uur is het toch bekend. Het distributiekantoor in Bladel is leeggeplunderd; we zullen voorlopig geen bonnen meer krijgen; moeten alle auto’s aanhouden; het schijnt dat de kassier er vandoor is maar er moet een hele bende aan het werk geweest zijn, want de bewakers zaten geboeid in de kluis. Ik moet nou direct naar Bladel, houdoe.."
Weg was hij, vol ambtelijke ijver. Hij was echter een goede vaderlander en begreep waarschijnlijk wel dat het geen bandietenwerk was.

Te ongeveer tien uur was Janus (Beex), slecht geslapen na de nachtelijke tocht, weer naar zijn werkwinkel gegaan, waar een van de ingekwartierde Duitsers hem kwam opzoeken om een praatje te maken.
Hij had ook van de overval gehoord en vroeg wat toch wel de bedoeling van zo’n overval was. "O, Dat gaat allemaal naar de zwarte handel" zei Janus. De mof keek peinzend naar de grond, schudde niet begrijpend het hoofd en sprak: "Die Hollander machen doch alles"...
Tegen de middag waren we voldoende ingelicht dat de politie op een dood spoor zocht. Het signalement van de kassier werd verspreid in het politieblad plus een vaag signalement van de daders. ’s Avonds werd voorzichtig rondgestrooid dat de kassier al wel in Engeland zou zitten en de volgende dag was iedereen hiervan overtuigd.

Diezelfde avond overviel ons echter nog een grote verrassing: een landbouwer uit Hoogeloon melde zich bij de pastoor en vertelde hem zeer geheimzinnig dat hij zes grote baalzakken gevonden had, diep in een heg.
Hij meende dat het de spullen zouden zijn die in Bladel gestolen waren want er zaten bonnen in. "En wat moet ik daar nou mee, meneer pastoor, aangeven of niet".
"Voorlopig niets zeggen, tegen niemand en er ook niet meer gaan kijken" zei de pastoor, heel verstandig.
Hij ging direct alles mededelen bij de ondergrondse Hoogeloon, maar ging toen ook direct naar Casteren om daar het geheim aan de herder van deze parochie mee te delen. Deze kwam op zijn beurt bij Bert in Casteren even binnen wippen, wat maar heel gelukkig was, anders was het geheim misschien niet langer een geheim gebleven. Triomfantelijk kwam de zeereerwaarde de kamer binnengestapt met de woorden: "Ik weet iets, wat gij niet weet: de spullen van Bladel liggen in Hoogeloon op Landorp" en "ik weet iets wat gij niet weet " zei Bert "De spullen van Bladel zijn daar al weer weg". Een half uur voor dit gesprek was de hele zaak namelijk opgeladen en doorgegeven aan de organisatie die voor de distributie aan de onderduikers zorg zou dragen.

Bekendmaking uit het Nederlands Algemeen Politieblad van juni 1944, no.: 413

De Groepscommandant der Marechaussee te Bladel verzoekt opsporing en aanhouding van Jan van Hapert, geboren te Woensel1-1-1918 kassier waardemateriaal, distributiekring Bladel no. 233. won.te Bladel, Sniederslaan A235.

Signalement, ong. 1.80 M. slank postuur, mager smal gezicht, blauwe ogen, rossig achterovergekamd haar met scheiding links;
Kleding bruin costuum, verm. bruine lage schoenen; is meestal blootshoofds.

En van zes andere personen van ong. 25 jaar, welke gekleed waren als volgt:

1. bruin costuum met pet.
2. bruin costuum met hoed.
3. lichte broek, zwarte jas en lichte hoed, gemaskerd.
4. blauwe broek, zwarte jas, gemaskerd.
5. lichte broek, bruine jas, blond haar, blootshoofds.
6. zwart costuum en gemaskerd.

Van Hapert en de zes andere personen worden verdacht een overval te hebben gepleegd op het distributiekantoor te Bladel in de nacht van 15 op 16 juni 1944.

Ontvreemd werden:

T.D. stamkaarten	317	D.S.K. Nederland	151
D.S.K. vreemdelingen	165	Inlegvellen nieuw G.B.401	450
Inlegvellen nieuw GAD	50	Inlegvellen " G.B. 40 D.	35
Inlegvellen " G.D. 401 D	10	" " G.E.401 B.	10
V 115 textielkaarten	502	V 215 textielkaarten	1288
V 315 "	850	V 415 "	900
V 515 "	227	V 615 "	400
V 715 "	988	V 815 "	300
U 403 petroleumk.	3334	W 408 brandstoffenkaarten	750
R 405 brandst.k.	332	T 405 " kkok.	403
S 121 petrolverlicht	1	S 221 petrol.verlicht.	12
zegels TD	163	Zegels TD. bew.	233
zegels IV	870	bonkaarten KA 407	144
bonkaarten KB 407	106	" KC 407	565
" KD 407	228	" KE 407	197
" KA 408	15300	" KB 408	3.500
" KC 408	6600	" KD 408	1.400
" KE 408	1700	" JA 407	
extra voedingsk.	2935	" JE 407	
JB " "	550	JC extra voedingsk.	499
JD " "	744	JE " "	1.050
MA 408 zeer zw.arb.	75	MB 418 zw. arb.	750
MC 408 langd.arb.	250	Q 405 tabak	250
schoenen II	500	huispantoffels	372
werkschoenen IA	340	beroepsschoenen IA	550
Schoenen maatgr.B.	100	schoenen maatgr. A	250
schoenen dames	400	schoenen maatgr. C	300
werkschoenen IB	60	rijwielbanden TOBI	180
rijwielb. TRABI	225	" TRABU	200
" "	150	rijwielen (bonnen)	10
rijw.frames (bonnen)	30	brandst.rants.bonnen	4.317
benzine	1330	kaarsen rants.bonnen	8.400
smeermiddelen rood	25	persgas een eenheid	6.000
persgas vijf eenh.	1200	WP 827 spec. verg.	2.700
serviesgoed punten	4000	keukengerei punten	2.000
versnaper.rants.b.	717	peulvr.rants.bonnen	800
suiker ½ rantsoen	1126	cacao rants.bonnen	78
koffie surrogaat	1055	vervang.midd.	93
jam rants.b.	197	brood 4/1 rants.b.	4.278
tarwebloem rts.b.	1350	rijst rants.bonnen	295
haverm.rts.b.	1746	vermicelli rants.bonnen	1.600
gort rts.b.	2246	beschuit rants.bonnen	4828
boter 1/50 rts.b.	1425	boter ½ rants.bonnen	1.494
margarine ½ rts.b.	100	vet ½ rants.bonnen	100
Spijsolie rts.b.	100	kaas rants.bonnen	1.984
eieren rts.b.	11088	taptemelk rants.bonnen	1.136
melk rts.b.	10310	toiletzeep rts.bonnen	693
scheerzeep rts.b.	584	eenheidszeep rts.bonnen	2.280
waspoeder rts.b.	1195	vlees rants.bonnen	3.533
aard.rts.b.	480	tabak rts.bonnen	244

140.368 bonnen, bonkaarten, inlegvellen, zegels, distributiestamkaarten….

In maart 1944 werd daar de zogenaamde Partisanen Actie Nederland (PAN) opgericht, een nieuwe organisatie die zich het uitvoeren van sabotage ten doel stelde. In de PAN gingen twee al langer bestaande illegale kernen uit Eindhoven en omgeving samen; beide waren uit de LO afkomstig.[46] De ene was in het najaar van 1943 opgericht door de Bergeykse student A. Hoyng van Papendrecht ('Frits') en omvatte op den duur groepen in een twaalftal gemeenten ten zuiden van Eindhoven. De andere was de knokploeg-Sander onder leiding van Th.C. Dirks ('Sander') en kwam voort uit de wijk Strijp van de LO; zij opereerde vooral in de dorpen ten westen van de stad.[47] Beide knokploegen stonden los van de LKP en dat bleef zo tijdens hun samenwerking op sabotagegebied in de PAN. Ondertussen zette de KP-Sander haar werk voor de LO voort; de overval op het distributiekantoor te Bladel op 16 juni 1944 vormde een van haar meest succesvolle acties.[48] Pas in juli vond een eerste contact plaats met de leidende LKP-er Van Bijnen.[49]

---

[42] Van Ojen, *De Binnenlandse Strijdkrachten*, 84-98.
[43] Verhoor Hoekstra, *Enq*, V c, 555.
[44] Margry, *De bevrijding van Eindhoven*, 16; Verhoor Hoekstra, *Enq*, V c, 555.
[45] Han Hendriks, De RVV in het Zuiden in 1944, d.d. 12 december 1944, p. 3, -RIOD, RVV, 3a.
[46] Margry, *De bevrijding van Eindhoven*, 15.
[47] *Ibidem*, 15-16.
[48] *Ibidem*.
[49] J.H.A. Hermans en Th. Dirks, Verslag van de werkzaamheden van de KP-Sander gedurende de bezetting en tijdens de bevrijding, d.d. 27 augustus 1945, -RIOD, Collectie LO/LKP, DK-3.

De groep wordt overvallen door twintig SS-mannen in een overvalwagen, bij het stelen van wapens.

Van kapelaan de Kerf uit Baarle-Nassau, die zeer waarschijnlijk nog wel wat avontuurlijk bloed in de aderen had, kregen we een tip dat daar ter plaatse, naast de woning van een dokter (dokter Bloem), grote voorraden wapens en munitie waren opgeslagen.

Dokter Bloem, Burgemeester van Gilsestraat 3, Baarle-Nassau. Met dochter Wies.

Daar de extra berichten van de B.B.C. betreffende wapenleveranties toentertijd nog weinig uitwerking hadden, besloten we om op een meer radicale manier de groep te bewapenen.
Janus en drie flinke boys uit Eindhoven kregen opdracht om dit werkje op te knappen. De kapelaan gaf nauwkeurig de omstandigheden aan. De dokter was door hem ingelicht en gaf volle medewerking.

Vlak voor de middag arriveerden de Eindhovense mannen in de Acht Zaligheden: Jo (v.d. Hengel ?), Jan (de Visser?) en Wim (Kelder). Eerst een hapje eten en na de middag op stap. Het was prachtig weer; een heerlijk fietstochtje naar Baarle-Nassau. De omgeving werd verkend, niet met z'n allen, dat was te opvallend. Bij de kapelaan een plattegrond gehaald en de omgeving uitgestippeld.

's Avonds laat zou er een chauffeur met wagen komen: tien uur was hij present en reed bij de dokter binnen. 's Nachts werd de Duitse voorraadkamer flink aangesproken en de wagen vol geladen. Alles lukte prachtig en wat de bewapening betreft konden we voorlopig vooruit: enkele flessen traangas, handgranaten, revolvers, mitrailleurs, munitie, in een woord een buit om van te watertanden.

Besloten werd om pas na vier te vertrekken omdat een auto in de nacht allicht alarm zou veroorzaken. Half vijf werd de auto geruisloos de straat op geduwd en 't leek ons verstandig om de wagen ook nog verder de straat uit te duwen, want de personen in de buurt waren niet allen even betrouwbaar en het aanslaan van de motor zou hen kunnen wekken. Dit werd ons ongeluk. Hadden we maar direct weggereden, dan was alles achter de rug geweest. Nu waren we bijna de straat uit toen van de andere zijde met geweldige vaart een wagen propvol SS-mannen kwam aangereden, die voor de wagen op gang hadden reeds voor ons stopten. Twee SS-ers sprongen met een pistool

voor de chauffeur: "Was ist da los". De chauffeur die niet van onze ploeg was en dus ook niet van ’t vak, stond totaal verbouwereerd. Jo, die naast mij stond, redde de situatie. Met veel omhaal van woorden wist hij de aandacht van alle Duitsers een ogenblik op zichzelf te vestigen. De anderen die achter de wagen stonden maakten hiervan gebruik, want het ging om hun leven. Ze vluchtten weg, de een achter de heg, de ander om de hoek van een huis…. De Duitsers keken om, wat er te doen was. Hiervan maakte Jo gebruik om met een formidabele sprong een heg over te wippen en tussen de struiken van een tuin te verdwijnen… Een hagel van kogels was het antwoord: mitrailleurs knetterden, lichtkogels werden de lucht in geschoten, vonken vlogen uit de straatkeien, de hele groep SS-ers achter de vluchtelingen aan ….

In Casteren, waar de rest van de groep met spanning op de uitslag zat te wachten, steeg de onrust met het uur. Het was reeds lang over tijd en nog kwam er heen bericht of de overval geslaagd was. Ten langen leste werd de spanning te erg en werd besloten op onderzoek uit te gaan.
In Hoogeloon was nog niemand thuisgekomen. Misschien in Eindhoven ?
Er moest geïnformeerd worden. Rechtstreeks naar hun huis rijden was te gevaarlijk, want was iemand opgepikt, dan werd bijna zeker zijn huis bewaakt en raakten de andere leden ook nog in de klem. Bij familie in de buurt moest daarom voorzichtig geïnformeerd worden en dan iemand met een onschuldige boodschap er naar toe, die zou dan wel zien of alles OK was. Bert voerde dit program uit en het viel nog beter uit dan verwacht was. Hij zou naar de vader van Theo rijden om vandaaruit te informeren en juist toen hij daar aankwam reed ook Janus achterom die wel een meter omhoog sprong toen hij Bert zag.

Direct moest alles uitgelegd worden: de overval en de vlucht. Drie waren in elk geval veilig, dat wist Janus zeker. Jo en de chauffeur was nog onbekend. Nog geen kwartier daarna kwam ook hiervan goed nieuws: "De moffen hadden te zware laarzen aan en kregen ook geen schijn van kans. Op een half uur afstand hoorden we ze nog als gekken door de heggen en over de straten schieten" vertelde Jo. Jammer van de buit , maar gelukkig niemand opgepikt…. We voelden ons toch opgelucht.

Gevorderde radio's uit opslagplaats gestolen.

In de tijd van de Duitse overwinningen aan het Zuid- en Oostfront, maakte de heer Goebbels zich grote zorgen over het feit dat niet alle leden van het "Herren Volk" naar behoren konden luisteren naar de "Sondermeldungen" en de jubelmarsen die over de wereld werden uitgebazuind. Van de andere kant vreesde hij dat velen, die niet de eer hadden tot de Übermenschen te behoren, te veel naar de gruwelpraatjes van de verachte tegenstanders zouden luisteren.
Om nu in navolging van het dappere snijdertje "Twee vliegen in een klap te slaan" gaf hij bevel dat alle radio's buiten het "Reichsgebiet" moesten ingeleverd worden als vrijwillige gave, uit dankbaarheid aan de dierbare beschermers.
Het resultaat bevredigde hem, want hoewel er massa's voorhistorische bouwvallen werden ingeleverd, kwamen er toch ook veel prachttoestellen binnen, die door de meest angstige beschermelingen naar de verzamelplaats werden gebracht.

Het ging niet allemaal van harte, maar er kwam nogal wat binnen en .. al wat binnenkwam was winst voor de Duitsers.
Wegens het enorme succes werd de voorstelling nog eens geprolongeerd, zodat vele achterblijvers, straffeloos, nog in de gelegenheid waren om hun dankbaarheid te tonen. Het getal was nu niet zo groot maar de kwaliteit was nu aanmerkelijk beter.
Op verschillende plaatsen in het land werden de toestellen opgeslagen o.a. in Bladel kwam een flinke voorraad: vanaf het oudste toestel dat in een soort nachtkastje was ingebouwd, tot het nieuwste Philipsmodel. Daar inmiddels de meeste Russische legers en bijna de gehele Engelse vloot waren opgeruimd, kwamen er bij gebrek aan tegenstand, niet zoveel extra berichten meer binnen en daarom duurde het nogal enige tijd voordat de toestellen werden opgehaald.
Daar dit het Duitse volk op den duur begon te vervelen, werd voor de afwisseling tenslotte de elastische oorlog ingevoerd en nu had Goebbels weer voldoende stof om het thuisfront bezig te houden met bloedig afgeslagen vijandelijke aanvallen en volgens plannen schitterend geslaagde distantiëringsbewegingen.

De radio's moesten voor den dag komen. We kregen het bericht op een donderdagvond. Zaterdag zouden de toestellen worden opgehaald in Bladel, dus uiterlijk vrijdagnacht moest de zaak veroverd zijn. Aanstonds werden maatregelen genomen. Tussen Casteren en Bladel stond een molen al enkele jaren werkeloos uit te kijken over het vredige landschap. De wieken waren afgebroken en alleen de slanke torenhoge romp stak als een massieve burcht zijn steenmassa's de lucht in.
Binnen waren drie zolders aanwezig, die echter niet meer door trappen verbonden waren, zodat niemand omhoog kon klimmen. De eigenaar die zich steeds een goed vaderlander getoond had, vond direct goed dat wij de molen voor een ander doel zouden gebruiken. Over zijn zwijgen behoefden wij ons geen zorg te maken.

Drie leden van ons gezelschap waren thuis in het bezit van een tweewielig aanhangwagentje op luchtbanden. Hierop konden de wielen geruisloos vervoerd worden. De inrichting van de zaal waar de toestellen waren opgeslagen was voldoende bekend en daarom begon vrijdagavond om elf uur een stille optocht in de richting Bladel, met drie lege wagentjes. Twee van ons waren in politie-uniform gestoken. Een voorrijder zorgde dat we tijdig gewaarschuwd werden bij onraad. Dicht bij de plaats van bestemming werden de wagentjes geparkeerd en de aanval zou beginnen: succes was zo goed als verzekerd. Twee politiemannen klopten aan. "Wie is daar" vroeg de wacht door de gesloten deur. "Politie, we komen de wacht inspecteren en onze papieren af laten tekenen" De deur ging open. De politie beambten stapten naar binnen. De leden van de wacht zaten rond een tafeltje te kaarten. Ze lieten zich heel gewillig aan hun stoel vastbinden, toen ze een paar revolvers op zich gericht zagen. De anderen, die gemaskerd waren, waren binnen gekomen, haalden de touwen maar niet te vast aan om ze geen pijn te doen. Misschien zouden de vastgebonden bewakers wel geholpen hebben met het buiten dragen van de toestellen, maar dat durfden we er toch niet op te wagen. In Eersel was al eens leergeld betaald, bij de overval op het raadhuis.

Copie Bekendmaking No. 194 C. Ned. Alg. Pol. Blad dd. 1-1-1944.

Op 17-3-1944, om 14.30 uur, werd door 3 gewapende personen getracht een overval te plegen op het Gemeentehuis te Eersel. De dienstdoende wachtmeester werd met een revolver en met een pistool bedreigd. Hij wist één der aanvallers de revolver te ontrukken en de ander uit de handen te slaan. In een gevecht, wat hierna ontstond, werd de wachtmeester met een gummistok bewerkt. De wachtmeester trok zijn pistool en loste enige schoten op zijn aanvallers die hierop de vlucht namen. Het wordt niet onwaarschijnlijk geacht, dat één der aanvallers door een schot aan één zijner handen werd gewond. De derde persoon had zich tijdens de worsteling opgesteld voor de deur van de kamer, waarin de worsteling plaats vond. De daders hebben hun voornemen, het Bevolkingsregister weg te halen, te vernielen of te beschadigen niet kunnen volvoeren. Op de plaats van de overval werd door één der aanvallers een bruine vilten hoed achtergelaten; de andere aanvaller verloor een grijsbruine knoop van zijn beige-kleurige regenjas. Het in beslag genomen pistool, is gemerkt Dreyse S.K. No. : 218, cal. 7.65 mm.; de cylinderrevolver is ongenummerd (vernikkeld metaal), cal. 6.75 mm.

Signalement daders:

1. : 1.80 M. 25-35 jaar, flink postuur, blond haar, overjas en gleufhoed.
2. : 1.80 M. 25 jaar flink postuur, beigekleurige overjas en plusfours (na de vlucht vermoedelijk blootshoofds).
3. : 1.75 M. 25-30 jaar , gezet postuur, donkerkleurige overjas en hoed.

De Gr. – ct. Mar. Te Eersel verzoekt o.a.v., alsmede onderzoek naar herkomst van de in beslag genomen vuurwapenen.

Er lagen bergen toestellen en maar een klein gedeelte zouden we mee kunnen nemen. We zochten daarom de beste toestellen en de nieuwste modellen uit, waarbij de geboeide bewakers nog waardevolle inlichtingen gaven. Er waren prachtige toestellen bij. Voorzichtig werden ze naar de wagentjes gedragen tot deze propvol zaten.
Alle sporen werden uitgewist of in de verkeerde richting gemaakt. De geboeide bewakers kregen hun instructies en de terugtocht begon.
De wagentjes liepen geruisloos. Een keer viel een klein toestelletje op de grond, maar we waren toen al buiten de bebouwde kom. De voorrijder reed voorop en vriendelijke pinkte zijn rood achterlichtje weer voor ons uit.

Drie man van onze ploeg stonden reeds met een lange ladder bij de molen, gaven het wachtwoord en kwamen de buit in de wagentjes bewonderen. Dezelfde uitroepen weerklonken alsof een moeder haar baby in de kinderwagen liet bekijken.
Lang werd echter niet gewacht, er kon altijd onraad komen. De toestellen werden over de steile ladder naar de bovenste verdieping gebracht, waarbij met sommige omvangrijke exemplaren heel wat gesjouwd moest worden. Alles zat spoedig hoog en droog in letterlijke zin en we konden weer op huis aan, waar het gebruikelijke borreltje werd gepresenteerd. Allerlei gissingen werden gemaakt, hoe het nieuws de volgende dag zou worden rondverteld en weddenschappen gesloten wie het nieuws de volgende dag het eerste zou vernemen.
Vooruit wisten we al dat niemand kans had tegen Hoogeloon, waar de veldwachter op dat gebied een reputatie had op te houden …

Tot hiertoe zou de geschiedenis nog tot blijspel zijn om te werken maar helaas is er tenslotte nog een droevig einde aan gekomen.
Het was in september 1944, toen we met de Engelse troepen vol goede moed Hoogeloon en Casteren binnenstormden, dat de ramp gebeurd is.
Reeds daags tevoren hadden we aan het Engels hoofdkwartier een kaart met alle gegevens doorgegeven en daarop waren ook een vijftigtal Duitsers vermeld, die zich langs het riviertje bij de molen hadden genesteld.
Daar deze molen eventueel een prachtige uitkijkpost was, moesten de Duitsers daar terstond verdreven worden en wezen we daarom dadelijk de richting aan bij het Engelse commando. Met tanks en geschut werd de aanval ingezet.

Lichte artillerie opende het vuur op het stenen gevaarte, waarbij in de meter dikke muren spoedig kleine ronde gaten waren geschoten. Op een gegeven ogenblik steeg een rookkolom omhoog en sloegen lammen uit de kap van het eeuwenoude bouwwerk. Meters hoog kwamen de vlammen uit boven de stenen rand.
Daar gingen de prachtige radiotoestellen … Nooit hebben we uit kunnen maken of de brand door het geschut is veroorzaakt ofwel door de Duitsers, die zoals bleek veel stro naar binnen hadden gesleept.

Dokter A.A.S. Zijlmans uit Bladel met zijn T-Ford N-9877 vastgelopen in de modder bij de Casterense molen. Foto ca. 1923.

N. T. v. G. 81. I. 11. 1129 Zaterdag 13 Maart 1937

LOODVERGIFTIGING BIJ SIGARENMAKERS.

DOOR

Dr. G. H. W. JORDANS, *internist te Eindhoven,* **A. A. S. ZIJLMANS,** *arts te Bladel* **en J. J. J. C. BROOS,** *arts te Zeelst.*

Het opblazen van spoorlijnen.

De geallieerden waren reeds geruime tijd meer dan zes uur in Normandië aan land en Hitler bleek dus geen betrouwbare profeet te zijn. Een dikke Duitser, glanzend van vettigheid en "Stolze" zelfgenoegzaamheid, logeerde onder hetzelfde dak als het ondergrondse hoofdkwartier te Hoogeloon.
Hij verzekerde ons dat het een strategische truc was dat de geallieerden nog steeds de gelegenheid hadden om hun bruggenhoofd uit te breiden: zodra er voldoende Engelse troepen aan land waren zou de hele zaak verpletterd worden: nu was het nog de moeite niet waard.
Het was een feit dat de Duitse aanvoer over land niet zo moeilijk was als de aanvoer over zee met een rotsige kust als haven. Daarom werd dan ook het spoor- en wegennet van de Duitsers voortdurend gebombardeerd. De Duitse tegenstand was echter nog taai en de geallieerde luchtmacht kon niet overal tegelijk zijn. Zo gebeurde het dat we in die tijd uit Londen bericht kregen dat alle spoorlijnen in het Zuiden in dezelfde nacht moesten opgeblazen worden.

De tijd om het uit te voeren was kort, want het was al een eindje op de middag toen het bericht door kwam. Terstond werd bij elkaar geroepen, wat alleen al moeilijk was, daar alles vlug en dus per fiets moest gebeuren en … de Duitsers waren tuk op een Fahrrad.
’s Avonds om zeven uur waren de brokjes dynamiet aanwezig, een collega uit Eindhoven had ze meegebracht. Twee andere leden uit Eindhoven waren niet opgekomen, dus moesten we zelf nog gauw voor twee plaatsvervangers zorgen.
Toen alles aanwezig was werd terstond de werking van de dynamietblokken uitgelegd: hoe het snoer te bevestigen, hoe het lange en het korte snoer aan elkaar gekoppeld moesten worden, aan welke zijde van de rails het geplaatst moest worden enz.
Daarna werd de stafkaart ter hand genomen.

We hadden opdracht de lijn Tilburg-Breda en de lijn Tilburg-Turnhout op te blazen. Tilburg – Breda is dubbelspoor, de andere lijn enkelspoor. Volgens instructie moesten de lijnen bij een bocht of bij een viaduct of brug worden opgeblazen. Het bleek echter dat dit onmogelijk was: beide spoorlijnen zijn tussen genoemde plaatsen kaarsrecht en zonder bruggen. Even buiten het station in Tilburg maakt de lijn wel een flauwe bocht en is er ook wel een viaduct, maar het is daar nog midden tussen de huizen , wat te veel gevaar opleverde, niet alleen voor de bewoners van de omliggende huizen, maar ook voor de daders van de aanslag. Zelfs buiten de stad was het uitkijken, want de treinen reden met zeer geringe tussenruimte en met geringe snelheid en waren van uitkijkposten voorzien. Bovendien waren we er niet zeker van of er geen wachten langs de lijn waren geplaatst. Er werd besloten om de lijn Tilburg-Turnhout ter hoogte van het plaatsje Riel te nemen: er was daar nog een overweg en mogelijk werd de weg nog versperd als het zo gunstig uitviel dat een trein daar juist op zijn rug ging liggen.

Tussen negen en toen moest alles gebeurd zijn, maar dat was een onmogelijkheid omdat het al acht uur was voordat het groepje uit Hoogeloon wegreed. Het was ruim dertig kilometer en de tijd was kort: het leek een wielerwedstrijd. Twee marechaussees uit Hilvarenbeek hielden het groepje aan: of er clandestiene goederen vervoerd werden ? De twee die het dynamiet meesjouwden gaven vol gas en waren verdwenen voor de politie tot bezinning kwam.

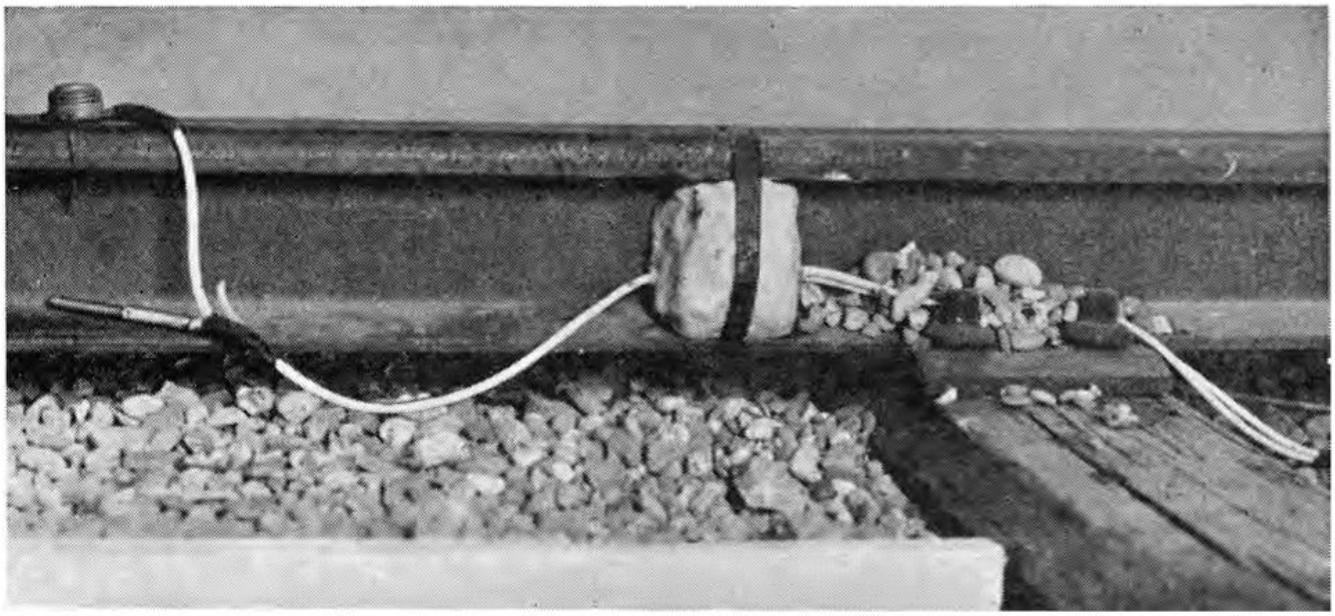

Gebruik van gedropt sabotagemateriaal. Op de rails links bevindt zich het mistsignaal, bevattend een slagpijpje, dat de lading bij het passeren van de trein doet ontploffen. Blijft de trein lang uit, dan werkt op den duur het tijdpotlood. De lading en het slagkoord (geen vuurkoord) worden bedekt met grind e.d., om een en ander aan het gezicht van eventuele lijnwachters te onttrekken. *Foto: J. van Rhijn.*

De anderen kenden natuurlijk de vluchtelingen niet: "Waarschijnlijk shag smokke-laars". Over Goirle ging het naar Riel. Even buiten het dorp stapten drie man af en verborgen de fietsen (Janus Beex en twee anderen); de anderen (Adriaan Goossens en Toon Groenen) reden door naar de lijn Tilburg-Breda.

Toon Groenen

De springlading werd gereed gemaakt, zodat alleen nog maar de twee draadjes verbonden behoefden te worden. Toen ging het voorzichtig in de richting van de lijn, die nu reeds vlak in de buurt moest zijn. Het was al aardig donker en geduldig werd gewacht of er soms bewakers zouden passeren. Toen deze niet kwamen, vlug een paar lange sprongen en de en de brokken dynamiet snel bevestigd aan beide rails, de snoeren verbonden, vlug nog wat kiezel en grind erover ter camouflage en alles was gereed. Tien meter sluipen bracht hen weer in veiligheid. Daar de omgeving van de aanslag misschien spoedig druk bezocht zou worden door SS of Grüne Polizei, trapten de drie weer spoedig aan tot ze Riel achter zich hadden gelaten.

Ze fietsten langs een dennenbos en sprongen van hun karretje. Het was zwaar werk geweest. De lange fietstocht, ’t hoge tempo en de spanning maakten vermoeid. Bovendien wilden ze het resultaat van hun werk ook horen en daarom vleiden ze zich met een zucht neer op het zachte mos. Het was doodstil, geen zuchtje bewoog de

takken, nog bijna een uur zou het duren voordat de explosie kwam…. Als tenminste niet eerder een trein kwam opdagen. Rustig lagen ze te wachten; een vliegtuig kwam brommend over gevolgen en verdween weer in de verte. Enkele ogenblikken weer stilte. Daarna opnieuw heel ver een zacht aanzwellend gebrom, waarschijnlijk een grote groep bommenwerpers, die naar Duitsland vlogen. Het geluid nam toe en… "Het zijn geen vliegtuigen" riep Janus, "'t is een trein". Ja, 't was nu duidelijk te horen Hij naderde uit de richting Tilburg: scherp was het regelmatig getik te horen boven de grommende ondertoon uit. Hij was reeds halfweg de gevaarlijke plaats, waarschijnlijk nog een kilometer.. Nu kan het nog een paar honderd meter zijn…Plotseling even 't felle oplichten van een gele vlam … er gebeurde echter niets, ze hoorden de trein nog rustig door rollen…. Toen plotseling de explosie: een geweldige knal en rammelend gekraak: ze hadden de traagheid van het geluid niet mee gerekend. De trein was opgeblazen, ze hoefden niet meer naar de plaats van de aanslag te gaan om dat te weten. Het leek beter om maar direct op huis aan te toeren.

Twaalf uur was de groep "Riel" thuis. Pas 's morgens te vier uur kwam de andere groep aan….zonder resultaat… de bewaking was te sterk geweest, volgens hun zeggen: 't was te gevaarlijk. Daar dit woord in onze taal eigenlijk niet mocht voorkomen, moesten ze om alles weer goed te maken de volgende dag weer terug en dan wel met resultaten terugkomen ..
De volgende dag was ook de lijn Tilburg – Breda opgeblazen… De moeilijkheid bij deze lijn zat hem eigenlijk in het dubbelspoor. Reeds tevoren moesten de mannen uit elkaar gaan om ieder aan een kant van de lijn te komen. De lijn werd zeer druk gebruikt, zodat de treinen soms niet meer dan 500 meter tussenruimte hadden. Daarom moest een moment afgewacht worden dat de tussenruimte iets groter was.
Daar de treinen zeer langzaam reden hadden ze dan toch enige tijd ter beschikking.

Aan de zuidzijde lukte het al vrij spoedig; alles moest echter vliegensvlug gebeuren want elk ogenblik kon een nieuwe trein komen. Alle snoeren waren echter tevoren gereed gemaakt en de blokjes dynamiet behoefden enkel nog op de rails bevestigd te worden. Dit was vlug gebeurd en met enkele flinke sprongen was de dader weer in het kreupelhout langs de spoorbaan verdwenen. Hij liep nog een paar honderd meter verder en wilde daar het resultaat afwachten. Als hij echter alles van tevoren had geweten, zou hij wel verder zijn doorgelopen, want nauwelijks was hij goed en wel in een droge greppel weggekropen of hij hoorde reeds een trein naderen.

Deze reed zeer langzaam. Men zou hem bijna te voet bij kunnen houden. Hij kwam bij het gevaarlijke punt en een oorverdovende knal bewees dat er geen stopverf aan de rails was bevestigd. De locomotief vloog uit de rails, waarin een groot gat was geslagen. De overige wagens waren echter niet ontspoord, vanwege de geringe vaart van de trein. De saboteur wilde juist uit zijn greppel omhoog klauteren, toen plotseling hevig werd geschoten. Uit alle coupe-raampjes stak een Duitse geweerloop en in 't wilde weg schoten ze langs de bermen van de spoordijk en verderop.
Hij hoorde de kogels over zich heen fluiten en bleef diep in elkaar gedoken, zitten. Zodra het schieten minderde, verdween hij zo vlug zijn benen hem dragen konden, want hij wist wat dit einde van de wilde schietpartij betekende: de Duitsers waren nu bezig de omtrek af te zoeken. Maar ze kwamen te laat: de vogel was gevlogen.

De andere lijn van het dubbelspoor was echter niet gesprongen. Of het dynamietblokje niet goed bevestigd was of dat de man geen kans had dit te bevestigen, zal wel niet meer uit te maken zijn. In elk geval had het Duitse transport toch reeds een geweldige vertraging.

IV

VERSLAG DER WERKZAAMHEDEN VERRICHT DOOR DE P.A.N.
van het Rayon EERSEL, omvattende de ~~Gemeenten~~dorpen Eersel, St.ensel, Duizel, Vessem , Knegsel en Wintelre.

Rayon Commandanten Jac Kloosterman - Piet van Woerkum.

Op 3 September krijgen we het bevel een man te zenden naar Casteren, teneinde behulpzaam te zijn bij het opblazen der spoorrails in de omgeving van Tilburg. Daarvdit niet de eerste de beste karwei is wordt hiervoor aangewezen Toon G. uit Steensel, ń jongemen die reeds eenige jaren vertrouwd is met het ondergrondsche werk.
Hij was onverschrokken, accuraaten sprak met niemand over zijn werk. Hij ging met een persoon van de groep Hoogel oon . De eerste tocht was echter vruchteloos, daar de eerste trein die kwam Nederlandsche burgers vervoerde. Dit bleek ook de laatste te zijn. De volgende dag werd wederom de tocht ondernomen, nu echter metmeer succes. Van Toon vernamen we alleen bij zijn thuiskomst, dat de opdracht stipt was uitgeveord en de resultaten bevredigend waren.
Zijn collega vertelde ons later dat hijzelf de opdracht niet durfde uitvoeren vanwege het enorm groote gevaar. Het was onverantwoordelijk je hierin te storten. De treinen reden met een snelheid van 35 km en op de locomotief zaten vele Duitschers om het terrein te verkennen. Het eenige wat Toon zei was: "Mijn commandant heeft mij opdracht gegeven en die moet ik uitvoeren."
Alleen sloop hij naar de spoorlijn die in de omgeving van v.Rhenens Dierenpark moeilijk te benaderen is en ging langs de zijkant van de spoorlijn liggen. De treinen volgden elkaar op slechts geringe afstand. Toen drie treinen gepasseerd waren

3

laatste hij bliksemsnel de springstof. Als een monster vol dreiging naderde e vierde trein. Hij rende weg en was nog geen loo meter verwijderd toen 'n norme explosie de lucht deed trillen. Nog zag deze kranige partis-aan de ocomotief als een paard steigeren. De mitrailleurkogels floten door het bosch. e mannen warenechter veilig en vonden voor de nacht een slaapgelegenheid ij 'n gastvrije boer.

Een krijgsgevangene en de dood van de commandant van de groep in Netersel.

Te Casteren was midden september een onofficiële vergadering van de commandanten van de verzetsbeweging in de Kempen. Druk besproken werd de manier om aan wapens te komen, zoals die bij sommige afdelingen met succes was toegepast, nl. het ontwapenen van alleen rondlopende Duitsers, die zich van het ene dorp naar het andere begaven en op een eenzaam gedeelte van de weg een gemakkelijke prooi vormden om onze wapenvoorraad aan te vullen.
De verschillende manieren werden verhaald en tot slot werd nog de opmerking gemaakt om voorzichtig te zijn en zo min mogelijk represailles uit te lokken.
Vol vuur om hun jongens aan een werk te zetten dat hen zeker zou bevallen vertrokken allen weer op huis aan.
Fons (van der Heijden), de commandant van groep Netersel en zijn zoon (Jan), kregen al aanstonds een prachtkans, toen ze halfweg tussen Casteren en Netersel een mof tegenkwamen.
Ze staken hun hand op en de Duitser stapte van zijn fiets. Hij keek meer dan verbaasd, toen hem plotseling een revolver onder de neus werd geduwd, maar hij stak gewillig zijn handjes omhoog.
Zijn geweer werd van zijn schouder genomen en ook een paar handgranaten, die met touwtjes aan elkaar gebonden om zijn hals hingen, gingen in betere handen over.

Vlak in de buurt, een eindje van de weg af stond een schuurtje van "Fried Snor" uit Casteren en daar werd de gevangene heen gebracht. Fons reed met de buitgemaakte fiets vlug naar Casteren terug, vertelde wat er was voorgevallen en vroeg meteen om een wacht om de krijgsgevangene te bewaken. Uit Hoogeloon werd direct twee man gevraagd om dit werk op te knappen, wat echter met verschillende moeilijkheden gepaard ging, zoals in een van de volgende hoofdstukken nog verteld zal worden.
In ieder geval werd het een heel eindje over middernacht voordat de Duitser verder kon getransporteerd worden naar een kippenhok, dat midden in een wildernis, tussen Casteren en Westelbeers was gelegen.
Frans uit Hoogeloon en een marechaussee zouden dit opknappen, maar op hun weg naar Casteren stieten ze midden in de bossen op een troep Duitsers die onmiddellijk begonnen te vuren.
Frans en de marechaussee konden echter ongedeerd ontkomen en kwamen naar Hoogeloon terug. De marechaussee, die pas getrouwd was en nog maar kort lid van onze groep, mocht waarschijnlijk van zijn vrouw niet meer terug en hij werd daarom vervangen door Piet die nu met Frans meeging. Het was ongeveer drie uur toen ze bij het schuurtje van "Fried Snor" aankwamen.

In Casteren was Bert ook meegegaan. Met drieën werd nu de Duitser vervoerd.
Het gevaarlijkste punt was ongeveer bij het laatste huis van Casteren, waar ze dwars over de weg moesten. Bert ging eerst de weg even verkennen en maande toen de Duitser tot uiterste voorzichtigheid. Deze was zo onder de indruk, dat hij op zijn tenen de harde weg overstak en nog minder geluid maakte dan Piet en Frans, die hem aan weerskanten vasthielden.
Zelfs het gehuil om zijn "Muttie" was opgehouden en begon pas weer toen ze bij het kippenhok waren aangekomen.
"Voortdurend huilde hij dat we hem toch niet moesten doodschieten" vertelde Piet toen hij weer in Hoogeloon terugkwam, "en hij had eens moeten weten dat ik niks anders had als dit rotpistooltje dat in geen honderd jaar meer gewerkt heeft" ….
Twee dagen later werd de krijgsgevangene overgebracht naar een groep Amerikanen in Hoogeloon, die daar op 17 september waren neergeschoten en waar ze nu met veertig man bij elkaar waren gekomen.

Ze hadden betere tijd om de gevangene te bewaken als wij. Toch heeft deze hele affaire een zeer droevig einde gehad voor de groep te Netersel. De gevangen genomen Duitser werd daar vermist, toen hij de volgende dag nog steeds niet was teruggekomen.

Diezelfde dag waren ook te Netersel een paar van de neergeschoten piloten aangekomen en een was bij de commandant ondergebracht.
Men had hem een ander pak aangetrokken, maar zijn uniform niet goede genoeg verstopt. Bij een huiszoeking werd dit uniform gevonden en daarna ook de Amerikaan, die als krijgsgevangene werd weggevoerd.

Fons van der Heijden

Fons zelf werd door de moffen meegenomen en in het veld gedreven. Hij moest voor de Duitsers uit lopen tot hij bij een maisveld wad gekomen. Hier knalden plotseling enkele schoten en de commandant viel, dodelijk in de rug getroffen neer.

Niemand en waarschijnlijk ook hij zelf niet had verwacht dat de Duitsers zo streng zouden optreden en op zo’n laffe manier hun tegenstanders zouden vermoorden.

De groep Netersel was hiermee totaal uit haar verband gerukt en de werkzaamheden werden zo goed als stilgezet.

Alleen werden bij de bevrijding nog waardevolle inlichtingen gegeven toe de Duitsers nog herhaaldelijk vanuit de hei, door een diepe droge sloot, tot midden in het dorp doordrongen. De Engelsen werden hierop attent gemaakt en toen was er gauw een eind gemaakt aan dit ongewenste binnendringen.

Brand stichten in Duitse voorraden.

Veel overeenkomst met de telefoonsabotage had het in brand steken van stro-opslagplaatsen. Langs het kanaal lagen altijd grote bergen geperst stro opgestapeld. Al het stro uit de gehele Kempen werd hier verzameld en geperst en moest dan per schip verder getransporteerd worden.
Behalve papier voor "Volk en Vaderland" en pamfletten als "Flinke jongens melden zich voor de Waffen SS", diende dit stro ook nog voor meer rechtstreekse oorlogsdoeleinden. Er was misschien ook wel eens iets voor Nederlands gebruik bij, maar dikwijls kregen we bericht dat een flinke zending naar Duitsland zou getransporteerd worden. Of de zending aan Herr Goebbels, dan wel aan de heer Speer geadresseerd werd, was ons niet bekend, maar het zou in elk geval voor de totale oorlog gebruikt worden. Deze wetenschap was voor onze groep voldoende om enige activiteit te ontplooien. Hoewel het in brand steken van deze strobergen aanvankelijk niet zonder risico was, omdat de uitslaande vlammen aanstonds "Groot alarm " maakten, hadden we toch methodes ontdekt die het gevaar aanmerkelijk verminderden.

We hadden voor onze "totale oorlog" reeds spoedig de beschikking over enige pakjes, waarop met duidelijke letters vermeld stond: "Schuurpoeder, prijs 15 cent", dit laatste om niet met de prijsbeheersing in conflict te komen. Over de kwaliteit van de inhoud als schuurmiddel viel echter te twisten. Wij gebruikten het daarom niet voor het aangegeven doel. De pakjes waren gevuld met een chemisch samengesteld poeder en hadden dezelfde vorm als een pakje A.T.A of VIM of welk ander schuurpoeder dan ook.

Door een kleine rechthoek in de zijwand uit te snijden kon er een lucifer doosje in aangebracht worden, waarin een glazen buisje zat, gevuld met een zekere vloeistof. De naam van het poeder en de vloeistof zijn "fabrieksgeheim" en worden dus niet nader genoemd.
Het glazen buisje was omgeven door een sterk absorberende verpakking en werd met luciferdoosje en al in het pakje schuurpoeder aangebracht.
Als het pakje volgens de hier omschreven manier was gereed gemaakt, werd een houtschroef in de zijwand van het lucifersdoosje gedraaid, zodat de punt bijna aan het glazen buisje kwam. Met dit geheime wapen zouden we de aanval beginnen op de strobergen langs het kanaal en elders. Thuis werd voorzichtig nog eens proefgedraaid of de helse machine voldoende activiteit ontplooide, zodat we niet voor niets de verre reis behoefden te aanvaarden.

De werking was zeer eenvoudig: voorzichtig werd de houtschroef aangedraaid tot een lichte knak bewees dat het buisje was gebroken. Nu moest de vloeistof langzaam door de verpakking tot in het "schuurmiddel" doordringen, waarop na ongeveer een kwartier een felle steekvlam de lucht in schoot. De generale repetitie was prachtig gelukt. Er bleek voldoende tijd om zich van de plaats van de brand te verwijderen want bij een brand in een stroberg kwam altijd een hele massa volk toelopen en ook de Duitsers bleven gewoonlijk niet achterwege.
Intussen zouden de daders reeds lang weg kunnen zijn….

Twee man was voldoende om de opdracht uit te voeren. ’s Avonds tussen licht en donker werd vanuit Casteren weg gepeddeld en ongeveer een uur later waren ze tot op enige afstand van de aangeduide plaats genaderd. De fietsen werden een weinig uit het zicht geplaatst, zodat een voorbij komende Duitser er niet over zou struikelen. Te voet ging het verder naar de bergen van stro. Voorzichtig luisterden ze eerst of een wacht misschien zijn rondgang deed en toen met enige zachte, maar vlugge sprongen naar het doel. Handig werd het eerste doosje gereed gemaakt, de schroef aange-draaid, een lichte krak en het doosje tussen twee pakken in een spleet geduwd. Janus begon reeds aan zijn tweede exemplaar en Jan stapte naar een andere hoek. Nog steeds was er geen onraad te horen.
Driftig draaide Jan de schroef weer aan, krak…, nog een paar slagen er bovenop, dan werkt het beter… Het werkte te goed want nauwelijks was Jan een pas of drie weg gesprongen of een felle steekvlam sloeg omhoog en vrat knipperend in de zijwand van de kurkdroge pakken die er boven lagen opgestapeld.

"Te hard gedraaid" vloekte Jan en vluchtte weg zo snel hij kon. Janus was al een eindje voor en wachtte hem op. Hij had nog geen onraad gezien en dat kalmeerde heel wat. Op verdere belangstelling voor de brand hebben ze toen maar niet meer gewacht, want op een afstand zou de opvoering misschien veel mooier en zeker veel rustiger zijn. Ze pakten daarom vlug de fietsen en reden tot aan de rand van een open vlakte, waar ze rustig van de uitwerking konden genieten. Het bleek dat ook de eerst bevestigde doosjes hun dienst hadden gedaan, want de oppervlakte van de brand had zich sterk uitgebreid en zelfs op deze afstand konden ze zien dat er op meerdere plaatsen een vuurhaard was. Het was een prachtig gezicht; felle vlammen sloegen omhoog. De lucht was prachtig rood en de licht gekleurde wolken staken helder af tegen een donkere achtergrond. Tot op deze afstand konden ze het geloei van de vlammen horen, met nu en dan een hoge commando stem die een bevel uitschreeuwde.

Toen gebeurde plotseling iets onbegrijpelijks: met een snel opkomend gebrom naderde laag een Duits vliegtuig en vloog brullend op het brandende toneel af. Drie, vier bommen kraakten uiteen. De bedoeling hiervan was onduidelijk. Misschien dacht de Duitser op deze manier de brand te blussen of meende hij dat de daders nog in de buurt zouden zijn?

In elk geval, de twee saboteurs pakten vlug hun fiets en karden met een flink vaartje op Casteren aan. In Casteren stonden een paar vrienden reeds meer dan een uur op de uitkijk voor een dakraampje. Aan de rood gekleurde lucht hadden zij reeds gezien dat de aanslag was gelukt. Met spanning hadden ze daarna gewacht op de terugkeer van de twee uitgestuurde leden. Ze hoefden niet lang in spanning te zitten want reeds voordat zij er volgens de verwachting konden zijn, zetten de twee, fel remmend hun been aan de grond. En gaven een kort resume van het voorgevallene.
De hele zaak werd naar binnen geloodst en zoals steeds: een borrel vanwege de goede afloop, meer kon het niet lijden….

Bij het naderen van het front.

In augustus 1944 kreeg Gerrit opdracht om speciaal de groep Hoogeloon uit te breiden met het oog op het steeds nader komende front.
Een uitbreiding van de groep met goede krachten was niet zo gemakkelijk en het is dan ook op vele plaatsen gebeurd en vooral in de laatste dagen toen het grootste gevaar voorbij was, dat personen werden aangenomen, die niet boven alle kritiek stonden en deze zijn het die aan het leger der ondergrondse werkers in sommige plaatsen een slechte naam hebben bezorgd.
Een uitbreiding echter, toen de Duitsers hier nog heer en meester waren, viel niet zo mee, vooral daar er nogal zware eisen werden gesteld en dan was er nog wel gevraagd om een groep van ongeveer twintig man samen te stellen.

De taak was moeilijk want bij weigering moest de gevraagde zijn mond kunnen houden over het bestaan van de verzetsbeweging. Er deden wel geruchten de ronde dat de ondergrondse in de streek bestond maar niemand wist namen te noemen of wist ook maar dat Hoogeloon zo sterk vertegenwoordigd was.

Zij die geweigerd hadden deden hun mond niet open, wat wel voor de hand lag, daar ze anders zelf voor een lafbek zouden worden uitgemaakt.
Van de gevraagde twintig personen kwam intussen niet veel terecht. Gerrit had na veel zoeken een lijstje van vijftien personen samengesteld, die geschikt voorkwamen. Ze moesten niet bang zijn en tamelijk intelligent, zodat ze steeds zelfstandig te werk konden gaan. Daarenboven moesten ze van onbesproken gedrag zijn en wat het moeilijkst was, ze moesten over voldoende vrije tijd beschikken. Er waren wel smokkelaars die niet bang waren als er iets te verdienen was, maar dat waren gewoonlijk personen van minder allooi en kwamen dus niet op de lijst voor. Anderen leken heel geschikt, maar konden thuis op het werk niet gemist worden; ze werden daarom niet aangezocht. Zodoende kwam Gerrit aan nog geen tien personen die geschikt leken en zelfs hiervan viel het grootste gedeelte na een korte ondervraging uit. Om bijvoorbeeld een spoorlijn op te blazen of zelfs maar een kabeltje door te hakken hadden ze de moed niet. Ja, zelfs het lid zijn van de ondergrondse schrikte sommigen reeds af.
Het pleit voor hun karakter dat ze dit eerlijk durfden te bekennen. Tenslotte was het resultaat dat in Hoogeloon en Casteren slechts vier nieuwe leden werden aangenomen. Met de oude leden was de groep nu tot negen man uitgegroeid.
Het was nog niet de helft van het verlangde aantal, maar door verdere uitbreiding zou het gehalte misschien gedaald zijn.

In die dagen kregen de commandanten in de Kempen opdracht om de voedselvoorraden die bij de graanhandelaars en op de zuivelfabrieken waren opgeslagen, zoveel mogelijk te verspreiden, omdat het gevaar bestond dat de terugtrekkende Duitsers anders de voorraden zouden meenemen.

Gerrit kreeg het pracht idee om dit heel officieel te laten gebeuren en zette daarom een circulaire van de politiegeneraal in elkaar, die door de post bij de politie zou bezorgd worden. De enveloppen hiervoor hadden we in voorraad en de circulaire werd zodanig opgemaakt dat het geen argwaan kon wekken: de motieven voor de voedsel verspreiding werden daarom precies omgedraaid.
Zo stond er dat met het oog op mogelijke sabotagedaden van ondergrondse elementen de voedselvoorraden onmiddellijk door de plaatselijke politie moesten worden verspreid.

De verordening was met een pracht handtekening "gezeignet" en kwam zo bij de politiemannen in de bus, die we hiervoor hadden uitgekozen. Reeds de volgende dag kwam de veldwachter om raad wat er moest gebeuren met deze voorschriften.
We zeiden natuurlijk dat hij het moest uitvoeren, want dat het nog wel eens goed van pas zou komen als de Duitsers hier op hun laatste benen rondliepen. De veldwachter was een goed vaderlander maar handelde niet graag tegen de voorschriften in.
Nu deed hij onze zin en handelde toch naar hij meende volgens de gegeven richtlijnen. ’s Middags reed de veldwachter naar de molenaar en de graanhandelaars en een paar uur later reden al enige zwaar beladen wagens over de binnenwegen om de voorraden te verstoppen. Wat betreft de botervoorraden op de zuivelfabriek hadden Bert uit Casteren en Theo een ernstig onderhoud met de directeur van de fabriek. De laatste dagen voor hun aftocht werden hier door de Duitsers nog wel een paar tonnetjes boter buitgemaakt, maar hiervan werden ze ook weer ontlast voordat ze het naar veiliger oorden konden wegslepen.

Het was in augustus 1944 dat de Duitsers tussen Parijs en Brussel voor de aanstormende Engelse en Amerikaanse tanks op de vlucht sloegen.
Gedurende ruim drie dagen en nachten trok onafgebroken een aaneengesloten stroom van Duits materiaal in de richting van Eindhoven en verder naar Duitsland.
Alles wat wielen had werd door de bevolking verborgen want niets was veilig voor de radeloos vluchtende mof.
Het overbrengen van berichten of het smokkelen van films was in die dagen uiterst moeilijk en moest altijd over binnenpaadjes gebeuren, daar de grote massa van de Duitsers de hoofdweg hield. Slechts een enkele deserteur zocht wel eens een andere weg, maar we gingen in die dagen meestal met tweeën en daar we gewapend waren kon een enkele mof die toch al niet erg dapper was, ons "Fahrrad" niet afnemen. Meestal liet hij zelf wel een veer in de vorm van een geweer of een paar handgranaten. Het meeste werk gebeurde echter destijds ’s nachts.
Reeds bij aanvang van de terugtocht werden in Hoogeloon en bij Casteren honderden auto-vallen gefabriceerd. Dit waren ijzeren haken die steeds met een scherpe punt omhoog lagen.
‘s Nachts werd de drukke weg tussen Reusel - Bladel - Hapert en Duizel steeds weer met deze haken bestrooid en ’t was werkelijk muziek voor ons als we telkens een wagen, die zoemend naderde, met gerammel en geknetter hoorden doorrijden.

Pas een paar honderd meter verder merkten de Duitsers gewoonlijk dat hun banden leegliepen. Het gevloek dat hierop volgde hebben we nooit meegemaakt maar konden we ons toch levendig voorstellen.
We hebben het trouwens in geuren en kleuren horen vertellen door een garagehouder in Bladel (Péér Daniëls), die ’s nachts uit zijn bed getromd werd door de Duitsers. Met twee knechten en de hulp van de Duitsers heeft hij in een nacht acht wagens met ieder vier lekke banden moeten repareren ….. of sterven, vertelt hij erbij, "want de Duitsers waren door het woeste heen en wilden direct alles neerknallen".

Deze Duitsers waren SS-ers die weer op weg waren naar het Albertkanaal om de geallieerde opmars te stuiten, wat hun werkelijk ook enige tijd gelukt is. Gedurende een week of vier volgde aanval op tegen aanval, totdat de Engelsen tenslotte konden doorstoten en de Nederlandse grens bereikten ten zuiden van Valkenswaard bij "de grote barriere". Hier stond de aanval weer een week stil. Over Reusel en Postel werden toen herhaaldelijk films en tekeningen naar de geallieerden gesmokkeld. Intussen werkten de Duitsers met uiterste krachtsinspanning aan geïmproviseerde stellingen langs de grens. Alles in de buurt werd opgeroepen mee te werken: paarden en mannen; de burgemeester dook onder; de loco-burgemeester volgde zijn voorbeeld; de veldwachter had zeer veel dienst in de bossen, zodat hij bijna nooit

thuiskwam, want… steeds kwamen nieuwe vorderingen, nu eens 100 paarden, dan weer tweehonderd personen….

Op zaterdag 16 september moesten 50 man uit Hoogeloon en 50 man uit Hapert worden opgeroepen. De loco, Janus Goossens, werd toevallig thuis aangetroffen en beloofde dat allen op tijd en plaats aanwezig zouden zijn.
Om twee uur moesten allen in de bossen bij de grens aanwezig zijn…
Om drie uur stonden al twee Duitse officieren, met gevolg, weer bij Janus want er was nog niets gekomen. Janus was echter niet thuis. "Wo ist er dann"...? "Hij is naar Hapert, werkvolk vorderen" was het antwoord. De moffen weer weg naar Hapert.
De loco was echter niet in Hapert maar elders ondergedoken. Iedereen wist dat het nu menens zou worden.

Zondag 17 september

De volgende dag kwamen weer een paar moffen om "Der Polizeibeambte".
Onze veld wachter had echter weer dienst in de bossen… dan zouden soldaten komen om het volk op te halen…
’s Middags kwam het bericht dat de Duitsers een razzia zouden houden.
In allerijl werd het bericht in het gehele dorp doorgegeven en rond twee uur trok de gehele mannelijke bevolking de bossen in. ’t Was zondag en prachtig weer.
In Hoogeloon was Bert bij Gerrit komen vragen of hij ook meeging. Gewapend met een verrekijker en een pistool in de binnenzak, kuierden ze rustig in de richting van het Heiend, sneden een stok uit de heg en gingen weer verder met een paar andere werkkrachten, die ook vonden dat de zondag een rustdag was.
Overal wandelden rustige groepjes de velden in en ’t leek wel palmzondag als de boeren hun koren gaan palmen. Het was echter midden in september en alles was dicht begroeid.

Af en toe vloog een vliegtuig in de verte. "Duitse vliegtuigen zie je bijna geen meer ", zei Bert, "het zijn overdag bijna allemaal Amerikanen en ’s nachts Engelsen".
"Ik geloof dat er daar weer een groep Amerikanen aankomt" zei Gerrit, "maar ik kan ze niet in ’t oog krijgen; ze moeten erg laag zijn".
"Daar, daar wees Bert en tussen de bomen verscheen een groep van wel veertig monsterachtig grote toestellen, laag over de grond. "Nu gaat Eindhoven eraan" zei Bert, "Dadelijk zal het gedreun wel te horen zijn". Daar kwam alweer een groep, nu iets hoger en links ook een. "Daar komt een serie recht op ons aan".
De monstervolgels kwamen recht over Casteren en Hoogeloon en zo verder op Eindhoven aan gevlogen. De letters waren zonder kijker nog duidelijk te zien.
"Daar komt een groep aan met zweeftoestellen, riep Gerrit, die de kijker had, opeens.
"Dat wordt een luchtlanding" was direct zijn conclusie. "Ik denk bombarderen, hoor je dan niet" zei Bert, toen het ineens begon te dreunen en te bonken in de verte.
"Afweergeschut" zei Gerrit. "Daar brand er een.." riep iemand. Terstond keek iedereen naar het brandende toestel dat rustig verder vloog.

Na een ongelooflijk lange tijd sprong een tiental parachutisten uit het toestel.
"Wat ik zei", vroeg Gerrit nog aan Bert, een luchtlanding of niet "en tegelijk stormden ze allen voort in de richting van de dalende parachutes. Nog geen honderd meter verder zagen ze echter reeds een tweede toestel dat brandend kwam aangevlogen; ’t kon niet verder uit de buurt vallen. Met de grootst snelheid liepen ze in de richting waar het toestel neer moest komen. Langzaam zakte het vliegtuig af. Brandende stukken vielen los van de laaiende reuzenfakkel. Parachutes kwamen omlaag gezeild; rode en witte. Een hel rode vloog in brand door neervallende benzine; de last tuimelde duikelend omlaag. Het toestel schuurde over een laag dennenbos en rukte boompjes

uit. Het brandde op verschillende plaatsen. De wielen stieten op de grond; een vleugelpunt ploegde door het pas gezaaide groen; wolken van stof en rook sloegen omhoog. Er was reeds iemand bij het toestel, anderen kwamen toe gelopen.

Een C-47 transportvliegtuig (Dakota C-47A, nr. 42-100672), de Clay Pigeon (de Kleiduif) komt rond 13.00 uur brandend naar beneden even ten noorden van Casteren.

Scherpe knallen van ontploffende mitrailleurkogels knetterden uit het brandende vliegtuig.
Gerrit en Bert liepen al was ze lopen konden. Hoewel het levensgevaarlijk was zagen ze dat een piloot (Joe Andrews) door iemand (Tinus Smetsers uit Casteren) uit het brandend toestel werd gesleept en een eindje verder neergelegd. De man die dit klaarspeelde liep direct terug en voordat Gerrit en Bert erbij waren had hij reeds een tweede en laatste piloot (Guido Brassesco) uit de cabine gesleept. Met vereende krachten werden nu beide piloten naar de rand van het bos gedragen. Gerrit stuurde direct iemand (Frans van de Wildenberg) naar dokter Hubert Gehéniau in Vessem en ging zelf met Bert op zoek naar de neergesprongen parachutisten.

Tinus Smetsers

Bert liep hijgend mee en samen verstopten ze parachutes en verborgen neergevallen munitie. Andere leden van onze groep waren ook gearriveerd en hielpen alles mee verstoppen wat op de aanwezigheid van parachutisten wees.
"Daar brandt er weer een" riep Bert. Allen keken op en zagen niet een, maar twee brandende toestellen recht op hen afkomen, ieder zweefvliegtuig aan een lange kabel meetrekkend. Het voorste vliegtuig liet de kabel los en zwenkte langzaam af; het tweede bleef recht door vliegen.
Het valt hier neer gilden enkele mensen en ieder vluchtte en zocht dekking in sloten en kuilen. Intussen liet ook dit toestel de kabel met de glider los.
De trekker ging iets op een kant hangen en zwenkte een tikje naar rechts. Plotseling brak krakend een van de machtige vleugels af en zweefde zigzag omlaag.
We zagen hoe een witte parachute zich los maakte va het toestel; dan stortte het vleugellamme gevaarte omlaag en kwam met een denderende slag tegen de grond. Alles liep erop af, behalve Gerrit en Bert die haastig naar de plaats holden waar de piloot moest neerkomen. Langzaam kwam hij aan zijn blinkend witte valscherm omlaag gezeild, dicht bij Hoogeloon, waar Janus ook juist kwam toegelopen. Terstond werd de Amerikaan, die erg overstuur was, gerust gesteld en hij kalmeerde heel wat toen hij merkte dat hij bij leden van de ondergrondse terecht was gekomen.

Janus (Adriaan Goossens) zou de piloot (Joe Curreri) verbergen en Gerrit ging met Bert vlug naar huis, pakte een fiets en reden in de richting van drie vrij rondcirkelende zweefvliegtuigen, dwars door Hoogeloon in de richting van de Heuvel en de Heikant. Nu en dan werden de toestellen uit het oog verloren maar ze wisten ongeveer de richting. "Achter dat bosje is er een neergestreken" vertelde een boer. Gerrit en Bert wisten niet hoe Amerikanen eruit zagen en schrokken niet weinig toe ze eerder dan verwacht hadden, twee helmen en een mitrailleur tussen de struiken zagen. Hun eerste indruk was dat de Duitsers het bos reeds hadden afgezet. Vlug bemerkten ze echter hun vergissing en liepen toen naar de Amerikanen om zich bekend te maken aks commandant en lid van de verzetsbeweging. Terstond werd de Amerikaanse commandant geroepen en Gerrit wees hem op de kaart de plaats aan waar ze zich bevonden. Een jonge Amerikaan kwam met een grote sigaar aangedragen; anderen presenteerden echte ouderwetse "Camel".

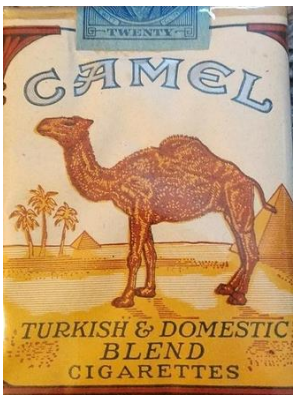

De vreugde was van weerskanten.
Bert zorgde dat enige belangstellenden op afstand bleven en niet teveel samengroepten, wat voor mogelijke Duitsers in de buurt een aanwijzing kon zijn. Intussen kwamen twee andere groepen Amerikanen in twee "jeeps" aangereden zodat ze nu in totaal achttien man sterk waren, met drie jeeps en meer dan zwaar bewapend, de oudste officier kwam met Gerrit overleggen wat het beste was.
Deze gaf hem de keus tussen drie mogelijkheden, nl. naar Valkenswaard rijden waar de Engelsen waren doorgestoten of naar Son, waar hun eigenlijke plaats van bestemming was. In beide gevallen moesten ze ongeveer twintig kilometer tussen de

Duitsers en tenslotte konden zij zich ook hier in de bossen verbergen.
De commandant wilde echter alles aan de verzetsgroep overlaten, daar zij de terreinomstandigheden het beste kenden. Behalve Bert en Gerrit waren nu ook Jan en Janus aangekomen. Besloten werd nu de Amerikanen een of twee dagen te verbergen en die tijd inlichtingen te verzamelen, hoe de veiligste manier was om naar Son te komen en daarna te vertrekken. De Amerikanen waren ten zeerste met dit plan ingenomen en verzochten de vier aanwezige partizanen voor in de jeep plaats te nemen. Besloten werd om naar de andere zijde van het dorp te rijden, naar het Heiend, waar veel meer bossen waren en het voor de Duitsers veel moeilijker was om hun schuilplaats te vinden. Om niet dwars door het dorp te hoeven rijden werd over de Heuvel en Hoogcasteren omgereden, zodat ze bijna niet gezien werden.

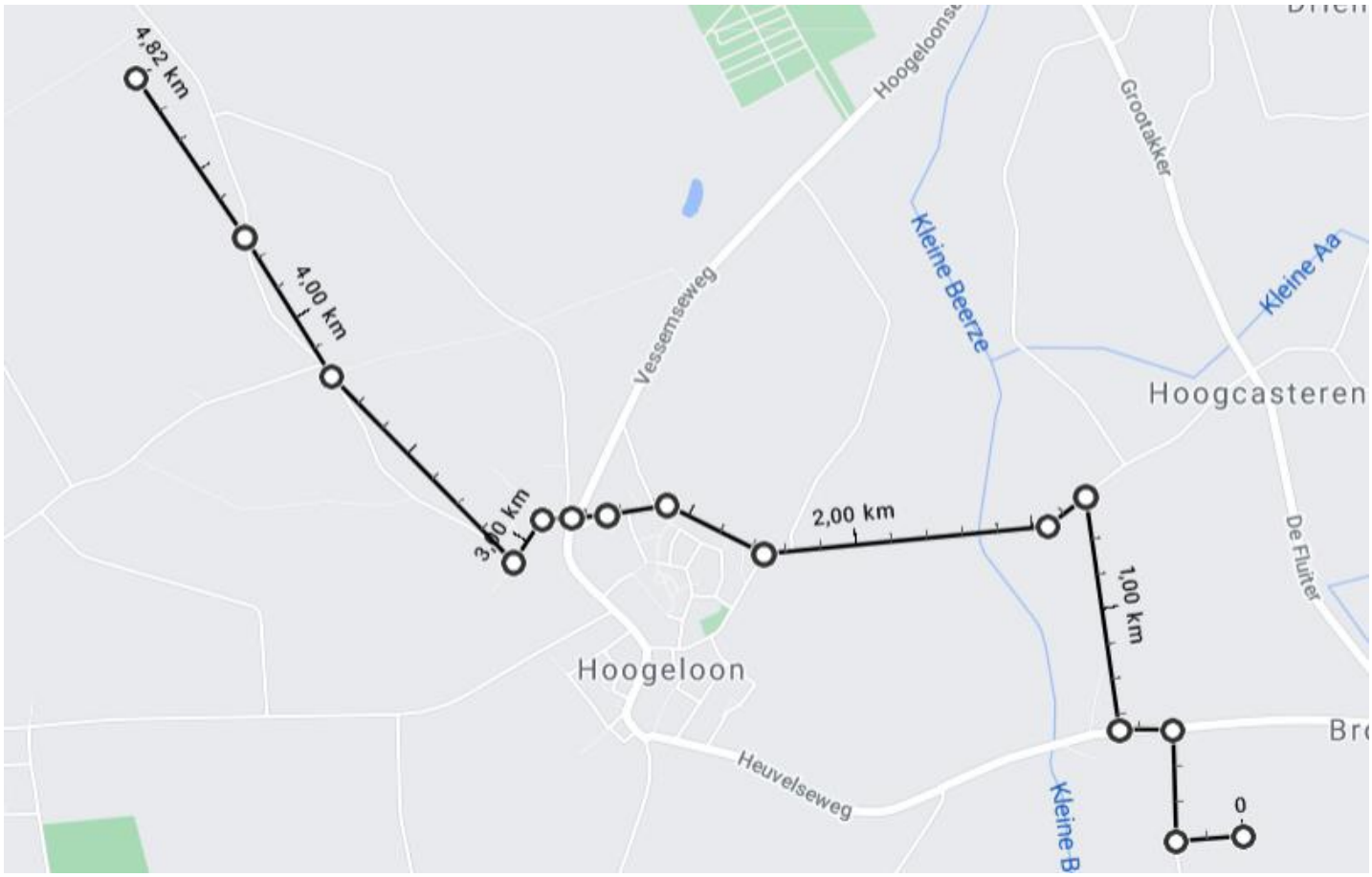

De jeeps reden ca. 5 km van de Heikant naar het Heieind.
Over zandwegen en door akkers en velden.

Heieind. Rechtsaf de Groenstraat, rechtdoor de ir. Mettropweg. Het eerste kamp was iets verder rechtdoor en dan links van de ir. Mettropweg. Het tweede kamp lag aan een zandpad vanaf de Groenstraat, rechts van de ir. Mettropweg.

Nog steeds een gebied met bos en akkers.

Bijna op het Heieind werd Joe Curreri weer opgeladen, die ze een uur geleden daar verstopt hadden. Een eind verder troffen ze de twee piloten aan die op het nippertje uit het brandend vliegtuig waren gered. De dokter was juist bezig met het behandelen van de man met de kaakfractuur. Het gebroken been van de ander was reeds gezet. De twee gewonden werden op de jeep geladen en dan ging het weer verder.

Heieind: Piloot Guido Brassesco en co-piloot Joseph Andrews (rechts) met midden Joe Curreri .

Joe Curreri: "Het middendeel van de romp stond in lichterlaaie. De paratroopers duwden en elleboogden zich als een panikerende kudde schapen in wilde chaos een weg naar de open deur. Een voor een zag ik ze springen. Door de vaste kabels gingen hun parachutes snel open. Maar de vlammen die achter uit het vliegtuig sloegen, reikten naar hen als een enorme, vurige hand en ik zag met afgrijzen hoe hun parachutes als een fakkel in de hens gingen".
Aan de grond zag hij later nog de geblakerde resten van de laatste twee para's die niet meer hadden kunnen springen en in het brandende wrak waren omgekomen".

Midden in een uitgestrekt jong bos werd halt gehouden. Posten werden uitgezet om toeloop van het volk te weren. Spoedig kwamen nu nog meer Amerikanen opdagen, die zichtbaar opgelucht bij de groep aansloten.

Het gehele stel partizanen was nu ook ongeveer bij elkaar en terstond werden de taken verdeeld. Janus werd de zorg voor de Amerikanen opgedragen; de anderen werden door Gerrit uitgestuurd om de Amerikanen, die overal nog verscholen waren, op te halen, om munitie te verzamelen en te verstoppen en anderen om het zweeftoestel dat in de buurt stond, leeg te halen en de inhoud naar de groep Amerikanen te brengen.

Hier was de bevolking echter reeds bezig het toestel van zijn inhoud te ontdoen. Twee personen uit Westelbeers die reeds ver weg waren met hun buit, moesten door Gerrit met het pistool gedwongen worden om hun geroofde benzine terug te brengen. Hoewel ze eerst een grote mond opzetten, waren ze heel wat gewilliger toen ze een wapen op zich gericht zagen.

Iemand kwam toen melden dat er nog twee piloten in een bos in de buurt zaten. Toen Gerrit daar echter aankwam werd zijn fluiten en roepen niet beantwoord. Pas na veel zoeken vond hij twee wantrouwende en zenuwachtige Amerikanen die echter met alle plezier meegingen toen hij zich bekend maakte en hen beloofde binnen tien minuten bij een groep van 25 collega's van hun, te brengen.

Ze hadden beide veel bloed aan het gezicht, maar dat waren enkel schrammen, zeiden ze ter geruststelling. Onderweg vertelde de een dat hij professor was te Pittsburgh. Als het gemakkelijker was wilde hij ook wel proberen om Frans te praten. Gerrit vond dat goed, maar het bleek al gauw dat de geleerde prof zijn Frans wel wat vergeten was en Gerrit begon toen maar weer gauw in het Engels. Toen echter plotseling een haas vlak voor hun voeten opsprong, wilde de prof toch nog eens laten zien dat hij niet al zijn Frans vergeten was, en riep heel triomfantelijk: "Carbon, Carbon". Toen schoten beiden in een lach en de prof bekende heel eerlijk dat hiermede de kennis van zijn Frans zo ongeveer was uitgeput. Na tien minuten lopen werden ze (Harry Tinkcom en George Doxzen) met ingehouden gejuich door de overige Amerikanen ontvangen.

Intussen had Bert uit Casteren gezorgd dat de munitie werd verzameld, waarbij ook een paar onderduikers hadden geholpen. Ook veel burgers toonden zich zeer behulpzaam. Frans en Jan (Gooskens) hadden de voorraden uit de zweeftoestellen laten halen en bij de Amerikanen brengen.

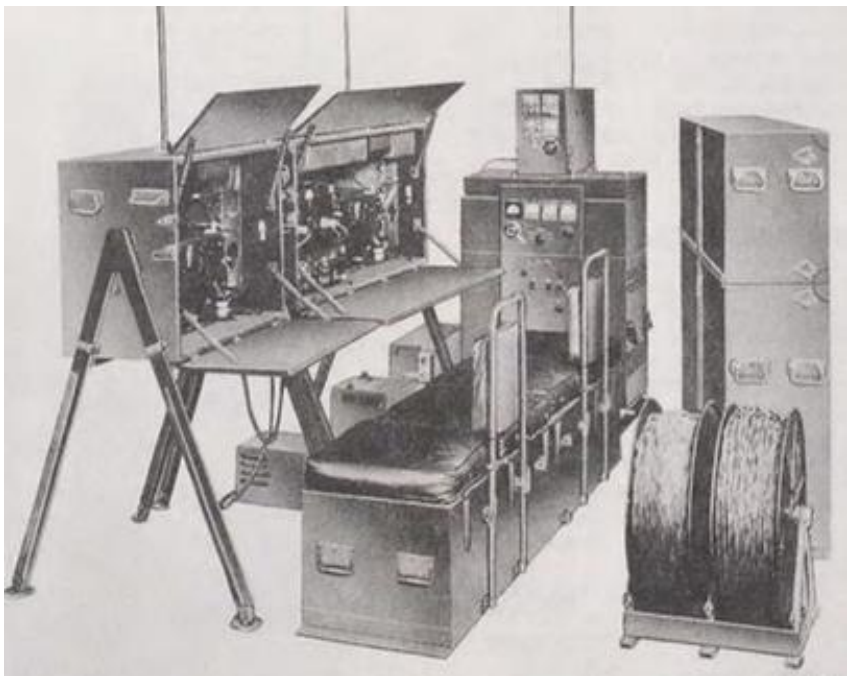

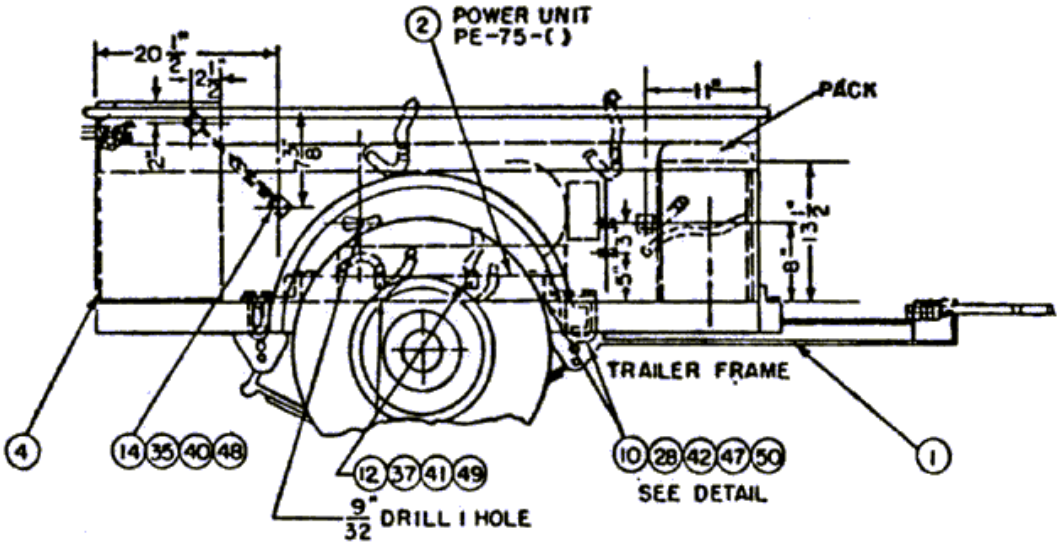

Radio set SCR-499

’s Avonds werd er nog een paard gehaald om een groot zend- en ontvangapparaat weg te slepen. Dit gevaarte van 4000 kg zat ook in een van de gliders, maar gelukkig stond het op wielen en met een paard kon het gemakkelijk vervoerd worden.
De sporen werden later zorgvuldig uitgewist om het de Duitsers niet al te gemakkelijk te maken, wat maar goed was ook, want even later kwamen een paar Duitsers in een luxe wagentje nog eens polshoogte nemen in de buurt van de neergestorte vliegtuigen.

De dag was zwaar geweest… Bijna iedereen was ’s middags de bossen in gevlucht om niet voor de Duitsers te hoeven werken en nu hadden ze bijna steeds voor de Amerikanen gewerkt en rookten "Camel en Chesterfield". De partizanen spraken nog met de Amerikanen het wachtwoord af en gingen dan naar huis om uit te rusten. Frans ontdekte onderweg nog een Amerikaan (Tom Wegman), die over hevige pijn in de rug klaagde. Daar hij een goede verpleging scheen nodig te hebben, nam Frans hem mee en stopte hem thuis onder de wol. Gerrit kwam met Bert, die bij hem was

ondergedoken, ook thuis en moest eerst zijn grote sigaar toch nog proberen, die hij van een Amerikaan had gekregen Het was al laat geworden maar Jan, Piet en Frans kwamen toch nog even aan om de toestand te bespreken en te overleggen wat er de volgende dag gedaan moest worden.

Jan zou ’s anderendaags naar Vessem en Wintelre gaan om te onderzoeken of daar veel Duitsers waren en om contact op te nemen met de verzetsgroepen en te vragen of ze voortdurend berichten wilden sturen: op het juiste moment zouden de Amerikanen dan gebracht kunnen worden.
Frans zou uit fietsen om in Casteren, Bladel en Hapert inlichtingen te verzamelen over andere Amerikanen en neergestorte toestellen. De rest was in Hoogeloon hard nodig. De bevolking zou echter volop meewerken, dat was voldoende gebleken en ’t was nu toch bij ieder bekend, wie er bij de ondergrondse was.

Zo waren ze ’s avonds om elf uur nog druk plannen aan ’t uitwerken, toen een buurman Gerrit kwam vragen of hij even mee wou komen. Buiten deelde hij geheimzinnig mede dat bij hem aan huis een Amerikaan was aangekomen en hij wist niet wat hij ermee aan moest vangen, omdat het zo gevaarlijk was, daar er voortdurend Duitsers over de straat liepen. Gerrit ging aanstonds mee en trof daar inderdaad een Amerikaans piloot aan, een luitenant zag hij, met bebloed gezicht. Hij zat voor een stapeltje boterhammen, maar scheen weinig eetlust te hebben.
Toen Gerrit binnen kwam glimlachte hij pijnlijk en vertelde: "Veel pijn, gekneusde schouder, rechter arm stijf en knieschijf niet in orde; bloed aan ’t hoofd had niets te betekenen, was maar een schrammetje". Gerrit vroeg of hij een paar honderd meter zou kunnen lopen, dan zou hij hem mee naar huis nemen. Het was te proberen…
Buiten was ’t stikdonker. Aan de voorkant van het huis klonken gespijkerde laarzen van de Duitsers over de straatkeien. De Amerikaan keek angstig en was blij toen ze het huis aan de achterkant verlieten en in de tuin verdwenen. Half gedragen door Gerrit, hinkte hij achter de tuintjes door. Nog steeds waren de Duitsers op straat te horen. Nu en dan moest even gerust worden vanwege de gebroken knieschijf. Er werd weinig gesproken. Het passeren van een slootje en prikkeldraad kostte veel moeite maar de piloot was klein van gestalte en niet erg zwaar.

Verbaasd keken de jongens in het hoofdkwartier op, toen Gerrit met zijn last kwam binnen gesjouwd. Direct werden natte doeken gehaald en het bloed voorzichtig van het gezicht gewassen. De Amerikaan was totaal uitgeput en zei dat hij niet goed tegen de rook kon. Jan de seminarist, een broer van Gerrit, die met vakantie was, zag dat hij flauw zou vallen en bracht hem met Gerrit even buiten. Vlug werd een borrel cognac gehaalde. Daarvan knapte hij spoedig op. De deuren werden even open gezet en toen hij weer binnenkwam was hij heel wat beter geworden. Nog een tikje vermoeid begon hij uit te leggen hoe hij hier was gekomen. Met zijn linkerhand tekende hij op een stuk papier de weg waarlangs hij gekomen was: een kapelletje, een opgeblazen brug, een boerderij, een bos, een toren enz. We zagen duidelijk dat hij uit de richting Vessem was gekomen en zich dikwijls had moeten schuil houden voor langskomende Duitsers.

We wilden niet meer vragen: hij was te vermoeid. Zijn naam was Eugene Blumberg, uit Atlanta in Amerika. Hij schreef zijn naam en we vroegen hem of hij van Duitse afkomst was. "Ja, zijn grootvader was een Duitser, maar hij zelf een volbloed Amerikaan". Daar hij moeite had om de ogen open te houden brachten Gerrit en Jan hem vlug naar bed, na zijn schoenen uitgetrokken te hebben en hem verder zo goed mogelijk te hebben geholpen. De samenzweerders beneden gingen een voor een op huis aan, natuurlijk niet over de weg, want ’t was al twaalf uur en de Duitsers patrouilleerden druk.

’s Nachts werden nog drie Amerikaanse piloten die uit Bladel waren gekomen, door Bert en Theo uit Casteren naar het Heieind gebracht, naar de andere Amerikanen. (Gerald Pitt, Delbert Dunham, Lucian Hopkins)
Vlak voor ze er waren bedachten ze echter dat ze het wachtwoord niet kenden en dan zou het gevaarlijk zijn om de wachtposten te naderen. Ze gingen daarom eerst bij de landbouwer (Karel Smulders) aan die ’s morgens het eten naar de groep Amerikanen moest brengen en deze zou ze tot ’s morgens in de schuur laten slapen en dan meenemen als hij het eten ging brengen.

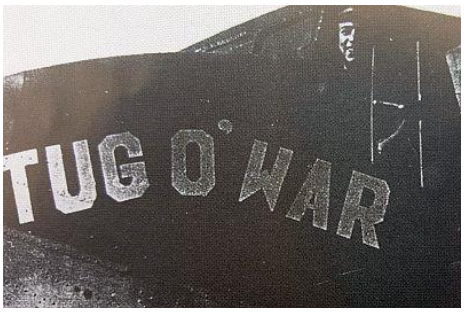

William Yeager

Op 17 september 1944 kwam te zuiden van de kerk in de Grootakker, Vessem, een C-47A Skytrain neer, nr. 42-100648, gevlogen door William C. Yeager (23) en afkomstig van het vliegveld Ramsbury.
De tweede piloot was E.M. Blumberg en de navigator Thomas J. Wegman

"Ik zag vlammen en rook uit de linker motor van Yeagers toestel komen. De vlammen reikten tot aan de staart en verspreidden zich over de rechterkant. Ik zag twee personen het vliegtuig verlaten. Toen ging het ontsnappingsluik bovenop de cockpit open en iemand wurmde zich daaruit en sloeg tegen de staart. Gelukkig ging zijn parachute open."

Co-piloot Eugene M. Blumberg zit bij de familie Beex, Hoofdstraat 65 en navigator Thomas J. Wegman bij Frans van de Wildenberg, Hoofdstraat 70.

Tom Wegman

De gewonde Tom Wegman werd opgepikt door de toen 24-jarige Frans van de Wildenberg, woonachtig aan Hoofdstraat 70 in Hoogeloon. Van de Wildenberg was werkzaam op het notariaat in Vessem en actief in het verzet. Achterop de fiets vervoerde hij de gewonde vlieger naar zijn woning. Een gevaarlijke tocht van enkele kilometers waarbij hij patrouillerende Duitse soldaten moest zien te ontwijken. Ook de twee andere overlevenden vonden onderdak elders in Hoogeloon. Van de Wildenberg ontving later voor zijn verzetswerk een eremedaille in de vorm van het verzetskruis. Niet geheel duidelijk is hoe lang de militairen hier ondergedoken zaten omdat kort na de crash, Hoogeloon en Vessem werden bevrijd.

Maandag 18 september

De volgende dag 18 september kreeg Jan opdracht om over Vessem naar Oerle te gaan en via Knegsel terug te komen, om te onderzoeken of er onderweg veel Duitsers waren gelegerd.
Gerrit wilde de Amerikanen zo spoedig mogelijk gelegenheid geven om naar Son te vertrekken waar hun eigenlijke plaats van bestemming was. Bert en Piet werden naar Casteren gestuurd om de daar verzamelde munitie en wapens af te halen en naar de schuilkelder bij ons hoofdkwartier te brengen. Frans zou met Gerrit mee gaan naar Vessem om te kijken of daar nog Amerikanen verborgen waren, om ze daarna bij die van Hoogeloon te brengen.

Ze gingen ook nog even bij dokter Gehéniau aan om te vragen of hij niet even bij Gerrit en ook bij Frans thuis kon komen om de gewonde Amerikanen te onderzoeken en te helpen. Hij beloofde aanstonds weg te rijden en te doen wat hij kon. Daarna zochten beiden naar de wapens van Eugene Blumberg, die hij daar in een heg had achtergelaten. Eugene wilde ook graag inlichtingen over zijn kameraden in het neergestorte vliegtuig. Het toestel bleek totaal vernield, met twee verkoolde lijken erin. Met het kaartje dat Eugene had getekend zochten ze toen nog naar zijn parachute en zijn pistool dat hij in de buurt had verstopt.

Dokter Hubert Gehéniau uit Vessem, 1943

Johanna Maria van Tilburg (Regina), Hapert 1939

Het bleek dat de piloot een verbazend goed geheugen en ook oriënteringsvermogen had, want ze hoefden slechts kort te zoeken en reeds hadden ze zijn parachute gevonden en toch was de piloot pas ’s avonds uit Vessem gekomen en had hij zich voortdurend moeten verschuilen voor de Duitsers. Daar Frans een lekke band had gekregen, reed Gerrit vast vooruit om bij de andere neergestorte toestellen te gaan

kijken hoeveel gesneuvelden er waren. In de Wagenbroeken waren drie gesneuvelden. Volk uit Hapert was souvenirs van het vliegtuig aan ’t verzamelen en werd weggejaagd.

Op de Hondshoef bleken vier piloten te zijn omgekomen.
Gerrit reed direct terug naar het dorp en liet de veldwachter een wacht bij het toestel plaatsen om plunderen te voorkomen. Daarna bestelde hij bij de timmerlieden in Hoogeloon zeven kisten om de gesneuvelden zo spoedig mogelijk te kunnen begraven.

Bij zijn thuiskomst trof hij Bert, Piet en Dick aan, vergezeld van twee behulpzame Casterse burgers. Ze hadden een volle handkar met munitie en wapens en waren zelf nog van boven tot onder beladen. Met veel inspanning hadden ze het zwaar beladen wagentje overal binnendoor gesleept, om toch vooral geen Duitsers tegen te komen, daar dat erg ongezond zou zijn geweest.

Enkele honderden handgranaten, een zendertje, mitrailleurs, kisten met nood-rantsoenen, gereedschappen, een typemachine, alles en alles hadden ze verzameld uit gedaalde zweeftoestellen, neergestorte vliegtuigen en uitgeworpen pakketten.

De schuilkelder was te klein en een gedeelte werd in de tuin begraven onder aardappelloof. Twee kisten noodrantsoenen werden door Bert en Piet naar ‘t Heieind gebracht waar de Amerikanen ze goed konden gebruiken.

Om elf uur kwam Jan thuis met gegevens van zijn reis naar Oerle en Vessem.
Met behulp van Eugene werden de gegevens in ’t Engels opgesteld en op een kaart aangebracht, die door Jan de seminarist was getekend.
Daar hij in zijn vakantie voldoende vrije tijd had, kon hij zich op deze wijze nuttig maken voor de verzetsbeweging en hij deed dit dan ook op een buitengewoon verdienstelijke wijze.
Veel zorg besteedde hij ook aan Eugene die al aardig thuis raakte in de ondergrondse beweging en ons met goede raad bijstond. Eugene en Jan werden dan ook als leden van onze groep beschouwd en werkten naar vermogen mee.
’s Middags werd ook Dick, het nieuwe lid uit Casteren, uitgestuurd naar Bladel om de toestand aldaar te verkennen.
Gerrit ging in Hoogeloon hier en daar een praatje maken met de Duitsers om hun sterkte en hun plannen te weten te komen.
’s Avonds ging de hele groep nog even naar het Heieind om de Amerikanen op te zoeken en nog eens een goede sigaret te roken. De Amerikanen waren bij Janus in goede handen.

Een boer in de buurt van het Heieind zorgt voor boterhammen en warm eten.
Karel Smulders sjouwt elke dag een of twee melkbussen met boterhammen naar het kamp.
De drie boerderijen van Gooskens, Koolen en Smulders helpen waar het kan. Gooskens heeft onderduikers en ook Duitsers ingekwartierd zitten. Om beurten koken de drie boerengezinnen voor de Amerikanen, waarna het eten met bakfietsen werd gebracht door de knechten of de onderduikers. Om niet op te vallen verborgen zij die proviand in de melkbussen die zij bij zich hadden als zij de koeien, die in de wei stonden, gingen melken.

In zulke melkbussen werd de melk van de koeien verzameld. De boeren gebruikten de bussen in september 1944 ook om voedsel te smokkelen

Vooraan: Artie Kitterman, Bela Benko, Joe Currerie, Harry Tinkcom, Mike Lewis.
Staand: Hartz, Adriaan Goossens (armband met opdruk KP P A N), Lucian Hopkins, pater Godfried van der Looij, Gerard Pitt.

Een boer in de buurt zorgde ’s morgens voor de boterhammen en ’s middags en ’s avonds voor warm eten. De gebrachte noodrantsoenen deden de rest.
De kerels zouden het best uithouden en ze lieten dit ook volop horen. Ze waren buitengewoon vriendelijk en dankbaar aan de leden van de ondergrondse.
Gerrit deelde aan de commandant mede dat ze waarschijnlijk de volgende dag zouden kunnen vertrekken en legde de situatie op de kaart uit.

Dinsdag 19 september

Op 19 september kreeg Jan weer dezelfde opdracht als daags tevoren en reed weer naar Vessem en Wintelre: opnemen waar Duitsers waren en uitkijken of ergens geschut stond opgesteld, want ’s middags moesten weer kaarten door de linies gebracht worden.
Bert en Piet werden naar de neergeschoten vliegtuigen gestuurd om te zien of de daarbij geplaatste wacht zijn opdracht goed vervulde: Frans werd naar de Amerikanen gestuurd en Gerrit ging de positie van de Duitsers opnemen in Hoogeloon. Tevens gaf hij aan drie gemeente arbeiders opdracht om een graf te maken op het kerkhof van de gesneuvelde Amerikanen.

De burgemeester, de loco-burgemeester en het gehele gemeente personeel waren ondergedoken en het gemeente werkvolk had niets te doen en waren blij dat ze ook konden meewerken voor de goede zaak.
Er hadden zich trouwens veel personen gemeld om lid te worden van de ondergrondse, maar Gerrit had niemand meer aangenomen. Wel werden enkele personen aangezocht om ’s avonds te helpen als de Amerikanen zouden begraven worden.
Voor de middag ging Gerrit nog even naar Vessem om het pistool van Eugene te halen, dat hij de vorige dag niet had kunnen vinden. Daar Eugene een nieuw, nauwkeurig kaartje had getekend, vond hij spoedig het pistool met behulp van twee jongens die aardappels aan het steken waren. Hij wilde juist weggaan toen hij een troep Duitsers zag aankomen. Om geen argwaan te wekken begon hij direct de jongens te helpen bij het oprapen van de aardappels, zolang tot de troep gepasseerd was. Toen kon jij goed uitkijken of de Duitsers niet ergens verborgen waren, en ging weer op huis aan.

’s Middags ging hij naar Casteren om te informeren of er nog gummi handschoenen en parachutes waren, omdat die nodig waren bij het begraven van de gesneuvelde Amerikanen. Hij was juist aangekomen bij Bert, toen plotseling een overvalwagen stopte vlak voor de deur.

Een "overvalwagen" met P.A.N. bemanning

Aan alle kanten staken de geweerlopen naar buiten. Er lag zelfs iemand met het geweer in de aanslag voor op het spatbord.
Bert, Theo en Gerrit schrokken eerst wel wat maar al gauw zagen ze bekende gezichten. Het waren onze makkers uit Eindhoven, die vertelden dat ze de Amerikanen kwamen halen, die hier nog verborgen waren.
"En we hebben ook nog een maar moffen opgepikt vertelden ze, een Duits Hauptman en een militaire arts kwamen uit de auto gestapt en werden achter het huis gebracht. Posten met mitrailleurs hadden de straat afgezet want er konden elk ogenblik Duitsers langskomen. Achter het huis werd druk verteld hoe de Duitsers werden ingepikt, toen een van de Eindhovense jongens wat onvoorzichtig zijn pistool hanteerde.
Een schot ging af. De kogel ging juist door het bovenbeen van de Duitse Hauptman. Theo begon hevig uit te varen tegen de onvoorzichtige.
De gewonde werd terstond binnen gedragen en door de Duitse dokter onderzocht. Het bleek enkel een vleeswond, maar met veel bloedverlies. De Duitse arts achtte overbrenging naar het Duitse lazaret in Bladel dringend noodzakelijk. Daar werd natuurlijk niet op ingegaan, want dan was de hele zaak verraden.
Theo mopperde erg over de roekeloze streek die ze hadden uitgehaald door met een klein wagentje door de linies van Eindhoven af te komen en nu nog de aandacht te vestigen op de verzetsbeweging in de Kempen. Hij zei dat ze hun stomme streek weer goed konden maken door zo snel mogelijk naar Eindhoven terug te keren en de gewonde daar naar een ziekenhuis te brengen.

Voor ze wegreden hoorde Gerrit nog dat zijn broer Janus, die de laatste veertien dagen de KP-ploeg te Eindhoven had versterkt, ook was meegekomen in een motor met zijspan. Wegens motorpech was hij echter met Wim (Kelder) en Frits (Ad Hoynck van Papendrecht) achtergebleven, in de bossen achter Vessem

We hoorden niets meer van hem, tot na de bevrijding toen Janus weer in Hoogeloon kwam. Hij droeg zijn hand in een verband en toen moeder vroeg wat hij mankeerde zei hij dat hij in een riek was gevallen. Pas later heeft ze het hele verhaal gehoord. Hoe ze stukken hadden aan de motor tussen Oerle en Vessem. Ze hadden hun Duitse legermotor langs de weg staan om te repareren, toen plotseling een troep Duitsers aankwam. Ze konden niets anders doen dan wegvluchten. De Duitsers begonnen direct met hun mitrailleurs door het bos te maaien en verspreiden zich waaiervormig tot ze de hele zaak omsingeld hadden. Janus, Wim en Frits zaten hevig in de knel. Ze hadden niet snel genoeg weg kunnen vluchten door de overal inslaande kogels. Janus kreeg er een dwars door zijn hand, gelukkig enkel een vleeswond.
De situatie werd steeds meer kritiek, want ze hoorden dat de Duitsers nog weer dichterbij kwamen. Gelukkig was Janus goed bekend in de streek en hij wist dat vlakbij een smalle, maar ook zeer diepe sloot was, zodat men er bijna rechtop door kon lopen. De sloot was boven bijna dicht gegroeid en zodoende konden ze nog juist op tijd ongezien door de omsingeling breken. Toen ze er eenmaal door waren, vluchtten ze zo snel mogelijk in de richting Eindhoven en verbonden onderweg nog de hand van Janus, die veel bloedverlies had.

Ondertussen was de overvalwagen met de gewonde Duitse Hauptman en de dokter weer uit Casteren vertrokken en Gerrit reed ook weer op huis aan, nadat Bert en Theo beloofd hadden dat ze ’s avonds de parachutes en de gummi handschoenen bij elkaar zouden hebben. Ook kreeg hij nog enkele inlichtingen mee over de situatie in Bladel en Netersel. Ondertussen waren in Hoogeloon ook de gegevens uit de andere dorpen binnen gekomen en alles werd op de kaart aangetekend. Jan ging met deze kaart in zijn laarzen naar Steensel, waar de Engelse kolonel zijn hoofdkwartier had. Het was steeds gevaarlijk om Hoogeloon aan die kant te verlaten, want de Duitsers lieten niemand meer door, maar omdat we beter met het terrein op de hoogte waren dan de

moffen, lukte dat toch wel.

De kolonel was zeer ingenomen met de nieuwe kaart met de bijschriften van Eugene en vroeg om zo mogelijk de volgende dag terug te komen met nieuwe gegevens.
’s Middags was van hogerhand de opdracht binnen gekomen om zo mogelijk de politie bij het ondergrondse werk in te schakelen en zo ze betrouwbaar waren, als lid op te nemen. Hierdoor werd de groep versterkt door de veldwachter en een marechaussee.
De veldwachter kreeg tegen de avond van Gerrit de opdracht om de leiding op zich te nemen bij het begraven van de gesneuvelde Amerikanen en te zorgen dat ze nog dezelfde avond op het kerkhof te Hoogeloon zouden begraven worden.

Bert moest hiervoor enkele burgers oproepen die mee zouden helpen, terwijl Frans in Casteren de parachutes en de gummi handschoenen ging halen, die nodig waren bij het begraven van de verkoolde lijken.
Jan van Antwerpen zou met paard en kar komen en Thijs, die sinds enkele dagen als ordonnans bij onze groep was ingedeeld, zou ook helpen.
Hij kwam echter al spoedig bij Gerrit zeggen dat de veldwachter de zaak niet aandurfde, omdat er te veel Duitsers in het dorp waren. Gerrit ging toen zelf mee en liet alles gereed maken. Met Thijs reed hij direct naar de Wagenbroeken, waar een van de vliegtuigen was neergestort, terwijl Bert en diens vader met Jan van Antwerpen op de kar meekwamen. Zij hadden de lijkkisten meegebracht en de gesneuvelden werden hier in gelegd, nadat eerst de helft van hun herkenningsplaatje was afgebroken. Daar hun kleding was verbrand werden zo goed als geen verdere persoonlijke bezittingen gevonden. In het schemer donker werden zij terstond naar het kerkhof vervoerd en begraven, zonder dat een Duitser er iets van had gemerkt.
Direct daarop reden allen naar de Hondshoef waar het andere vliegtuig lag. Hier was het identificeren een hopeloze zaak, daar de lichamen totaal verkoold waren.
Zij werden gezamenlijk in een kist gedaan en zo begraven op het kerkhof.
Bij thuiskomst werden de namen van de gevonden herkenningsplaatjes allen door Jan, de broer van Gerrit, opgetekend en de plaatjes werden aan Eugene gegeven, die ze naar het Amerikaanse Rode Kruis zou opsturen, zodra daartoe gelegenheid was.

’s Avonds werd Frans en de marechaussee naar Casteren gestuurd om daar een krijgsgevangene te bewaken. Ze stieten echter onderweg op een troep Duitsers, die in de bossen gelegerd waren en terstond begonnen te vuren.
Frans en zijn compagnon waren ongedeerd en trokken er zo vlug mogelijk tussen uit.
Hijgend kwam Frans op ons hoofdkwartier aan en vertelde dat de marechaussee naar huis was gelopen. In plaats van deze ging nu Piet mee want de aflossing moest in elk geval doorgaan. Frans en Piet gingen nu langs een andere weg naar de plaats waar de krijgsgevangene moest bewaakt worden.

Woensdag 20 september

De volgende dag op 20 september werd alles gemobiliseerd om de weg in Vessem en Wintelre af te zetten, om de Amerikanen naar Son te kunnen brengen.
Om tien uur kwam bericht uit Wintelre dat alles veilig was, maar dat de Amerikanen veel gemakkelijker naar Eindhoven konden gebracht worden, daar de Engelen tot Veldhoven en Oerle waren doorgestoten.
Op drie jeeps, beladen met 18 Amerikanen en twee leden van de ondergrondse om de weg te wijzen, vertrok de stoet uit Hoogeloon. De rest van de Amerikanen, ongeveer twintig man, gewonden, piloten en anderen die geen eigenlijke parachutisten waren, bleven achter in de bossen op het Heieind. De drie jeeps waren overladen met mitrailleurs en stenguns, met pistolen en handgranaten. Tussen Vessem en Wintelre kwam een Duitser aan gefietst, maar toen hij de Amerikanen zag liet hij zich als een

blok van zijn Fahrrad vallen en vluchtte op de grote versnelling de bossen in.
Even voorbij Wintelre, net om de hoek, werd een tweede mof ontmoet, die totaal verrast beide armen als een drenkeling de lucht in stak. De drie jeeps hadden echter teveel haast en de mof liet van verbazing zijn onderkaak een halve meter zakken, toen ze hem daar ongehinderd lieten staan. De lachende groep in de jeeps was reeds een heel eind verder toen ze hem nog steeds met de handen omhoog zagen staan, alsof hij de vrouw van Lot was, die van schrik verstijfde.

Inmiddels waren door de andere leden in Hoogeloon de Duitse stellingen en hun sterkte weer opgenomen en 's middags vertrok weer iemand met enkele kaarten naar de Engelsen. De kolonel vroeg om de volgende dag weer terug te komen met nauwkeurige posities van Duits geschut en nadere gegevens omtrent Duitse troepenbewegingen uit de richting van Tilburg.
Bert en Theo hadden 's morgens de directeur van de stoomzuivelfabriek gewaarschuwd om de voorraden te verbergen. De graanvoorraden waren reeds eerder verspreid en zo zouden de Duitsers in Hoogeloon weinig meer kunnen vinden.

's Middags bracht Gerrit een Duitser die zich had overgegeven naar de schuur van de kinderen van Antwerpen; Piet zou de wapens halen. Gerrit kwam onderweg nog even in 't nauw te zitten, toen ze vlak bij de weg een open stuk veld passeerden. Ze waren juist van achter een heg op dit open stuk gekomen, toen op ongeveer zeventig meter afstand een troep Duitsers over de weg kwam gemarcheerd. Hoewel de gevangen mof een overall aan had gekregen, begon zijn Duits bloed waarschijnlijk weer mee te spreken, misschien ware het enkel zenuwen, in elk geval wilde hij het onmiddellijk op een lopen zetten, maar Gerrit wist hem nog juist in bedwang te houden en beval hem zich rustig te houden en net te doen alsof ze een praatje stonden te maken.
De Duitser gehoorzaamde zenuwachtig, maar de troep op de weg kreeg geen argwaan. Zodra ze gepasseerd waren sjouwde Gerrit weer verder met zijn gevangene.

Piet had intussen ook nog een rare stuip meegemaakt. Gerrit had de wapens van de gevangen Duitser in de schuur laten liggen en Piet zou ze daar komen halen.
Voordat hij echter met de zaak op huis aan sjouwde moest hij toch even de helm passen. Toen hij daarmee klaar was, hing hij ook nog de ransel om, maar gooide die direct weer af, want hij had opeens een pracht idee gekregen.
Hij trok eerst de Duitse uniformjas aan en dan weer de ransel. Het geweer hing hij over zijn schouder en juist was hij bezig een paar aan elkaar geknoopte handgranaten om de hals te hangen, toen plotseling een mof de deur van de schuur open trok.
Het was een Rode Kruis soldaat, die waarschijnlijk zijn ronde aan 't doen was. Piet stond hem als verstijfd met open mond aan te kijken, maar de mof zag hem voor een collega aan, gromde iets en vertrok weer.
Zodra Piet van de schrik bekomen was verliet hij langs de achterkant de schuur en liep achter de huizen door naar ons hoofdkwartier, waar hij alles in geuren en kleuren kwam vertellen, terwijl hij zich van zijn arsenaal ontdeed en alles zo goed mogelijk werd weggestopt.

Ze waren juist klaar, toen Bert uit Casteren met Theo kwam binnen gereden door de poort langs de gevel van het huis. Ongelukkig waren ze gezien door een troep van dertig moffen die over de weg kwamen aangemarcheerd. Ze hielden halt voor ons hoofdkwartier en een van de moffen kwam achterom. Hij moest een Fahrrad hebben. Hij had de twee achterom zien rijden en was dus zeker van succes.
Bert had echter zijn nieuwe karretje al vlug achter enkele struiken verstopt, maar vijf andere fietsen stonden nog duidelijk in het gezichtsveld van de mof, want Piet had zijn fiets late staan en Jan was er, plus nog een buurman die zich de laatste dagen ook al verdienstelijk had gemaakt, en nu juist terug was met inlichtingen uit Lage Mierde.

Verder stond er nog een oud karretje van Gerrit, die nu op sjouw was met zijn gevangen mof. De Duitser verontschuldigde zich heel onderdanig en zou de fietsen graag laten staan: "Aber ich habe zie nötig fur meine Männer".
Jan zat danig in zijn rats, want voordat Gerrit op stap was gegaan waren ze van plan geweest om tussen Hoogeloon en Vessem enkele alleen lopende of fietsende moffen aan te houden en van hun wapens te ontdoen.
Toen Gerrit die andere mof moest wegbrengen kon er direct nog niets van komen, maar ze zouden gaan zo gauw Gerrit terug was en Jan stopte toen maar vast een paar Amerikaanse handgranaten in zijn fietstas… en nu kwam daar een mof het huis achterom getippeld en wilde zijn fiets meenemen. De gevolgen waren dan niet te overzien, want de moffen zouden al gauw merken wat er in de tas zat en ze wisten waar de fiets vandaan kwam.
Jan begon daarom met een heel droog gezicht de tas los te knopen van de bagagedrager en zei tegen de mof dat hij de tas graag zou houden. De mof stemde toe en Jan bracht opgelucht het gevaarlijke pakje naar binnen. Intussen waren nog twee andere moffen achterom gekomen en ze namen vier van de vijf karretjes mee. De oude ratelkast van Gerrit lieten ze staan, want er stond een grote bult op de voorband en dat vertrouwden ze niet erg. Ze maakten nog eens nederig excuus en vertrokken met hun buit, Theo en Piet vloekend achterlatend. Ook de buurman was alles behalve goed te spreken. Jan was naar binnen gelopen om Jan de seminarist en moeder gerust te stellen, want deze waren druk bezig geweest om de Amerikaan te verstoppen, omdat Eugene zichzelf moeilijk kon helpen, vanwege zijn gebroken knieschijf en gekneusde schouder. Alles was nu echter veilig en Eugene betrok weer zijn gewone kamertje. Gerrit kwam thuis en vernam wat er gebeurd was: vier fietsen weg, alleen zijn rammelkast hadden ze laten staan. "Net iets om mee te geven als ze weer eens komen zoeken" zei Gerrit, want hij gaf liever dit ding mee dan huiszoeking te laten doen, want dat was levensgevaarlijk met al die wapens, plus nog een verborgen Amerikaan. Hij snapte nog niet dat moeder er zo kalm onder bleef.
Bert en Theo vertrokken weer, nu te voet; ze gingen door de tuin en waren nauwelijks uit het oog of dezelfde mof die een half uur eerder de fietsen had gestolen, kwam weer door de poort binnen en stond achter het huis.
Gerrit ging hem aanstonds tegemoet om hem aan de praat te houden, dan konden intussen moeder en broer Jan de Amerikaan verstoppen. De mof kwam de ene fiets halen die hij daarstraks nog had laten staan.
Die ene fiets stond op vijftien meter afstand achter de heg, terwijl de fiets van Bert die ze een half uur eerder ook niet hadden gevonden, nu bovenop het plat dak lag.
"Die fiets is weg" zei Gerrit "heb je een half uur geleden twee man achterom zien rijden" vroeg hij aan de mof, deze knikte "welnu" zei Gerrit, "die ene fiets die je toen hebt laten staan was van een hunner en deze was zo blij dat hij zijn fiets nog had, dat hij weer direct is weggereden, omdat het hier te gevaarlijk was". De mof vloekte en mopperde, maar kon tegen deze redenering weinig inbrengen. Hij vroeg aan Gerrit of hij dan nog meer fietsen had, waar deze zei zeer verontwaardigd, dat er een half uur geleden vier fietsen waren weggehaald, waarvan er een van hem en een van zijn broer. De Duitser liet zich bepraten en trok mopperend af, Gerrit liep vlug naar boven om te zeggen dat alles veilig was. Boven waren moeder en Jan druk bezig met zoeken en moeder riep dat ze de Amerikaan verloren waren. We hebben alle kamers afgezocht en hij is niet te zien. Het leek wel verstoppertje spelen toen Jan als bij schoolkinderen begon te roepen: "Eugene, come out, it is all safe" en waarachtig, daar hoorden we gerucht op de kamer waar hij altijd zat en waar moeder en Jan nog goed hadden binnen gekeken. Ze zagen nu dat Eugene achter een kapstok verborgen stond, waaraan verschillende kledingstukken hingen. Plat tegen de muur gedrukt had hij hier achter gestaan en een gabardine tot op mijn voeten laten zaken.
Hij had door het raam de mof achterom zien komen en was toen maar gauw weggekropen.

Jan en Bert brachten tegen de avond nog een kist noodrantsoenen naar de achtergebleven Amerikanen. Ook zorgde Bert uit Casteren voor een doos sigaretten, daar de achterblijvers bijna niets meer te roken hadden. We konden echter niets als " Consi" presenteren, maar de Amerikanen lieten niet blijken of het wel helemaal volgens hun verwende smaak was.

Consi was een afkorting van Concentratiesigaretten. Hoewel voor Consi echte tabak werd gebruikt, in tegenstelling tot surrogaat als Bijsi (Bijna-sigaretten), die evenals gedenicotiniseerde tabak en natuurlijk amateurtabak niet op de bon was, kwamen er veel klachten over. Al snel werd de naam in de volksmond verbasterd tot het Cigaretten Onder Nationaal-Socialistische Invloed.

Frans en Piet gingen ‘s avonds opnieuw naar hun krijgsgevangene tussen Casteren en Westelbeers, nu niet om hem te bewaken, maar om hem verder te transporteren, want het wachtkloppen begon ons danig te vervelen, vooral omdat we zo weinig leden hadden die elders veel harder nodig waren.
En nu had iemand het pracht idee gekregen om de moffen naar de Amerikanen te brengen. Deze waren met twintig man en wisten met hun tijd geen raad. Niemand was dus beter in de gelegenheid om de wacht over te nemen.
Het plan werd ook door de Amerikanen goedgekeurd en nu gingen Frans en Piet hun gevangene overbrengen. Deze meende natuurlijk alweer dat zijn laatste uur geslagen was en kwam nog met tranen in de ogen bij de Amerikanen aan. We waren gelukkig van deze lastpost af.

Donderdag 21 september

Er zat spanning in de lucht. ’s Nachts waren er weer flinke groepen Duitsers bij gekomen. Overal waren ze reeds, voor dag en dauw, aan ’t graven en mitrailleursnesten aan het bouwen. Van de daags tevoren krijgsgevangen Duitser vernam Gerrit na ondervraging, dat de Duitsers wel veel versterking zouden krijgen en dat er een zware strijd verwacht werd. Ook zouden er mijnen worden gelegd, want er werd een aanval van de Engelsen verwacht. In elk geval, alles wees erop dat de Duitsers grote plannen hadden. In alle vroegte had Gerrit al bijna de hele groep uit gestuurd om berichten te verzamelen: Thijs en Frans naar Hapert, Bert en de marechaussee naar Vessem, Piet en Dick naar Casteren en Netersel. Om acht uur was reeds bekend dat dat grote troepenbewegingen van Tilburg naar Hilvarenbeek en Esbeek aan de gang waren, waarbij veel zwaar geschut werd meegevoerd.
Alles trok in deze richting. De toestand werd spannend.

Frans had nog eens geweldig geboft: ’s morgens had hij Gerrit om een pistool gevraagd, maar deze vond het beter dit niet mee te nemen daar ze toch uitsluitend op berichten uit waren en geen papieren of andere verdachte dingen bij zich hadden. Frans gaf niet graag toe en vertrok tenslotte toch ongewapend. Nog geen kwartier van

huis werd hij aangehouden door een troep Duitsers, die hem van boven tot onder fouilleerden. Ze vonden gelukkig niets, anders hadden we Frans niet meer teruggezien. Om half negen was Gerrit van plan om nog even de toestand in Hoogeloon op te nemen, om daarna door de linies te gaan en de Engelse kolonel van de toestand op de hoogte te brengen. Het was een heel probleem om overal achter te komen, want overal waren Duitsers bezig met graven of het inrichten van stellingen, en het was verboden te naderen.

Een toeval kwam echter te hulp: bij Bert thuis waren twee Duitsers de kelder binnen gedrongen en hadden enkele inmaakflessen met vlees meegenomen. Zodra Gerrit dat hoorde stapte hij in gezelschap van Jan direct naar het Duitse hoofdkwartier, beiden in overall. De Hauptman zat met enige officieren bij een boer in de kamer. Gerrit klopte en stapte onmiddellijk binnen. In gewoon Hoogeloon dialect vroeg hij terstond de kapitein te spreken. De Hauptman was echter druk de kaart aan ’t bestuderen met z’n officieren en vroeg wat hij kwam doen. Gerrit vertelde in het Hollands dat twee soldaten vlees hadden gestolen enz. De Hauptman schudde: "Kan nicht verstehen, warten Sie ein moment" en hij begon ongeduldig met zijn officieren weer de situatie te bespreken.
Gerrit kon alles nauwkeurig volgen en wel vijf minuten was hij "bij de bespreking tegenwoordig". Toen de Hauptman eindelijk opkeek was hij verbaasd Gerrit daar nog te zien staan en vroeg knorrig nog eens wat hij kwam doen en waar hij nog op wachtte. Gerrit deed of hij daar niets van verstond en begon weer over de twee soldaten die vlees gestolen hadden. De kapitein, die niet zo’n beroerde kerel was, begreep eindelijk wat er aan de hand was en ging nar de dichtstbijzijnde stelling om te zien of daar de twee booswichten bij waren.
Gerrit of Jan kenden er natuurlijk geen van, maar zeiden dat ze dan waarschijnlijk wel in de volgende stelling zouden zitten. Ga maar kijken zei de Hauptman en Jan en Gerrit stapten op om met vergunning van de Hauptman de hele zaak af te gaan kijken.
Nauwkeurig werden de mitrailleurs geteld. Bij elke volgende stelling klonk steeds een kort halt en werden ze met een nors gezicht teruggestuurd, waar ze dan naar de Gruppenführer vroegen en vertelden dat ze door de kapitein gestuurd waren, was ’t direct alles neerbuigende vriendelijkheid.

Natuurlijk waren de soldaten die vlees gestolen hadden er niet bij maar de mitrailleurs waren allen geteld en de plaatsen van de mortieren nauwkeurig in het geheugen opgetekend. Halftien waren ze terug in het hoofdkwartier van de ondergrondse.
Janus had van ’t Heieind bericht gestuurd dat honderd Duitsers vlak bij de Amerikanen waren gekomen om hun mortieren op te stellen. De toestand was daar zeer kritiek. Jan de seminarist had de kaart klaar. De gegevens uit Casteren, Bladel en Netersel, uit Vessem en ook de troepenbewegingen vanaf Hilvarenbeek werden aangetekend, waarbij Eugene zoveel mogelijk hulp verleende.

Niet alleen de vaste stellingen werden opgetekend, maar ook de marcherende troepen werden met een pijl en het aantal op de kaart aangeduid. Ook werd zoveel mogelijk aangetekend waar vermoedelijk mijnenvelden waren aangelegd en welke bruggen waren ondermijnd.
Het was erg gemakkelijk dat Eugene zo goed met de Engelse technische termen op de hoogte was. Een brief van Eugene en van de Amerikanen op ’t Heieind werd nog in de kleren verstopt en daarna stapten Jan en Gerrit in de richting van Duizel, waar de Engelse kolonel nu zijn hoofdkwartier had opgeslagen.

Ze wisten van hun onderzoekingstocht een uur geleden nog precies de Duitse posten te zitten en het was zodoende een klein kunstje om door de linies te komen. Op de Heuvel leenden ze ieder een fiets en toen ging het met een vaartje naar Duizel. De Engelse kolonel was zeer verheugd over de nieuwe gegevens.
We vertelden hem de laatste berichten en van de opmars van de Duitsers in de richting van Hoogeloon. Ze vertelden hem dat bij hun vertrek nog maar ongeveer driehonderd Duitsers in Hoogeloon waren, maar dat dit aantal tegen de middag wel tot duizend kon oplopen.

Ook vertelden ze dat de toestand van de achtergebleven Amerikanen zeer kritiek was, daar ze elk ogenblik door de vlakbij gelegerde Duitsers konden worden ontdekt.
De kolonel begon direct alles op te bellen, vroeg nadere inlichtingen, belde weer en vroeg nog eens naar de getalsterkte en stuurde verscheidene ordonnansen uit, in een woord: hij zette de hele zaak in beweging.
Hij vroeg aan Jan en Gerrit nog hun namen en gaf een flinke voorraad sigaretten mee voor de ondergrondse in Hoogeloon. Dan zei hij dat ze vlug moesten teruggaan in de richting van Hoogeloon, want dat de bevrijding daar eerder zou komen dan ze verwachten. Toch moesten ze onderweg nog een kwartiertje verletten met vragen of antwoorden van nieuwsgierige Duizelse mensen, die wilden weten hoe de toestand in Hoogeloon was.

Ze waren nauwelijks op de Heuvel aangekomen en zetten hun fiets weer bij de boer in de schuur of daar kwamen drie Engelse tanks aan gerammeld en een eind verder kwamen er nog steeds meer aangerold.
Bij de laatste huizen van de Heuvel, ongeveer een kwartier van de dichtstbijzijnde Duitse stelling, hielden ze halt. Gerrit en Jan er meteen naartoe. Er werd echter gewacht op nog meer versterking voor ze verder trokken. Gerrit en Jan gingen vast met een paar verkenners naar de rand van het bos van waaruit de Duitse stellingen te zien waren.
Op de Heuvel was juist een bruiloft en daar het bijna twaalf uur was werden Jan en Gerrit uitgenodigd om mee te komen eten. Er kwam zelfs nog een flesje cognac op tafel en met twee of drie borrels zou de intocht in Hoogeloon veel gemakkelijker worden, want dat het er knallen zou hadden ze ’s morgens reeds kunnen zien, toen er

steeds meer Duitsers Hoogeloon binnen kwamen gemarcheerd.
De kaart werd nog eens geraadpleegd. Jan en Gerrit gaven nog wat uitleg, hoewel alle gegevens die ze ’s morgens hadden gebracht reeds waren aangetekend.

De aanval begon.

In Hoogeloon was intussen de toestand allesbehalve rustig. Frans en Thijs waren met een opdracht van Gerrit naar Hapert vertrokken, om daar de plaatselijke commandant in te lichten en in ons hoofdkwartier waren Piet en Bert achtergebleven bij Eugene, Jan en moeder.

Reeds om 10 uur kwam een lange stoet Duitsers met geschut en mortieren van Casteren af en draaiden Hoogeloon af, in de richting van Vessem.
Eugene en Jan tekenden alles nauwkeurig op en telden de kanonnen en zoveel mogelijk manschappen. Vijf minuten later kwam een kleine troep van Vessem en marcheerde in de richting van Hapert. Om elf uur kwam weer een grote troep uit Casteren. De Duitsers die hiermee binnenkwamen begonnen direct overal te graven. Ze kropen gebukt langs de heggen en slopen van het ene huis naar het andere, met sprongen liepen ze over een open stuk.

De Duitsers kwamen uit Casteren, de Engelsen uit Landorp.

Eugene, met een pak van Gerrit aan en zonder zijn Amerikaanse snorretje, zat op de uitkijk. Reeds lang had hij gemerkt hoe onrustig de Duitsers waren.
Toen Jan weer een praatje bij hem kwam maken, daar boven bij het raam, zei Eugene "Ik denk dat Gerrit nog gelijk zal krijgen en dat hij de Engelsen meebrengt" "Hij kan weer ongeveer terug zijn" zei Jan. In de verte klonk het gerikketik van een mitrailleur. "Ze zijn hem aan ’t proberen" zei Piet. Maar het vuur werd herhaald en bleef uiteindelijk ononderbroken doorgaan.
Drie, vier mitrailleurs klonken door elkaar. Nu en dan klonk ook een zwaardere dreun. "Ze zijn op komst" zei Eugene en als hij dat zei dan was ’t ook zo.
"Ik denk dat het ’t beste is als we naar beneden gaan" zei hij rustig in ’t Engels. "Zouden we hieronder niet eens een paar handgranaten tussen gooien" zei Bert en hij wees door het raam naar buiten, waar een tiental moffen bij elkaar stond gegroept, die zenuwachtig rondkeken. "De Engelsen zijn nog te ver" zei Eugene, "kom we gaan naar beneden". Beneden was moeder met het eten bezig. "Ik begrijp niet dat Gerrit nog niet terug is, hij had allang terug kunnen zijn". "Die komt wel" zei Jan en hij brengt de Engelsen mee, want het is aan de Duitsers te zien dat er iets op komst is en ik denk dat ze op de Heuvel al aan het vechten zijn.

"Is het niet te gevaarlijk voor Eugene om nu beneden te komen" vroeg moeder "want kijk daar lopen alweer vijf moffen achter het huis door en aan de voorkant staat het ook vol". Ze denken op het ogenblik niet aan Amerikanen. Ze hebben genoeg met zichzelf te stellen" zei Eugene, voor wie de vraag vertaald was.

Moeder bleef echter ongerust naar de Duitsers kijken; met kromme ruggen liepen ze langs de weg, achter de bomen door, met mitrailleurs en pantservuisten in de hand. Massa's pantservuisten hadden ze. Het vuren werd erger. Steeds onrustiger werden de Duitsers. Geen enkele liep nog rustig over de straat, allen liepen, sprongen of kropen. Zwaardere knallen klonken als van licht geschut en nu en dan een doffe klap.
"Wat zouden die doffe knallen zijn" vroeg Bert. "Ik denk pantservuisten" zei Jan en Eugene knikte toen hem de vraag in 't Engels werd gesteld….Reeds ruim twee uur was het geleden dat het eerste mitrailleurvuur gehoord was. Het geknetter en gedreun was steeds heviger geworden, maar nog altijd was niets van de strijd te zien, echter des te meer te horen.

Om de stemming erin te houden werd Eugene door Jan ingewijd in de geheimen van de Nederlandse taal, terwijl Bert en Piet, Engels probeerden te leren. Vooral Piet kon zich al heel goed verstaanbaar maken. Om vier uur toen het mitrailleurvuur en het andere geschut steeds heviger werd, kwamen er ook telkens Duitsers achter het huis door gelopen. "Zou het nog geen tijd worden om er een paar neer te schieten" zei Bert en Piet was er ook aanstonds voor te vinden en zelfs Jan was in de stemming om direct een geweer te grijpen en er eens flink onder te maaien.
Eugene raadde het echter af. Drie man is te weinig, zei hij, er zijn nog honderden Duitsers. Ze steken het huis in brand en zonder dat geschiet gaan ze er toch wel aan. Opeens hoorden ze kogels fluiten, vlak achter het huis door.
"Terug achter de muur" riep Eugene. Ze zagen de Duitsers door de tuin lopen en mee neerduiken als het gieren en fluiten van de kogels te erg werd.
"Kom binnen" zei moeder en allen gingen in de keuken zitten en deden het slot op de deur. "Anders komen de Duitsers binnen en beginnen de gevechten in huis en dan blijft er niets over", zei Eugene. Ze zaten daar vijf minuten en de spanning bleef stijgen. Nu eens was het doodstil dan weer trilde het gehele huis van de schoten.

"Ik ga nog eens kijken, ik zie liever wat er gebeurt" zei Jan en allen gingen mee.
Bert keek door het winkelraam en zag opeens een machtig grote tank op de hoek van de Casterseweg staan, nog geen tachtig meter van hen af. Majestueus bewust van zijn kracht, draaide de machtige koepel over de Casterseweg en opeens schoten drie rokende vuurstralen uit de lange pijp, dan draaide de koepel iets en weer spuwden vijf, zes stralen uit de vurige monding. Dan draaide hij opeens met een korte zwenking recht op het winkelraam en stond dan stil.

Engelse tank in Casteren

"Duck!!!" riep Eugene en schoot onder de tafel. "Duck!!" Riep hij nog eens en allen volgden. Zo zaten ze daar met z'n vijven zo goed en zo kwaad als het ging onder een tafel, wachtend op het fatale schot…om de spanning te breken zei Piet, tegen Eugene dat hij niet zo dicht bij moeder moest kruipen. Allen schaterden het uit, alleen Eugene begreep niet waarover zo gelachen werd. Jan deed alle moeite om het in het Engels vertaald te krijgen. Piet bleef nog meer grappen vertellen, die meestal onvertaalbaar waren, maar Eugene lachte dapper mee, al snapte hij er niets van.
Later begrepen ze niet hoe ze zo'n plezier hadden kunnen hebben, terwijl elk ogenblik een zwaar schot het huis in puin kon leggen.
Een minuut hadden ze onder de tafel gelegen en waarschijnlijk was het nog minder, toen opeens een heftig gebons op de achterdeur klonk. Daar de gordijnen dicht waren was niet te zien wie er aan was. "Dicht laten" zei Jan …

Kwart voor twaalf waren Gerrit en Jan, versterkt door een stevig bord soep en drie echte ouderwetse borrels, met de voorste stoottroepen op stap gegaan.
"Die borrel smaakte" zei Jan, "Dat zou ik denken" zei Gerrit. "Maar de soep was nogal zout, ik krijg er nog meer dorst van".
Een zware tank schoof langs hen heen. Daar achter volgden op een kluitje, acht Engelsen of Schotten, gebukt door de sloot langs de weg. Zware mitrailleurs schoten over hun hoofden heen op de Duitse stellingen neer. Bij de Duitsers zou nu een flink hagelbuitje vallen.

Ver links zagen ze verschillende zware rookkolommen de lucht in stijgen. Daar waren de Engelsen vanuit Hapert over Landorp, Hoogeloon binnen gevallen.

De Engelsen kwamen uit Landorp

Waarschijnlijk zouden Frans en Thijs daar wel bij zijn, want die waren voor ’s middags nog naar Hapert gestuurd.
Jan maakte zich erg ongerust over de brand, want een van de rookkolommen lag juist in de richting van hun huis. Later bleek dat werkelijk hun stal en schuur waren afgebrand.
Ze stonden nog samen te gissen waar de brand ergens kon zijn, toen opeens vlakbij een kogel in het zand petste; een andere ketste af op de zware huid van de tank.
"Duck" riep een bezweet Engels sergeant met een prachtig rood snorretje en allen vielen tegen de grond. Nog meer Duitse kogels kwamen in de buurt maar ook de Engelse mitrailleurs begonnen in groter aantal te rammelen.
Het Duitse schieten hield niet op en bleek en bleek zeer goed gericht.
Gerrit stond op en ging naar een schot met een zware veldkijker en wees hem op een klein raampje aan de schaduwkant van de toren, dat met het blote oog bijna niet te zien was. De Schot keek, riep een scherpschutter en wees naar de toren. Deze stelde zijn geweer in op de juiste plaats; ook anderen richtten hun mitrailleur op de toren en het Duitse vuren hield weer een ogenblik op.

Langzaam trok de stoet voorwaarts, tot een bosrand voor een open vlaktes.
In de heggen aan de overkant, op ongeveer driehonderd meter, zaten de Duitsers; dit wisten de Engelsen, het stond op hun kaart met blauwe lijnen duidelijk aangegeven.
Een half uur klonk een moordend vuur. Geen stap deden de Engelsen vooruit.
Jan en Gerrit werden ongeduldig. Geen Duitse luis kon meer in leven zijn, daar aan de andere kant en de Engelsen bleven maar wachten. Daarbij kwam een hevige dorst en …honderd meter verder stond een huis.
"We gaan drinken " zei Gerrit en Jan sprong ook achter op de eerste tank die eindelijk langzaam vooruit rolde. Er kwam geen Duits vuur meer.

Ze kwamen bij de boerderij aan en dronken uit een emmer water, die bij de put stond. Daar kwamen ook de Engelsen aan: ze hadden dan toch eindelijk gemerkt dat er geen Duitser meer kon zitten.
"You are very cool" zei een dikke Engelsman toen Jan en Gerrit weer met de tank meegingen, die juist passeerde.
Onder voortdurend vuren ging het nu voorwaarts naar de kom van het dorp; zeven of acht tanks volgden vlak bij elkaar en reden tot aan de harde weg.

Daar begonnen ze direct aan weerskanten de straat schoon te vegen van Duitsers die hier en daar nog achter de huizen vluchtten. Langzaam, voetje voor voetje, ging het verder.
Tussen alle huizen door werd een regen van kogels gestuurd naar vluchtende Duitsers die overal de tuintjes in waren gevlucht, en door de huizen werden beschermd.

Vijftig meter voorbij de eerste korte draai was ’s morgens het hoofdkwartier geweest van een Duits SS-Hauptman, een echte bullebak.
Gerrit maakte de man in de tank hier opmerkzaam op, maar nauwelijks had hij het gezegd of ’t regende kogels op en over de tank.
Vanuit het Duitse hoofdkwartier werd geschoten, waarschijnlijk vanaf de zolder van de maalderij, die er tegenaan gebouwd was.
Jan en Gerrit waren achter de tank gekropen en hoorden hoe deze het vuur beantwoordde. Een tweede tank kwam helpen.

Dan ging het met een vaartje vooruit. Een Duits officier vluchtte nog uit de maalderij het huis in. Een Engelsman sprong uit de tank en een handgranaat werd door de deur naar binnen geslingerd. De scherpe knal werd gevolgd door het gegil van een Duitser, die echter zelf ook nog een handgranaat greep en hem buiten wilde gooien. Hij kon zijn handgranaat echter niet meer buiten het vertrek krijgen en verwondde zichzelf meer dan zijn vijanden.

Gerrit liep direct naar binnen en zag dat de Duitser stervende was. Hij vroeg of er nog meer Duitsers waren, maar de SS-er antwoordde alleen dat hij veel pijn had. Ondanks alles kreeg Gerrit toch iets medelijden met de gewonde, wiens lichaam geheel was opengereten door de granaat en gaf hem een beetje te drinken. Jan kwam ook nog kijken en samen liepen ze toen weer verder.

Geen sterveling was nog op straat te zien. Alleen de tanks al een eindje verder waren geweest, kwamen weer terug. Ze hadden zo’n tegenstand niet meer gehad, sinds Caen, vertelde de Engelse sergeant, die boven uit zijn tank keek.
Een moment was ’t een beangstigende stilte, het leek of alles was uitgestorven.
Het was werkelijk een opluchting toen eindelijk de mitrailleur begon te ratelen en achter de school zagen ze nog enkele Duitsers wegvluchtten.
De tanks bleven daar wachten en Gerrit vroeg aan Jan of ze niet door zouden lopen want hij begon erg ongerust te worden over de huisgenoten en de Amerikaan.
Jan stemde hier aanstonds mee in en samen liepen ze verder. Geen levend wezen was te zien.

Bij de kerk heerste doodse stilte. Voor ze de draai om gingen zagen ze de tanks ook weer vooruit komen.

Heieind Hoogeloon Vessem

Z Zuivelfabriek
I
I ---------- De Hoef ---------
I
I
70 Hoofdstraat v.d. Wildenberg, Wegman
I

"Hoofdkwartier" Beex, Blumberg Hoofdstraat 65 ---------- Bieshof ---------
I
I
Duitsers -> Casteren <---------- Casterseweg I
54 Gemeentehuis

I
---------- Brouwerstraat I
I
Maalderij I
I Torenstraat ----------→ Hoogcasteren
I
I
I

52 St Pancratiuskerk
I
I
I Heuvelseweg ----------→ Heuvel
I
↑
Engelsen
L Landorp
H Hapert

Langs het gemeentehuis en het postkantoor ging het verder. Op tweehonderd meter zagen ze een Duitser in gebukte houding de weg oversteken. Vijf anderen volgden in dezelfde schichtige houding. Ze hielden vlug links van de weg, maar nauwelijks hadden ze dit gedaan of kogels kletterden tegen de muur waar ze langs gingen. Glasscherven rinkelden. Duits vuurkwam waarschijnlijk van de Hoef of uit een tuin die in die richting lag. Met grote sprongen liepen beiden naar de overkant, maar ze waren nog niet midden op de weg of de ruiten van de boerderij aan de rechterkant rinkelden tegen de grond, vuur van de Engelse tanks in de rug.

"Recht vooruit..." schreeuwde Gerrit tegen Jan en beiden stormden in looppas vooruit om uit het gevaarlijke kruisvuur te komen.
De Casterseweg kwam daar van links op de hoofdweg en een zestig meter die richting uit gingen verscheidene Duitsers met sprongen over de weg, maar die hadden het te druk met zichzelf.

Omkijkend zagen ze de tanks vlug naderbij komen. Nog een klein eindje rennen en ze stonden aan de poort van hun "Hoofdkwartier", vlug liepen ze achterom, geen Duitser te zien; ’t was er doodstil, niemand in de schuilkelder. Ze bonsden op de deur… geen antwoord. Ze riepen hun namen en verzochten om open te doen. Toen kwam Jan eindelijk het slot van de deur schuiven. Vlug naar binnen anders komen de Duitsers erin, zei hij, want er komen er geregeld over de plaats.

Het was donker binnen want de gordijnen waren dicht. Gerrit knipte de lamp aan en zag de vreemdste plechtigheid die hij ooit had meegemaakt: moeder, Eugene, Piet en Bert, allen als een kluwen bij elkaar, onder de tafel. Piet kwam direct met een grap voor de dag en moeder vroeg of de tank al weg was. De tank was doorgereden en alles kwam weer tevoorschijn.

Gerrit liep naar boven om handgranaten te halen en Jan schoof de gordijnen weg, en knipte het licht uit. Gerrit kwam weer zwaar bewapend naar beneden en bracht ook wat voorraad voor Jan mee. Waar zijn de Engelsen, vroeg moeder. De tanks zijn hier nu aan het komen en het voetvolk is nu zowat bij de school, of misschien al verder, zei Jan.

"We gaan nu direct terug, want ’t loopt nog vol moffen". Bert en Piet wilden ook mee , maar moesten thuisblijven van Gerrit, want Eugene moest ook bewaakt worden en dan: de grote voorraad wapens mocht op het laatste ogenblik niet meer door de Duitsers gevonden worden.

Jan en Gerrit stormden weer terug, bewapend als parachutisten. Nauwelijks waren zij de poort uit of achter hen liepen alweer zes moffen over de binnenplaats.
Jan en Gerrit, noch de moffen hadden iets gezien. Beter werd het op de hoek van de Casterse weg. Vijftig meter van die hoek was ’t einde van een heg en regelmatig kwamen daar groepjes Duitsers over gesprongen.

Jan bleef daar liggen om er zijn aandeel uit te pikken. Gerrit zou achter in de tuin gaan staan om ze van dichtbij met handgranaten te kunnen bewerken. Achter de volgende boerderij liep hij om en juist toen hij met een pistool in de ene en een handgranaat in de andere hand , de hoek van het schuurtje omkwam verschenen zes moffen waarvan hij hevig schrok.
De Duitsers schrokken waarschijnlijk nog erger en staken ijlings hun armen de lucht in. Vier hadden van tevoren hun wapens al weggeworpen, de anderen lieten hun geweer vallen. Ze waren, volop in hun vlucht, door de dreigende handgranaat op korte afstand, zo geschrokken, dat ze totaal de kluts kwijt waren.
Twee hadden nog een pistool aan de koppel, maar Gerrit durfde dit niet af te nemen, bang dat de anderen hier gebruik van zouden maken. Hij liet ze daarom vlug met het gezicht naar de weg gaan staan, liep zelf vlug achter hen, zodat de moffen hem niet meer konden zien, en commandeerde "laufen". In draf ging het de weg op.
Bij het Raadhuis kwamen de Engelse stoottroepen aan, die vlug de Duitsers ontwapenden en verder holde de optocht. Bij de oude school werden de zes meegenomen door enkele andere Tommies.

Gerrit liep weer met een vaartje terug en kwam net op tijd thuis, toen de eerste Engelsen achterom wilden gaan. Jan had hen reeds gewaarschuwd en samen gingen ze nu door de poort naar binnen. Allen zaten nu in de open schuilkelder achter het huis in plaats van onder de tafel. Eugene voelde een moment zijn gebroken knieschijf niet, toen hij de bevrijders met een luid "Cheerio" begroette.

De laatste minuten waren ook erg spannend geweest, want terwijl ze in de schuilkelder zaten hadden ze nog een ogenblik vijf moffen voor gezelschap gehad, die echter spoedig weer vertrokken en in Eugene geen Amerikaan herkend hadden.

Nu mochten Piet en Bert ook mee op pad. Ze deden hun P.A.N.-band om de arm en haalden wapens uit de opslagplaats en gingen mee de straat op.
Het was inmiddels reeds vijf uur of half zes geworden en niemand kon begrijpen dat het al zolang geduurd had. Met vieren sloten ze nu direct bij de voorste Engelse troepen aan. Bij Bert thuis werden nog vier moffen verrast, die zich heel gemoedelijk stonden te scheren. Ze hadden hun tegenstanders blijkbaar niet zo vroeg verwacht.

Een eind verder stond een Duitse mitrailleur opgesteld, op het pleintje bij de boterfabriek. De fanatieke Duitser bleef roekeloos achter zijn wapen doorschieten, de ene band na de nadere, tot de tanks te dichtbij kwamen. De kogels op hem afgevuurd raakten hem niet toen hij wegliep. Midden in een weiland schoot hij gauw weer een halve band leeg. Toen trok hij vijftig meter verder naar de hoek van een heg en begon de andere helft van de band weg te schieten. Bijna was deze opgebruikt, toen een kogel hem trof en hij voor dood bleef liggen. Het was maar goed dat niet allen zo fanatiek waren, anders had het nog lang kunnen duren.

Te ongeveer zes uur waren de Engelsen tot aan de laatste huizen van de kom van het dorp gevorderd. Het hele dorp door werd echter nog gevochten. In vele tuintjes, kippenhokken of onder maisschuurtjes kon men nog Duitsers aantreffen.
Overal ontstonden gevechten van man tegen man, al hadden de Duitsers veel van hun moreel verloren. Honderden Duitsers werden in looppas naar de verzamelplaats van de krijsgevangenen gebracht, die hiervoor op Landorp was ingericht. Daar de tanks niet verder meer oprukten spoedde Gerrit zich naar de commandant om hem te wijzen op de kritieke situatie waarin de Amerikanen op het Heieind verkeerden. Terstond werden vijf tanks beschikbaar gesteld, waarmee ook Frans en Janus op stap gingen. Met vol gas werd op het doel afgestormd dat ongeveer een kilometer verder lag en waar nog een honderdtal Duitsers genesteld waren.

Frans en Thijs waren voor de dag nog met een bericht van Gerrit naar Hapert gegaan en wilden juist rond twaalf uur weer naar huis terugkeren. Ze waren aan het overleggen hoe ze het beste de Duitse voorposten zouden kunnen passeren, want het had ’s morgens veel moeite gekost om er uit te komen. Ze stonden klaar om te gaan toen de eerste Engelse tanks aan kwamen rollen.
Direct sprongen zij erop en reden mee tot op een paar honderd meter van de voorste Duitse stellingen. Met een Engelse seiner kropen ze toen vooruit en wezen de juiste Duitse posities aan. De Engelsman stond in verbinding met enige mortieren, die direct in actie kwamen.
Twintig meter achter een ratelende Duitse mitrailleur kwam het eerste schot; de seiner gaf op hoever was mis geschoten en het tweede schot was reeds raak en wierp de mitrailleur met man en al, opzij.
Stuk voor stuk werden ook de andere moffen uit hun voorste stellingen verdreven. Tanks rolden weer vooruit en de hele zaak volgde.

Vuur van tankgeschut schoot een boerderij in brand, een eindje verderop een schuur, daarna nog een oude stal… De Duitsers vluchtten hals over kop. Met man en macht begonnen de Engelsen direct te blussen. Anderen trokken weer verder met de tanks, die kogelsproeiend vooruit kropen en hun geschutstorens telkens links en rechts lieten draaien. Frans en Thijs volgden, want bij de voorste troepen konden ze telkens nuttige aanwijzingen geven en ze wilden als eersten ’t hele dorp mee doortrekken…. Een tegenvaller was ’t toen ze zagen dat vanaf de Heuvel reeds andere tanks hen voor waren.

"Daar zullen Gerrit en Jan wel mee gekomen zijn" zei Frans en ze liepen vooruit om te kijken hoever de bevrijding reeds gevorderd was. Frans had evenals Gerrit ook een Amerikaan in huis en was ook wel wat ongerust of de Duitsers hem op het laatste ogenblik niet zouden gevonden hebben.

Ze renden vooruit en zagen Eugene voor het huis staan.
Hij voelde zich nu weer een vrij man en vertelde aan Frans dat Gerrit en Jan en ook Bert en Piet al vooruit waren. Terstond stormden ze weer verder en troffen de vier aan, juist toen ze een tank aan het beklimmen waren.

"Vlug riep Gerrit, dan kun je nog mee" en "Thijs ga jij met die mijnenvegers mee om te wijzen waar de Duitsers bij de oude toren, vanmorgen aan het graven waren."

Hoogeloon - Monument op het Heieind voor de Bevrijding op 21 september 1944

De tekst op deze gedenksteen luidt: 'Op 21 september 1944 werd Hoogeloon bevrijd.
Het plaatselijk verzet hield hier, met gevaar voor eigen leven, in de laatste oorlogsdagen, onder de grond een aantal Amerikaanse piloten verborgen. De bevoorrading en verzorging geschiedden vanuit de boerderijen op het Heieind. Hoogeloon, 21 september 1999'.

Op het Heieind waren na het vertrek van de drie jeeps nog een twintigtal Amerikanen achtergebleven. Behalve de twee ernstig gewonden waren er nog verschillende anderen die niet mee naar Son of Eindhoven waren gegaan, omdat het eigenlijk geen parachutisten waren… Het waren meest vliegerofficieren, marconisten of Amerikanen die er na het vertrek van de anderen nog bij waren gekomen.

Het geweldige zendapparaat van 4000 kg uit het zweeftoestel hadden ze niet durven gebruiken omdat de motor teveel lawaai maakte en de Duitsers te dikwijls in de buurt waren.

Daar ze reeds de derde dag teveel bezoek kregen van burgers werd besloten om hen een paar honderd meter te verplaatsen, zodat niemand meer met hun ligging bekend was, uitgezonderd de leden van de ondergrondse en de boer die driemaal daags het eten bracht.

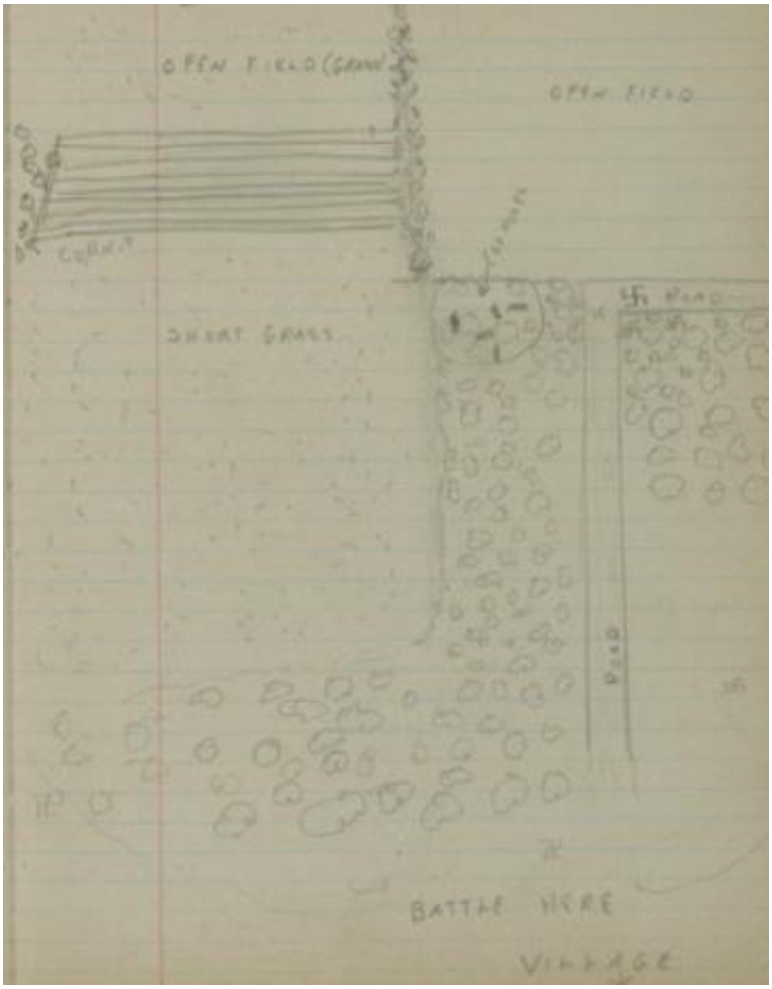

Tekening in het dagboek van Harry Tinkcom

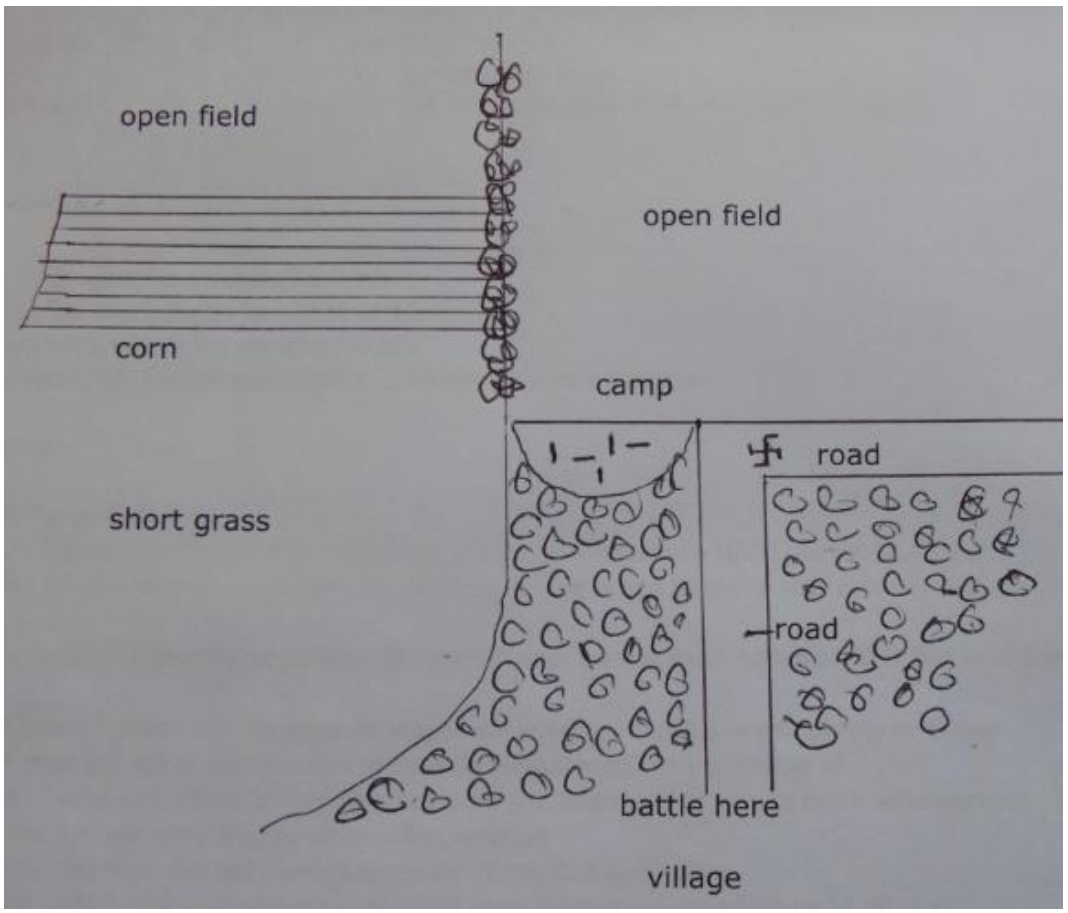

Tweede kamp op het Heieind

Elke morgen sjouwde Karel (Smulders) met een of twee melkkannen vol boterhammen naar het verborgen groepje en als sneeuw voor de zon verdween de hele voorraad in een minimum van tijd.
Voor de man met de kaakfractuur werd steeds een afzonderlijk keteltje pap klaar gemaakt. De mannen hadden een erg rustig leventje en wisten zich soms met hun tijd geen raad. Wel was er steeds een vierdubbele wacht uitgezet, maar dat is ook geen goed middel om de tijd te doden.

’s Woensdags werden ze opgescheept met een Duits krijgsgevangene, die door Piet en Frans werd gebracht. Ook werd voor een flink pak "Consi" gezorgd want de voorraad Camel en Chesterfield was uitgeput.

Van de bonnen die in Bladel waren gepikt was een reserve voorraadje aangelegd dat nu goed van pas kwam. Het was niet helemaal volgens hun smaak, maar het rookte toch.

De 21e september begon voor hen heel rustig tot ongeveer negen uur het gerammel van vrachtauto’s en paarden wagens tot hen doordrong. Opeens kwam Karel, vlug het wachtwoord roepend, bij hen aangelopen en meldde zo goed en zo kwaad als hij het verstaanbaar kon maken, dat er een grote groep Duitsers in aantocht was en dat ze zich daarom rustig moesten houden. Karel verdween weer direct. Ze hoorden de Duitsers vlakbij halt houden. Scherpe commando’s klonken en het leek wel of de Duitsers hier hun tenten wilden opslaan.

De Amerikanen trokken ijlings een veertig meter terug, behalve de post die op de uitkijk bleef. Deze zag de Duitsers druk bezig met het opstellen van mortieren. Een Duitser kwam gevaarlijk dichtbij. Hij stond zelfs op nog geen vijf meter van het zendapparaat en kapte enkele takken van de groep struiken waarin het toestel verborgen was. Met de takken ging hij echter terstond terug naar zijn wagen om deze iets beter te camoufleren.

Karel was langs een omweg weer dichtbij huis gekomen en werd hier aangehouden door de moffen, die vroegen waar er een binnen weg naar Vessem was en wezen die op de kaart aan. Karel begon direct met veel ijver uit te leggen dat er vlakbij nog een veel betere weg naar Vessem was, maar de mof wilde de op de kaart aangegeven weg hebben. Karel praatte en redeneerde dat die weg nooit meer werd gebruikt en helemaal was dichtgegroeid, maar de mof gaf niet toe: hij moest de weg hebben die op de kaart stond aangegeven.
Hij liep de weg op en Karel er achteraan luid pratend om de Amerikanen te waarschuwen. Nu was de weg werkelijk slecht en Karel herhaalde maar steeds dat er een betere weg was. De mof was eindelijk overtuigd. De groep waar ze langs gekomen waren had geen kik gegeven. Ook de krijgsgevangen Duitser had het met een mes op de borst bijna niet gewaagd om adem te halen.

Negen uur lang zaten de mannen in uiterste spanning te wachten.
Negen uur lang een honderdtal Duitsers in de buurt, waarvan een tiental op geen zestig meter afstand bij hun geschut stonden opgesteld. De anderen waren iets verder bij de drie boerderijen van het Heieind en laadden hun gehele voorraad van de wagens, alsof ze hier nog dagen zouden blijven. Telefoonkabels werden uitgelegd naar Hoogeloon. Een post zat op een twintig meter hoge brandtoren op uitkijk.
Ordonnansen reden af en aan naar Hoogeloon. Vlak voor de middag hoorde Karel het schieten van mitrailleurs en ook zwaardere knallen klonken er tussendoor. Dat moest in het dorp zijn, verder kon dat niet zo hard klinken.
Als ’t nu maar niet te lang duurde , de spanning werd ondragelijk. Eten hadden de Amerikanen die middag niet gehad.
De Duitsers werden steeds onrustiger en begonnen overal gaten te graven.
Voortdurend riepen ze tegen de uitkijkpost boven op de brandtoren.
Deze zag echter nog niets dan de dikke zwarte rookwolken van de in brand geschoten boerderijen. Toen kwamen troepen vluchtende Duitsers uit het dorp aangehold met gewonden en veel doden en ook met nieuws over de toestand in het dorp.

Zij verhaalden van massa’s tanks die niet tegen te houden waren, maar ze vertelden erbij dat de Engelsen waarschijnlijk vandaag niet verder zouden komen, daar het ongeveer al zes uur was en er in het dorp nog veel gevochten moest worden.

Nauwelijks was dit gezegd of boven op de brandtoren klonk een duivels geschreeuw van de uitkijkpost: "Panzer ... Panzer...! Ein, zwei, drei, vier, fünf. Reeds bij de derde tuimelde hij al het ware langs de ladders omlaag.
De Duitsers met de wagens wilden nog het een en ander opladen, maar bij het zien van hun vluchtende makker, klapten ze met hun zwepen over de angstige paarden en jakkerden al wat ze halen konden, weg en lieten alles achter: hun mortieren, hun voorraden, hun telefoon, papieren enz. Alles vluchtte weg. Geweren en pistolen werden weggesmeten, pantservuisten werden al direct achtergelaten. Alles hinderde bij hun verwarde vlucht… Daverend kwamen de tanks aangeraasd.
Karel vloog weer naar buiten toe hij geen Duitsers meer zag en rende naar het naderende lawaai. Voorop zag hij de bekende gezichten, bovenop de tank.
Als een triomfkreet werd het wachtwoord uitgeschreeuwd in de richting van de schuilplaats. Met gejuich kwamen de vrienden voor de dag en wisten niet hoe ze hun

vreugde het beste konden uiten. De reactie brak los naar urenlange en moordende spanning. Een kwartier was nodig om alles uit te leggen: hoe ze in spanning gezeten hadden toen de Duitser de takken boven hun zender weg kapte, hoe ze Karel tegen de Duitser hadden horen praten, vlakbij, op nog geen tien meter afstand.
Ze hadden gezien hoe de Duitsers hun mortieren opstelden. Daarna eindelijk het onverwachte en overhaaste wegtrekken van de Duitsers, het ratelend geluid van de naderende tanks, waarvan ze nog niet wisten of het Duits of Engels zou zijn, tot uiteindelijke de verlossende kreet kwam van het uitgegilde wachtwoord.

Aan het vertellen kwam geen eind. Telkens opnieuw moest hetzelfde nog eens herhaald worden; sigaretten werden gepresenteerd en eindelijk klom alles zo goed en zo kwaad als het ging op de tanks en begon de terugtocht naar Hoogeloon … een half uur later kwam een zeer flegmatieke Duitser nog even terug bij Karel, pakte zijn fiets, trok een telefoon van de muur en laadde rustig zijn bagagedrager vol en fietste daarna uiterst kalm en op zijn dooie gemak, weg. Het was het laatste restje van het Duitse leger, dat Karel als vrij man, uit Hoogeloon zag vertrekken …

Guido Brassesco

Joe Andrews

Joe Curreri

Harry Tinkcom

Lucian Hopkins

Mike Lewis

Artie Kitterman

John Kessel

Gerald Pitt

Delbert Dunham

Bela Benko

Thomas Hartz

Deze 12 mannen verbleven op Heieind2.

De gehele groep was intussen in Hoogeloon bij elkaar gekomen en ieder kreeg zijn taak toegewezen. Ook werd de vroegere burgerwacht bij elkaar geroepen, die nu de naam "Hulppolitie" kreeg en van een armband werd voorzien. Zolang het nog licht was werd die dag nog materiaal verzameld dat de Duitsers hadden achtergelaten en dat wel wat al te gevaarlijk speelgoed voor de kinderen was. Massa's geweren, pantservuisten, handgranaten en mitrailleurs werden nog diezelfde avond bij elkaar gebracht.

Vitrine van museum De Bewogen Jaren, Hooge Mierde, met wapens uit Hoogeloon.

Voortdurend kwamen nog burgers af, die Duitsers hadden ontdekt in een schuurtje of in de tuin, waar ze zich verstopt hadden om 's nachts te kunnen vluchten. Vooral Jan en Frans die zulke werkjes graag opknapten werden er dan op uitgestuurd om de moffen te vangen. Soms moest de hulp van een Engelse patrouille worden ingeroepen om dit soort nieuwe onderduikers op te sporen.

Bijna middernacht kwam nog een boer bij het hoofdkwartier aangeklopt of hij Gerrit niet even kon spreken. Het bleek dat zijn vrouw niet kon slapen. Gerrit vroeg wat er dan aan mankeerde. De boer vertelde dat zijn vrouw 's avonds wilde gaan melken, toen het al bijna donker was en toen ze bij de weg achter het huis aankwam zag ze dat de koeien met het lijk van een Duitser aan 't trekken waren. Ze hadden de kleren Bijna helemaal van het lichaam gescheurd. Zijn vrouw was daar zo van geschrokken dat ze niets deed dan gillen en ze wilde 's avonds niet naar bed, voordat het lijk was opgeruimd. En wat moet daar nu mee gebeuren, vroeg de man. Opruimen natuurlijk zei Gerrit en ging met de boer mee; ook Bert stapte mee op en samen kwamen ze bij het weiland aan.
Bij de boer hadden ze een stallamp meegekregen en al spoedig vonden ze de gesneuvelde, die werkelijk zo goed als niets meer aan had. De koeien stonden er allen rond te kijken en werden weggejaagd.
Bert werd naar de boer gestuurd om een paar zakken te halen en Gerrit sleepte de gesneuvelde buiten het weiland en in een heg. Bert kwam met drie oude zakken die over de gesneuvelde Duitser werden heen gelegd, waarna beiden naar huis gingen; begraven zouden ze morgen wel doen.

Vrijdag 22 september

De volgende dag 22 september vertrok Eugene ’s morgens vroeg. Hij was graag nog wat gebleven en de anderen vroegen herhaaldelijk of hij niet een paar dagen kon wachten, maar hij was er erg ongerust over dat zijn arm en knie niet goed aan elkaar zouden groeien en daarom wilde hij zo spoedig mogelijk naar een ziekenhuis.
Hij wilde liever niet levenslang invalide blijven. Er werden nog een paar foto’s gemaakt en daarna vertrok hij, door de hele groep nagewuifd.

Direct werd nu weer de hele groep aan ’t werk gezet. De veldwachter, een marechaussee en Piet moesten ieder een paard met wagen vorderen om het achtergelaten Duitse materiaal op te halen.
Enkele leden van de hulppolitie werden mee gestuurd om te helpen zoeken.
Bert ging mee om de pantservuisten en andere gevaarlijke wagens en projectielen op te halen, als de anderen er niet aan durfden te komen. Frans, Jan en Gerrit reden naar Casteren naar Bert en Theo, want de Engelsen waren ’s avonds te voren ook nog naar Casteren doorgestoten. Bert was niet thuis; hij was ’s morgens met de Engelse commandant in een gevechtswagentje meegereden. Deze had hem beloofd dat ze die zelfde dag nog over Netersel en Lage Mierde naar de grens zouden doorstoten en hij had aan Bert gevraagd of hij mee reed. Ze vertrokken ’s morgens bij het laatste huis op twee na in Casteren en waren ’s avonds gevorderd tot het laatste huis, dat 150 meter verder lag. De Duitsers hadden zich verschanst langs een riviertje, dat tweehonderd meter voorbij dit laatste huis lag en ze waren daar niet te verdrijven.

Honderden mitrailleurs en tientallen mortieren hielden de Duitsers voortdurend omlaag, maar te verjagen waren ze niet. Frans, Jan en Gerrit zagen wel dat hier niet veel te helpen was en gingen weer naar Hoogeloon terug, waar meer werk was. Het duurde dan nog drie dagen eer de moffen langs het riviertje verdreven waren en de Engelsen tot Netersel konden oprukken.

Ondertussen zou er echter nog veel gebeuren… Zodra de drie mannen thuis waren kwam een boer af, die een Duitse helm had zien liggen boven in de schuur. Gisterenavond had hij nog laat een paar bussels stro naar beneden gehaald en toen lag de helm er nog niet. Vanmorgen klom hij weer tegen de ladder op en hij had nog nauwelijks zijn hoofd over de rand gestoken of hij zag daar die Duitse helm liggen. Hij was zo vlug hij kon naar beneden geklommen en had het tegen de Engelsen gezegd, maar die deden net of ze hem niet verstonden
Maar hij dacht dat ze er niet tegenop durfden te klimmen, want er zat zeker een Duitser op. Jan en Gerrit gingen dadelijk mee. Van de Engelsen kregen ze een zaklamp en dadelijk klommen ze tegen de ladder op. Gerrit zag direct de hel, liggen, maar er was geen mof te zien. Hij kroop in het stro en doorzocht met Jan alle hoeken en kanten. Ze trokken overal het stro ondersteboven, maar er was geen mof te vinden. Alles werd zo grondig nagezocht dat er onmogelijk nog een Duitser kon zitten. Ze gingen daarom weer de ladder af en zagen beneden enige Engelsen staan, die met open mond het resultaat stonden af te wachten. Thuis gekomen werd terstond een wachtlijst samengesteld voor de hulppolitie, die voortdurend met twee man patrouille moesten lopen en consignes meekregen om alle verdachte vreemdelingen aan te houden en verder alles te rapporteren wat van enig belang kon zijn.

Enige, reeds van tevoren gemaakte verordeningen, werden overal bekend gemaakt, o.a. betreffende het handhaven van de verduistering, het inleveren van gevonden wapens en hoe laat men ’s avonds op straat mocht zijn. Tot ongeveer vier uur was het zeer druk geweest, vooral omdat voortdurend nog burgers kwamen met het bericht dat er weer ergens Duitsers gezien waren. Om vijf uur kwam Dick, die naar Casteren wilde gaan en een paar honderd meter op weg was geweest, hijgend terug en riep dat de weg tussen Hoogeloon en Casteren onder hevig granaatvuur lag.
Iedereen had die knallen wel gehoord, maar gemeend dat het Engels geschut was. Geen tien minuten later kwamen de eerste vluchtelingen aan. Piet had ze op de Casterseweg aan zien komen en ze direct naar het hoofdkwartier gestuurd. Huilend en snikkend kwamen de mensen binnen. Er kwamen er nog veel meer, vertelden ze; waarschijnlijk zou heel Casteren komen. Ga hier maar binnen zei Gerrit. Piet kwam aanlopen dat er al weer vijftig op komst waren. Bert werd uitgestuurd om zo vlug mogelijk een tiental leden van de hulppolitie bij elkaar te roepen. Deze waren er ogenblikkelijk.

Gerrit had een huisnummer-register gepakt en stond de woningen aan te strepen waar plaats was en hoeveel vluchtelingen er konden worden ondergebracht.
Piet en Bert stonden op de hoek van de Casterseweg en zouden de vluchtelingen allemaal naar Gerrit sturen. Spoedig stond de hele groep voor de deur. Direct werd aan elke huisvader gevraagd hoe groot het gezin was.
"Acht man" O, ga dan maar naar huisnummer 162 en een lid van de hulppolitie bracht hen naar de aangewezen plaats. Zo ging het regelmatig verder. Sommigen hadden bijzondere wensen, bijvoorbeeld om bij familie te worden ondergebracht.
Hiermede werd zo veel mogelijk rekening gehouden.

Gerrit liet zijn werk al gauw over aan Frans die was komen helpen, want hij begon zich ernstig zorgen te maken over de voedselvoorziening. In de winkels was al dagenlang geen aanvoer geweest omdat het dorp totaal afgesloten was geweest en als nu het inwonertal verdubbelde zou er een ernstig tekort ontstaan.
Bij Driek Jacobs was een koe aangeschoten die dit waarschijnlijk niet zou overleven en zij werd daarom vlug naar de slachter gebracht, zodat ze nog diezelfde avond zou kunnen worden geslacht en het vlees zou de volgende morgen reeds in alle vroegte uitgedeeld kunnen worden.

Die avond kwamen er bijna 300 vluchtelingen aan, die allen op een goede plaats werden ondergebracht.
Tot laat in de nacht werden lijsten uitgewerkt, waar en hoeveel personen nog konden geplaatst worden. Verder werd een compleet distributie-apparaat in elkaar gezet. Daartoe liet Gerrit 's avonds nog een tiental van de meest actieve mannen van het dorp bij elkaar komen en verdeelde de functies.
Twee werden aangewezen om eieren op te kopen. Zij moesten hiervoor een ontvangst bewijs afgeven en de eieren op een centraal punt bij elkaar brengen.
De eieren zouden waarschijnlijk wel op de vermeerderingsbedrijven verkrijgbaar zijn.
Twee anderen moesten het vlees over vijf verschillende wijken verdelen, naargelang het aantal vluchtelingen. Drie personen zorgden dat het brood op de centrale verdelingsplaats kwam en dat het over de vijf uitdeelposten werd verspreid in de juiste verhouding.
Ook voor melk werden twee personen aangewezen, evenals voor boter, die nog diezelfde avond gevorderd werd op de zuivelfabriek.

Zuivelfabriek Sint-Pancratius, Vessemseweg 1, Hoogeloon

Hiermee was de centrale verdelingspost compleet. Nu werd het dorp in vijf verschillende wijken verdeeld. Van elke wijk werd een lijst opgemaakt met het aantal vluchtelingen, welke lijst door de uitdeelposten secuur moest worden bijgehouden en elke avond moest worden ingeleverd bij de centrale uitdeelpost. Elk van de uitdeelposten bestond uit twee personen. Naargelang het aantal vluchtelingen dat op de lijst vermeld stond, ontvingen zij van de centrale eenheid de juiste hoeveelheid vlees, brood, eieren en melk. Toen Gerrit dit alles uitgelegd had kende ieder zijn taak tot in de puntjes.

Zaterdag 23 september

De volgende dag, 23 september, liep alles gesmeerd. De bakker had de hele nacht doorgewerkt, nadat ’s nachts nog voor aanvoer van meel was gezorgd. De koe was geslacht en ook was er voldoende voorraad boter, eieren en melk. De leden van de ondergrondse werden nu en dan nog eens uitgestuurd om de zaak te controleren.

Dick kreeg opdracht om het buitgemaakte Duitse materiaal te sorteren en te verzorgen. Bert zorgde voor het ophalen van het materiaal en verleende hulp bij de voedselvoorziening. Frans en Jan werden naar Casteren gestuurd om de auto van Toon Peters te repareren want deze bleken we hard nodig te hebben omdat er noodzakelijk naar Eindhoven moest worden gereden, daar de bakkers totaal geen gist of zout meer hadden. Ook andere winkelwaren waren totaal uitgeput.
Een andere verbinding met Eindhoven was er niet. Om negen uur begon de uitdeling van voedsel en alles verliep tamelijk vlot. Er was op de centrale ruim voldoende voorraad voor het middag was kwam echter de gehele rest van de Casterse bevolking afgestormd, vanwege een nieuwe beschieting door de Duitsers.
In overleg met een paar vooraanstaande personen uit Casteren zorgde Gerrit dat ook in dat dorp patrouille werd gelopen, om de achtergebleven goederen voor diefstal te beschermen.
Ook werden nog vlak voor de middag nog twee door granaatscherven getroffen koeien uit Casteren gehaald en in Hoogeloon geslacht. Het was een welkome aanvulling van de voedselvoorraad.
De onderbrenging van de gevluchte bevolking ging nu zeer vlot omdat er de avond tevoren reeds veel ondervinding was opgedaan.
In Casteren was een landbouwer zwaargewond door een granaatscherf.
Gelukkig hadden Jan en Frans de auto van Toon Peters klaar gekregen en zo konden ze hem direct naar het ziekenhuis in Eindhoven brengen. Zij brachten een kleine voorraad zout en gist mee terug, maar zouden ’s avonds meer kunnen halen.

Zo gauw ze thuis waren moesten ze weer met Bert en Gerrit de bossen in, want door burgers waren weer enkele Duitsers gesignaleerd. Er werden nog vier moffen ingerekend, die zich verborgen hadden gehouden.
’s Avond kwam een ordonnans zeggen dat de landbouwer uit Casteren aan zijn verwondingen was overleden.
Frans en Jan werden weer naar Eindhoven gestuurd om het lijk op te halen en namen een uit Casteren gevluchte vrouw mee, die wegens een aanstaande bevalling hier niet kon blijven. Bert kreeg de opdracht om met enkele gemeente arbeiders, gesneuvelde Duitsers te begraven.

Gerrit had een boer gevraagd om zijn paard in te spannen en ging nu met een grote platte wagen naar het Heieind om de daar achtergelaten voorraden van de Duitsers, op te laden. Behalve geweren, mortieren en ander oorlogsmateriaal lag er ook nog een geweldige voorraad voedsel. Veel suiker en koffie en een geweldige voorraad sterke drank en ook nog vier volle zakken noodrantsoen.

De suiker en de koffie werd direct over de uitdeelposten verspreid om aan de vluchtelingen te worden uitgedeeld. Dit kwam zeer goed van pas, want voor allerlei voedsel kon gezorgd worden, maar koffie en suiker waren niet te krijgen.
De noodrantsoenen werden uitgedeeld zodra een nieuwe groep vluchtelingen aankwam. Op het voormalige Duitse hoofdkwartier was bovendien nog een tonnetje boter buitgemaakt, wat ook goed van pas kwam, omdat de boterfabriek een paar dagen niet kon werken, waardoor aanstonds een groot tekort ontstond.

Op een bijeenkomst van de hulppolitie en de eten uitdelers, waarbij de moeilijkheden van de verschillende groepen werden besproken, kon nu ook een flesje worden aangesproken, wat ze wel mochten hebben, omdat alle werkzaamheden gratis werden verricht. Helaas werd de voorraad sterke drank ’s nachts grotendeels ingepikt door voorbij trekkende Engelsen. Toch hadden we een paar flesjes over om zo nu en dan, bij een extra gelegenheid een glaasje te presenteren.

Zondag 24 september

’s Nachts om twee uur werd Gerrit uit zijn bed geklopt door Frans en Jan. Hij stapte tussen achtentwintig slapende en huilende Casterse vluchtelingen door, die bij hem in huis de nacht doorbrachten en overal op de vloer hun nachtleger hadden opgeslagen. Naar boven gaan durfden zij niet, uit angst voor granaten.

Nadat hij de deur had opengemaakt vroeg hij aan Frans wat er te doen was. Ze waren juist van Eindhoven afgekomen en hadden stukken gehad en waren daarom zo laat terug. De kist met het lijk van de Casterse landbouwer hadden ze boven op de auto gebonden en ze wisten nu niet waar ze ermee moesten blijven.

Ook hadden ze gist en zout meegebracht. Gerrit stapte direct in en liet naar de oude toren op het kerkhof rijden. De zware deuren van de toren werden opengemaakt en hier werd de kist zolang neergezet. ’s Anderendaags zou dan wel de familie gevraagd worden waar het beste het graf gemaakt kon worden.

Toren van de afgebroken Sint Pancratiuskerk, met begraafplaats. Torenstraat 7.

Toen werd nog vlug naar de bakker gereden, waar ze juist op tijd kwamen, want Piet die nu mee aan het bakken was, zei dat ze hopeloos vast zaten. Dan ging het vlug op huis aan om tenminste nog een beetje nachtrust te krijgen.

Het eerste werk was s’ morgens het begraven van de Casterse landbouwer. Het graf werd zeer ondiep gemaakt omdat de definitieve begrafenis zo spoedig mogelijk in Casteren zou plaatshebben.

Bij thuiskomst stond de patrouille van de hulppolitie met twee verdachte personen te wachten. Reeds daags tevoren waren drie verdachte personen, nadat ze door Theo en Bert waren ondervraagd, naar Eersel gebracht waar ze voorlopig werden opgesloten. Vandaag bleek echter een goede vangst gedaan te zijn want bij ondervraging vielen ze al spoedig door de mand. Het bleken twee Hollandse SS-ers te zijn die ergens wat kleren gepikt hadden en deze hadden verruild voor hun Duitse uniform.

Een vermakelijk incident speelde zich nog af bij het verhoor.
Nadat eerst door ondervraging van Gerrit en later nog eens door Theo en Bert uit Casteren, gebleken was met wat voor sinjeurs men te doen had, wordt ook nog de hulp ingeroepen van een Hollandse kapitein, die bij de Engelse MI 5 dienst deed. Deze had de verdachten nogal streng ondervraagd en hen danig de les gelezen, zodat zij diep onder de indruk waren.
Er kwam in zijn beschuldiging o.a. de volgende zin voor: "en ik zeg je dat de galg te goed is voor zulke landverraders als jullie… " Heel kleintjes vroeg toen een van de SS-ers of hij dan helemaal geen kans meer had. "Ja" zei de kapitein "een kans heb je nog: dat het touw breekt als je hangt…."

Van de Engelsen werd een jeep met chauffeur geleend en de veldwachter en Gerrit brachten beide boeven naar Eersel, want ze moesten streng bewaakt worden, anders zouden ze onderweg misschien nog ontsnappen. Op de middag van dezelfde dag werd een ander verdacht persoon in Casteren gesignaleerd. Een burger die ondanks het granaatvuur het gewaagd had om te gaan melken, was door Casteren gekomen en had daar een verdachte vreemdeling aangetroffen, die om eten vroeg. Hij had hem toen direct mee naar huis genomen en hem aan tafel gezet, maar buiten nog vlug iemand naar Hoogeloon gestuurd om de P.A.N. te waarschuwen. Frans en Jan waren met de auto weg. Dick moest voor het materiaal zorgen en Piet moest meehelpen in de bakkerij, omdat anders niet voldoende personeel aanwezig was. Zodoende had Gerrit alleen nog maar de beschikking over Bert, want Janus was naar Eindhoven.

Nu had Bert, omdat die maar klein van postuur was, in Hoogeloon altijd de naam gehad dat hij erg bang was, omdat hij zich in zijn onderduikers periode ook als een absolute onderduiker had gedragen en zelfs niet wilde dat zijn naaste buurman hem te zien kreeg. Gerrit wist echter dat Bart voor niets terug ging staan als het erop aan kwam.
Hij wilde hem nu ook de kans geven om dat te bewijzen en hij kreeg opdracht om de vermoedelijke SS-er alleen te arresteren en naar Hoogeloon te brengen.
Hij kreeg een zwaar pistool mee omdat de verdachte vreemdeling ook wel eens gewapend kon zijn, en ging op stap. Drie kwartier later kwam hij terug, achter de arrestant, een reus van een vent, aanlopend, zodat hij bijna niet meer te zien was. De arrestant werd een kamer binnen gevoerd om ondervraagd te worden en buiten was iedereen Bert aan het ondervragen hoe hij het had klaargespeeld.
"Nou" zei Bert "Ik ging binnen en zag hem aan tafel zitten, waar hij nog aan het eten was. Ik pakte mijn pistool en riep: Handen omhoog enne …hij deed ‘t ook". Deze laatste woorden voegde Bert, verlegen lachend, toe, als kon hij zelf nog niet begrijpen dat zijn bevel zo vlot zou worden opgevolgd.

De vreemdeling bleek eveneens een SS-er die al sinds de slag bij Bourg-Leopold gedeserteerd was en langs de grens ergens een ander kostuum had gestolen. Hij werden totaal werden in Hoogeloon en Casteren dertig personen aangehouden, waarvan negentien na verhoor werden losgelaten en elf anderen bleken een goede vangst en werden over Eersel naar Eindhoven doorgezonden.
Ook in andere afdelingen werden verschillende personen aangehouden, o.a. Hapert en Bladel. Ook daar werden zij naar Eindhoven doorgezonden.

Maandag 25 september

P.A.N. HOOGELOON

HOOGELOON,25-9-'44

AAN DIRECTEUR DER STOOMZUIVELFABRIEK
TE EERSEL

M.

IN HOOGELOON ZIJN ONGEVEER DUIZEND VLUCHTELINGEN UIT CASTEREN, NETERSEL EN MIDDELBEERS.
KUNT U HIERVOOR S.V.P. 100 POND BOTER BESCHIKBAAR STELLEN?
DE FABRIEK HIER WERKT OP HET OOGENBLIK NIET, DUS IS HIER EEN GROOT TEKORT AAN BOTER.
HOOPEND DAT U AAN DIT VERZOEK KUNT VOLDOEN,

HOOGACHTEND,

COMMANDANT P.A.N.
HOOGELOON

G.BEEX

Briefje getypt met de Remmington typemachine waarmee ook het verslag is getypt.
De machine was beschadigd, kon alleen nog maar HOOFDLETTERS typen en kwam uit een neergestorte Dakota.

Vlak voor de avond werd nog een zwaar gewonde koe met een platte wagen naar Hoogeloog gehaald. Deze werd ’s morgens op 25 september geslacht, om de hongerige vluchtelingen uit Casteren van voedsel te voorzien. Verschillende boeren uit Casteren die vreesden dat hun boerderij toch in brand zou worden geschoten, stelde enige zakken tarwe beschikbaar, die in dank werden aanvaard.
Nu konden de bakkers voor de zieken en oude mensen een extra rantsoen wittebrood bakken. Ook enkele Hoogeloonse boeren, die geen vluchtelingen hadden, omdat ze te dicht bij de neervallende granaten woonden, stelde wat tarwe beschikbaar.

Vanuit Casteren waren die dag Engelsen doorgestoten naar Netersel en reeds diezelfde avond kwam Netersel onder zwaar Duits granaatvuur te liggen. ’s Avonds kwamen nog 200 vluchtelingen aan. Daar hierop gerekend was geschiedde de inkwartiering vlot en gebeurde op dezelfde wijze als dat op 22 en 23 september met de Casterse vluchtelingen gebeurd was. De moeilijkheden werden echter steeds groter, aangezien de vluchtelingen zo ver mogelijk van de inslaande granaten wilden zijn. Daar op slechts een driehonderd meter van de kom van het dorp vandaan nog granaten insloegen, wilden de meeste vluchtelingen aan de andere zijde van het dorp ondergebracht worden. Hierdoor ontstond vooral op Hoog-Casteren en de Heuvel een geweldige ophoping. Bij een van de boeren lagen zelfs 60 vluchtelingen.
Daar allen echter goed over de ligging en zelfs zeer goed over het eten tevreden waren, werd hierin geen verandering aangebracht.
Zij wilden dit zelf niet en ook de boer wilde zoveel helpen als mogelijk was.

De kleine ronde gaten langs de wegen vormden een geweldig obstakel voor het drukke militaire verkeer en vooral in de kom van het dorp hadden de Engelse auto’s hiervan veel last. Daar de burgemeester niet in het dorp aanwezig was, wegens ziekte, gaf Gerrit aan de gemeente arbeiders opdracht om deze dicht te maken. Hoewel het gevaar van granaatvuur niet helemaal van de lucht was, meende hij dat het militaire verkeer niet mocht worden gehinderd.

Dinsdag 26 september

’s Morgens op 26 september kwam bijna de gehele rest van de Neterselse bevolking, huilend en angstig in Hoogeloon aan. De posten op de Casterse weg deden weer hun werk en stuurden de vluchtelingen naar ons hoofdkwartier, waar de kinderen direct met een koekje noodrantsoen werden gekalmeerd. Gelukkig was hiervan nog meer als een volle zak voorradig. Sommige mensen waren totaal overstuur, omdat ze door de granaten gedode of gewonde bloedverwanten hadden moeten achterlaten en ze smeekten deze zo spoedig mogelijk op te halen.
Frans, Jan en Gerrit trokken erop uit, want de hulppolitie had reeds zoveel routine met het plaatsen van vluchtelingen, dat dit toch wel zou doorgaan. Trouwens Bert was ook bijna regelmatig thuis. Bovendien had Gerrit een lijst klaar liggen met de huis-nummers waar nog vluchtelingen konden worden geplaatst.

Juist toen ze wilden vertrekken kwam een Neterselse man nog zeggen dat er naast hem twee oude mensen woonden die niet mee waren gevlucht omdat ze bijna niet konden lopen. In volle vaart ging het op Netersel aan. De brug tussen Casteren en Netersel was zwaar beschadigd, was met planken zover dichtgelegd dat de auto er juist over kon. Vlak voor Netersel zagen ze dat er juist weer granaten insloegen. Na twintig minuten wachten hield dit op en werd verder gereden. Het bleek dat de meeste Engelsen Netersel weer verlaten hadden en weer op Casteren waren teruggetrokken. Slechts enkele posten waren bij de ingang van het dorp en in de buurt van de kerk opgesteld. Zij vertelden dat er in de Zandstraat nog regelmatig Duitsers kwamen. Ze waren er nog maar een keer met een patrouille in geweest.

Gerrit en Jan vertelden dat er nog een paar oude mensen zaten, die niet konden vluchten. Zij kregen toen tien minuten de tijd om die te gaan halen. Hoewel ze beiden goed gewapend waren, gingen ze toch voor de voorzichtigheid achter de tuintjes om en keken steeds goed uit, niet onverwacht op een troep moffen te stoten. Ze kwamen zonder ongelukken aan. De oudjes waren erg zenuwachtig, maar ook blij dat ze eruit konden, want hun buurlui waren gevlucht en sindsdien hadden ze altijd in de kelder gezeten. Ze wisten niet of er Engelsen of Duitsers in het dorp waren. Een paar honderd meter moesten ze lopen, maar dat zou wel gaan. Ze waren blij toen ze goed en wel in de auto zaten. Voor ze Netersel uit waren werd nog even gestopt bij J. Waalen (Jan Waalen 1880-1969, getrouwd met Maria van Hoof, Bas den Brok) omdat die verzocht had om wat kruidenierswaren mee te brengen, die nog in zijn gedeeltelijk afgebrand huis waren achtergebleven. Hoewel de auto reeds goed vol zat werd toch nog zoveel mogelijk opgeladen, omdat deze spullen buitengewoon goed van pas kwamen in het overbevolkte Hoogeloon.

Zandstraat in Netersel (later Fons van der Heijdenstraat)

Direct na aankomst in Hoogeloon werd weer terug gereden. Een familie die helemaal achterin de Zandstraat woonde, had gevraagd om het lijk van hun vader, dat buiten lag, mee naar Hoogeloon te brengen of naar binnen te dragen. Meebrengen ging natuurlijk niet want de auto mocht niet de Zandstraat in. De Engelsen gaven echter wel wat meer tijd om het werk uit te voeren, maar stuurden weer geen patrouille mee. Dat was hun opdracht niet, zei de woordvoerder. Zo vlug mogelijk slopen ze toen naar het einde van de Zandstraat en droegen het lichaam van de oude gesneuvelde man binnen. Om niet door de Duitsers verrast te worden werd daarna haastig rechtsomkeer gemaakt en in het dorp werden weer twee zieken opgeladen en nog wat levensmiddelen, waarna snel naar Hoogeloon werd teruggereden.

Woensdag 27 september

Op 27 september was het eerste werk weer een rit naar Netersel. Frans als chauffeur en Gerrit zou proberen om de gesneuvelden op te halen en zo mogelijk nog achtergebleven personen mee te brengen. Neterselse mensen meenden dat achter in de Zandstraat nog een gezin moest zijn achtergebleven.

Fons v.d. Heijdenstraat = Zandstraat

Bij de laatste bocht in de weg voor ze bij de kerk waren, moesten beiden echter met een vaartje de auto uit en in de gaten langs de weg, want er kwamen granaten aan gesuisd. De boerderij van J. van der Heijden werd in brand geschoten, geen tweehonderd meter van hen af. Gaan helpen blussen ging niet, want het was levensgevaarlijk om uit de grond te komen.

Het duurde een hele tijd eer alles weer rustig was. Over puin en glasscherven reed de auto verder tot aan het begin van de Zandstraat. In geheel het dorp was bijna geen Engels materiaal te zien; geen tanks of carriers, alleen twee vrachtwagens stonden niet ver van de kerk onder de bomen, geparkeerd. Hoewel de lichamen van Klaas van de Ven en van zijn zoon, die ook gedood was, nu weer niet meegenomen konden worden, wilde Gerrit toch proberen om het gein, dat achter in de Zandstraat woonde, mee te brengen. De Engelsen waarschuwden dat er niet lang geleden nog enkele Duitsers gezien waren, en Gerrit verschrok dan ook hevig toen hij bij een van de laatste huizen gekomen, voorzichtig om de hoek van een schuur keek en onder een heg twee gehelmde hoofden zag: twee moffen met het geweer plat op de grond voor zich.
Vliegensvlug sprong hij terug en kroop achter een mutserdmijt (houtmijt, stapel takken) en vandaar in het naast gelegen tuintje. Hier wachtte hij een tijdje en toen er niets gebeurde kroop hij voorzichtig langs een heg om tussen de bladeren door nog eens te kijken.
De Duitsers lagen nog op precies dezelfde plaats en Gerrit zag nu ook dat er geen teken van leven, neer aan te bespeuren was. Even tevoren had hij dat niet gezien omdat hij te haastig was geweest om weg te komen.

Vier huizen verder moest het achtergebleven gezin wonen. De deur van het huis stond open, maar er was niemand te zien. Een deur, waarschijnlijk de kelderdeur, was gesloten, maar toen hij klopte kreeg hij geen antwoord. Hij ging daarom terug en maakte in het naastgelegen huis enige varkens los die in hun hokken waren opgesloten en brulden van de honger. Als ze vrij waren zouden ze allicht de kost kunnen vinden. Hij merkte nu dat in bijna elke boerderij nog hongerig vee zat opgesloten, dat alleen niet los kon komen. Aan de overkant van de weg, waar volgens de Engelsen nog regelmatig Duitsers kwamen, stond het huis van N. van de Ven, die twee dagen tevoren was gedood (Klaas van de Ven, doodgeschoten, en zijn zoon Kees, granaatscherf, zijn op 26-9-1944 omgekomen). Zijn lijk meenemen, ging natuurlijk niet langs de voorkant van het huis gaande zag Gerrit door de openstaande deur van de paardenstal, een zeug met verscheidene jongen. Het bleek onmogelijk deze los te maken, omdat het luik waardoor ze naar buiten moesten, met spijkers was dichtgeslagen. Dit was nog meer jammer omdat het huis de volgende tot de grond zou afbranden. Gerrit ging weer vlug nar de overkant, waar het veiliger was, en vond daar in een stal, een kooitje met drie dode konijntjes. Hier was niets meer aan te doen. Een kalf werd nog snel los gemaakt en liep naar buiten waar het eten genoeg zou vinden. Frans stond bij de auto ongerust te wachten. Bij Jan Waalen werd nog een zak rogge ingeladen en dan terug naar Casteren. Hier kregen ze stukken aan de wagen en na en half uur hier aan geprutst te hebben met behulp van de Engelsen, overviel hun plotseling een hevig Duits granaatvuur.

Frans sprong in een gat langs de weg en bemerkte toen pas dat er al een Engelsman onderin zat. Hij kreeg de eerste minuten echter geen kans om van schuilplaats te veranderen. De auto kreeg wonderlijk genoeg geen verdere schade. Gerrit was vlak voor de granaatregen nog van schuilplaats veranderd. Hij had namelijk gedurende de reparatie een tijdje tegen de voortuin van de pastorie gezeten en was juist opgestaan om eens te kijken hoever de herstelwerkzaamheden waren gevorderd, toen net het granaatvuur begon. Een van de eerste granaten die insloegen was op de plaats die Gerrit juist verlaten had.
Hij ging te voet naar Hoogeloon omdat de wagen het eerste uur nog wel niet klaar zou zijnen hoorde daar dat ook op het Heieind granaten waren gevallen, waardoor twee koeien waren gedood en een gewond.

Met het kleine luxe-wagentje werd er direct naar toe gereden en het bleek dat er gelukkig iemand vlug was bij geweest om de gedode koeien leeg te laten bloeden, waardoor het vlees waarschijnlijk nog wel voor consumptie geschikt zou zijn.
Om hiervan echter zeker te zijn reed Gerrit direct naar de veearts die meeging om het vlees te keuren en naar de gewonde koe te kijken die vijf scherven in de huis had.
Het vlees van de gedode koeien bleek nog goed en de gewonde koe zou het er misschien wel doorhalen. Direct kregen twee slagers opdracht de gedode koeien te halen en te slachten. Van de ene koe bleek slechts weinig vlees meer goed te zijn.

Donderdag 28 september

Op 28 september kwam uit Netersel het gezin aan waarnaar Gerrit daags tevoren nog had gezocht. Het bleek dat ze toch in de kelder hadden gezeten. Ze hadden ook wel horen kloppen en roepen, maar er kwamen geregeld Duitsers en daarom hadden ze er maar niet op gereageerd.
Ze hadden er helemaal geen erg in gehad dat de gehele Neterselse bevolking reeds een paar dagen was gevlucht, want ze waren zo goed als niet buiten de kelder geweest.
Gerrit reed weer naar Netersel en zag daar een koe met gebroken poten liggen
Deze zou hij ’s middags wel op laten halen. In Netersel werd het lijk van een meisje

meegenomen, dat door een granaat was gedood en nu reeds ongeveer een week buiten had gelegen. Het lichaam werd in een deken gepakt en vlug naar Hoogeloon gebracht. Gelukkig stond er nog een lijkkist die oorspronkelijk voor de neer gestorte Amerikanen was bedoeld, maar toch niet was gebruikt.
Frans en Jan hielpen mee het ondiepe graf maken en lieten de kist hierin zakken. Ze waren blij dat het achter de rug was. Thuis werd vlug een andere overall aangetrokken en flink gewassen, maar het eten smaakte 's middags slecht.

Onder het eten kwam de bakker zeggen dat de gist weer op was.
Omdat Theo en Bert toch naar Bladel wilden gaan om contact met de groep aldaar op te nemen, zou Gerrit tegelijk naar Hapert bij de plaatselijke bureauhouder even aanlopen om te informeren of deze voor gist kon zorgen. Deze beloofde dit te zullen doen. In Hapert werd nog aangereden bij de garage om de wagen na te laten kijken. Dan ging het verder naar Bladel. De distributie was nog niet present en Gerrit besloot om de vluchtelingen in Hoogeloon nog maar met het eigen distributie apparaat van voedsel te voorzien. Hij informeerde of er in Bladel geen zwaargewonde koeien waren, maar hiervan was niets bekend. Er was trouwens ook niet op gelet, omdat er in Bladel geen voedseltekort was.
De grootste helft van de bevolking was ook hier gevlucht. Contact met de groep Bladel als geheel bleek niet mogelijk, omdat er verandering van commando had plaats-gevonden, waardoor de groep als geheel uit elkaar was gevallen.

Bert, Theo en Gerrit wilden juist weer wegrijden, toen nog enkele granaten vielen.
In een slagerij werd even gewacht tot de bui over was. Er vielen geen projectielen vlak in de buurt en het duurde niet lang. Op de terugreis zat Gerrit erover te piekeren hoe hij aan voldoende voedsel moest komen en thuis werd het nog erger, want de mannen die voor het vlees en het brood moesten zorgen zaten hem reeds op te wachten en vertelden dat er controleurs van de C.C.D (Crisis Controle Dienst) waren geweest en het vlees in beslag hadden genomen, juist toen ze wilden beginnen met uitdelen en ook hadden ze de molens verzegeld zodat er niet meer gemalen kon worden. Gerrit beval gewoon door te gaan met de voedsel distributie en daar de bakkers geen meel meer in voorraad hadden en niet meer konden wachten omdat anders het brood voor de volgende dag niet meer klaar kon zijn , liet hij ook de zegels van de molens halen en daar de zaak weer aan zetten. De mensen konden toch geen honger lijden. Frans en Jan hadden nog veel te doen met de auto en daarom reed Gerrit met een motor naar Eersel om de C.C.D. op te zoeken.

Uit het tempo waarin gereden werd, bleek hoe zijn stemming was. Hij was dan ook van plan om eens goed te zeggen dat ze niet meer met de Duitse voorschriften voor de dag moesten komen; zeker niet in zo'n noodtoestand als nu.

Hij ging eerst echter nog bij de burgemeester (P.F. Goossens, 1886-1962) aan, die ziek in bed lag en in Eersel werd verpleegd omdat er in Bladel teveel granaten vielen. De burgemeester had veel pijn, maar was toch blij dat de toestand eens besproken werd. Gerrit informeerde hoe de financiële kant van de zaak het best opgelost kon worden, want er was reeds voor verscheidene honderden guldens aan voedsel uitgereikt en hij had niets laten betalen, daar vele vluchtelingen zelfs geen geld mee hadden kunnen brengen. De burgemeester beloofde dat alles in orde zou komen als de vorderingen maar allemaal waren opgetekend.
Dit was goed in orde, want voor elke zak graan, elke liter melk, en ook voor boter en eieren waren ontvangstbewijzen afgegeven en was een duplicaat bewaard. Ook de geslachte koeien waren nauwkeurig gewogen. De burgemeester was dan ook zeer verontwaardigd over het optreden van de C.C.D. en hij schreef een briefje waarin ze werden verzocht om rekening te houden met de noodtoestand.

Direct ging Gerrit in Eersel op zoek naar de C.C.D, maar hij trof niemand thuis.
Bij thuiskomst werden de aantekeningen van de uitdeelposten nog eens gecontroleerd; alles bleek uitstekend te werken.
Wel hadden ze veel moeite met het bijhouden van de lijsten waarop het aantal vluchtelingen vermeld stond, vooral op dagen dat er veel vluchtelingen bij kwamen, of naar andere wijken van het dorp verhuisden. Daartoe moesten dagelijks de huizen worden afgegaan en het aantal vluchtelingen gecontroleerd.

Op de heuvel was ’s middags een brug in elkaar gezakt bij het passeren van tanks. Twee timmerlieden gingen aan het werk en uit een eikenbos in de buurt werden enkele bomen gekapt en een paar uur later kon het militaire verkeer weer passeren (over de Kleine Beerze).

Vrijdag 29 september

Op 29 september was ’s morgens de eerste rit weer naar de C.C.D. ambtenaren in Eersel en besprekingen met Winkelmolen en Willekes, die veel moeilijkheden maakten, omdat ze zelf niet aan vlees konden komen voor enkele vluchtelingen uit Bladel, die in Eersel een onderkomen hadden gezocht.
Gerrit raadde hen aan om evenals dat in Hoogeloon gebeurde, een aangeschoten koe uit het frontgebied te halen en wees hen zelfs de plaats aan waar er nog een te halen was. Er lag er nog een in het Bladels bos en een in Netersel. Zij voelden hier echter weinig voor en bleven erop aandringen dat het in beslag genomen vlees in Hoogeloon naar Eersel zou worden gebracht. Gerrit bedankte er echter feestelijk voor om met zijn jongens de gevaarlijke karweitjes op te knappen en dan het vlees nog naar Eersel te brengen. Wilden zij de koe uit Netersel halen, dan konden zij dat zelf.
Zij zouden dan iemand naar Netersel sturen, maar moesten uit Hoogeloon in elk geval ook nog wat vlees hebben, minstens 300 kg, de rest zou dan voor Hoogeloon worden vrijgegeven en ook de molens mochten dan weer van het zegel ontdaan worden.
Gerrit vertelde niet dat dit reeds gebeurd was, reed naar Hoogeloon terug waar bleek dat er absoluut geen 300 kg vlees gemist kon worden. Om toch iets aan de lastposten tegemoet te komen werd 150 kg naar Eersel meegegeven, met de koe in Netersel meegerekend konden ze dan ruimschoots toe komen.

Zaterdag 30 september

Op 30 september kwam een grote groep vluchtelingen met karren en kruiwagens , waarop oude mensen, zieken en wat huisraad, uit Westelbeers naar Hoogeloon.
Ze werden zo goed mogelijk ondergebracht in het reeds overvolle dorp.
’s Avonds was er een grote vergadering van alle P.A.N.-leden. Ook enige hoge pieten uit Eindhoven of elders, waren gekomen. Zij vertelden dat zij besloten hadden om de P.A.N. op te heffen. De leden konden aansluiten bij een nieuw op te richten corps "Blauwe Jagers". De leden uit Hoogeloon protesteerden allen en zeiden dat eerstens de organisatie in Hoogeloon nog niet gemist kon worden, omdat de moeilijkheden en werkzaamheden nog met de dag toenamen en tweedens voelden zij er niets voor om bij zo’n tamme beweging als de Blauwe Jagers, ingedeeld te worden. Mogelijk zou nog een corps Stoottroepen worden gevormd, dat aan het front dienst zou doen. Hier voelden de meesten meer voor. De P.A.N. zou echter worden opgeheven met ingang van 2 oktober, daar was niets aan te doen.

Op zondag 1 oktober was daarom de laatste dag dat de P.A.N. officieel mocht optreden.

Na de bevrijding ontstonden de Stoottroepen.
Uit Hoogeloon: Janus Beex (rechts) en Adriaan Goossens.

Uit het Gedenkboek van de P.A.N. :

STAF DISTRICT EINDHOVEN
P.A.N.

Eindhoven, 23-9-'44.
13.30 uur

SPOED

AAN ALLE RAYONSCOMMANDANTEN

Men neme goed nota van het volgende:
Hedenmiddag te 3.00 uur moeten alle niet tot de "vrijwillige stoottroepen" behorende, thans in dienst zijnde manschappen, worden verzameld.
Deze behoren ongewapend aan te treden. Deze moeten worden toegesproken en worden bedankt voor al hetgeen zij in onze dienst hebben verricht. De overalls en banden moeten daarna worden ingenomen. Voor zover reeds in uw bezit is het vorige bevel vanzelfsprekend hierdoor vervallen. De vroegere illegale medewerkers dienen zich in burger bij de Rayonscommandant te vervoegen om aldaar naam en adres op te geven. Deze namen en adressen dienen vóór 5 uur ingeleverd te zijn op het Hoofdkwartier.
Wapens en munitie en de verdere uitrustingsstukken dienen eerst uniform te worden verdeeld over de Stoottroepen.
Het overtollige materiaal zal per auto vervoerd moeten worden naar Willemstraat 26; dit geschiedt door de Stoottroepen.

STAF P.A.N.
De Stafadministrateur

Frans en Gerrit reden naar Netersel om te zien of er nog vlees zonder bon was aangeschoten. Er was echter niets te vinden als de koe met de stukgeschoten poot en Gerrit was woest dat het beest nog niet was opgehaald door de C.C.D. uit Eersel en stuurde bij thuiskomst meteen een bericht dat ze op moesten schieten. Daar ze anders er niets meer aan zouden hebben, want de koe zou niet lang meer in leven zijn.

Na veel zorgen met de geëvacueerden werd 's avonds de groep bij elkaar geroepen om de P.A.N. officieel te ontbinden. Een fles werd er aan gewaagd, want de jongens hadden het wel verdiend. Een haas die bij het zoeken naar achtergebleven Duits materiaal was gevonden in een strik, werd geslacht en zodoende kon een klein feestavondje worden georganiseerd. Het ging niet al te uitbundig, vanwege de treurige omstandigheden, waarin veel vluchtelingen verkeerden en bovendien waren de jongens er nog niet al te best over te spreken dat hun organisatie op zo'n onverwacht en ontijdig ogenblik, werd ontbonden. Besloten werd de zaak praktisch op dezelfde voet, te blijven voortzetten, omdat de verzorging van de vluchtelingen dit noodzakelijk maakte. Na 1 oktober werd de zaak dan ook gewoon voortgezet, maar talloze moeilijkheden kwamen opzetten.

De aanvoer van vlees stond stil, omdat ze niet meer gewapend en met P.A.N-band in het frontgebied mochten komen. Ook de moeilijkheden met de C.C.D en distributie ambtenaren werden groter omdat niet meer met het nodige gezag kon worden opgetreden.

Maandag 2 oktober

Op 2 oktober vind Gerrit, die weer in Netersel op zoek was naar vlees, de koe met de stukgeschoten poot dood in de wei liggen; hij was zeer verontwaardigd omdat weer een paar honderd pond vlees verknoeid waren, want het vlees was nu natuurlijk niet meer voor consumptie geschikt.

Na enkele dagen volgde het ogenblik dat de moeilijkheden het grootst waren, toen ook vele inwoners uit Middelbeers in Hoogeloon onderdak kwamen zoeken, maar spoedig kwam nu ook verlichting omdat de Casterse vluchtelingen veelal weer naar huis durfden terug te keren. Zodoende kwamen er veel plaatsen vrij.

Ongeveer een week later kon alles wat nog een huis had, naar zijn woonplaats terugkeren, waarmee ook het werk van de groep te Hoogeloon eindigde…..

Beknopt overzicht uit de dagen na 17 september 1944

Groep Bladel:
Inlichtingen aan Engelsen doorgegeven, toen deze de Nederlandse grens naderden. Een lid als tolk achtergelaten. Vier Amerikanen aan de groep Hapert overgedragen na een mislukte poging hen naar de Engelsen te brengen. Wapens afgenomen van twee Duitse deserteurs. Drie Amerikanen naar Netersel gebracht, waar ze door de groep Hoogeloon-Casteren werden overgenomen. Spijkers gestrooid op de wegen.

Onderduikerskamp-Bladel:
Bij poging om wapens buit te maken uit een stukgeschoten carrier, werden twee leden van het kamp door Duitsers gegrepen en ter dood gebracht (Flipse en Freriks)

Hapert:
Spijkers gestrooid. Vier Amerikanen van groep Bladel overgenomen en een paar dagen later naar de Engelsen in Eersel gebracht. Inlichtingen aan Engelen gestuurd. Wapens verzameld, die Duitsers hadden achtergelaten. Verkenningen gedaan met achtergebleven Duitse tank. Elf verdachte personen in de eerste dagen na de bevrijding gearresteerd.

Reusel:
Gegevens over Duitse sterkte en troepen bewegingen verzameld en doorgegeven naar Casteren en Hoogeloon, vanwaar ze naar de Engelsen werden doorgegeven.
Drie Duitsers krijgsgevangen gemaakt, toen hun wagen door de Engelsen was stuk geschoten. De activiteit werd gehinderd doordat het gezin van de commandant (Jan Schuit) door een granaat werd getroffen, waarbij zijn vrouw zwaar gewond werd en twee kinderen werden gedood.

Jan en Erna Schuit bij het graf van Lydie en Anneke op het protestants kerkhofje in Bladel.

Netersel:
Duitser krijgsgevangen gemaakt. Amerikaans piloot verborgen. De commandant werd al gevolg hiervan door de Duitsers gedood. Bij de intocht van de Engelsen werden inlichtingen gegeven over Duitse bewegingen.

Middelbeers:
Inlichtingen verstrekt aan binnentrekkende Engelsen.

Hoogeloon en Casteren:
20 Amerikaanse piloten twee dagen verborgen gehouden en daarna door de Duitse linies naar de Engelsen gebracht; 18 andere Amerikanen verborgen gehouden tot de Engelsen in Hoogeloon waren.
Zeven Amerikanen en vier Duitsers begraven. Geheel de bevolking van Casteren en Netersel en een groot gedeelte van Westelbeers, Middelbeers en Bladel, gedurende een tot twee weken van voedsel en onderdak voorzien. Zieken en ouden van dagen uit Neterselhelpen evacueren. Gesneuvelde burgers begraven. 30 verdachte personen aangehouden, waarvan 10 na verhoor werden losgelaten en 11 naar Eindhoven werden doorgestuurd. Door de groep werden 19 krijgsgevangenen gemaakt, van wie 3 voor de bevrijding, 6 tijdens de intocht van de Engelsen en 10 met of zonder hulp van Engelse patrouilles gedurende de eerste dagen na de bevrijding. Een noodbrug geslagen om het militair verkeer door te laten.

* * *

NETERSEL:
DUITSER KRIJGSGEVANGEN GEMAAKT.
AMERIKAANS PILOOT VERBORGEN;DE COMMANDANT WERD ALS GEVOLG HIERVAN DOOR DE DUITSERS GEDOOD.
BIJ DE INTOCHT DER ENGELSEN WERDEN INLICHTINGEN GEGEVEN OVER DUITSE BEWEGINGEN.

MIDDELBEERS:
INLICHTINGEN VERSTREKT AAN BINNENTREKKENDE ENGELSEN.

HOOGELOON EN CASTEREN:
20 AMERIKAANSE PILOTEN TWEE DAGEN VERBORGEN GEHOUDEN EN DAARNA DOOR DE DUITSE LINIES NAAR DE ENGELSEN GEBRACHT.
18 ANDERE AMERIKANEN VERBORGEN GEHOUDEN TOT DE ENGELSEN IN HOOGELOON WAREN.
7 AMERIKANEN EN VIER DUITSERS BEGRAVEN.
GEHEEL DE BEVOLKING VAN CASTEREN EN NETERSEL EN EEN GROOT GEDEELTE VAN WESTELBEERS,MIDDELBEERS EN BLADEL,GEDURENDE EEN TOT TWEE WEKEN VAN VOEDSEL EN ONDERDAK VOORZIEN.
ZIEKEN EN OUDEN VAN DAGEN UIT NETERSEL HELPEN EVACUEREN.
GESNEUVELDE BURGERS BEGRAVEN.
30 VERDACHTE PERSONEN AANGEHOUDEN,WAARVAN 19 NA VERHOOR WERDEN LOSGELATEN EN 11 NAAR EINDHOVEN WERDEN DOOR GESTUURD.
DOOR DE GROEP WERDEN 19 KRIJGSGEVANGENEN GEMAAKT,VANWIE 3 VOOR DE BEVRIJDING, 6 TIJDENS DE INTOCHT DER ENGELSEN EN 10 MET OF ZONDER HULP VAN ENGELSE ~~PATR.~~ PATROUILLES GEDURENDE DE EERSTE DAGEN NA DE BEVRIJDING.
EEN NOODBRUG GESLAGEN OM HET MILITAIR VERKEER DOOR TE LATEN.

* * *

Originele verslag van Gerrit Beex
https://www.eindhoven4044.nl/4/Verslag_district_De_Kempen.pdf

De P.A.N.
https://www.eindhoven4044.nl/4/pan_start.html

Frans van de Wildenberg en Tom Wegman
https://www.ed.nl/bladel/zoon-amerikaanse-militair-bezoekt-onderduikadres-vader-in-hoogeloon~a3f9a2cf/

Katinka Hermans
https://www.ed.nl/eindhoven/dochter-verzetsman-uit-eindhoven-kijkt-om-met-trots~a9b6e872/

Landschotse heide
https://www.ed.nl/kempen/zeeslag-op-de-landschotse-heide-in-westelbeers~abb3447f/

Eugene Blumberg en Tom Wegman
https://www.bhic.nl/ontdekken/verhalen/neergestorte-vliegtuigen-in-vessem-1940-1945

Joe Curreri
https://www.bhic.nl/ontdekken/verhalen/neergestorte-vliegtuigen-in-hoogeloon-hapert-en-casteren-1940-1945

Verzet in de Kempen
https://www.eindhoven4044.nl/4/Verzet_in_de_Kempen.pdf

1943 Gerrit Beex met onderduiker "Bert". Met dank aan mw. Nel Beex-Roos.